Leto LXV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v torek, dne 27. julija 1937 | Štev. 168 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

JNS brez krinke

Stališče, ki ga je zavzela v vprašanju konkordata jugoslovenska nacionalna stranka ali JNS v narodni skupščini in v javnosti sploh, bo ostalo v naši zgodovini zabeleženo za vedno. V debati in ob glasovanju o tem zakonu, ki pomeni sporazum med državo in katoliško cerkvijo, se je pokazalo, kaj JNS v resnici misli o temeljnih vprašanjih, ki se tičejo našega naroda in države. Zakaj sporazum ali nesporazum Jugoslavije s katoliškim verskim občestvom je stvar, ki je tolikega pomena tudi za naše notranje medsebojne politične odnošaje, da nobeni stranki ne dovoljuje zavzeti kakšnega dvoumnega stališča v tem pogledu, in zato se topot tudi JNS ni mogla maskirati s kakšno krinko, ki bi puščala dvom o njenem dejanskem razpoloženju in mišljenju. Ob priliki obravnave konkordata se je JNS sama razgalila taka, kakršna je, in ne, kakor bi rada izgledala.

Vprašanje enakopravnosti katoliške konfesije v naši državi je v najtesnejši zvezi z vprašanjem politične enakopravnosti katoliških Jugoslovanov z Jugoslovani, ki izpovedujejo pravoslavno vero. Centralistični unitarizem, ki je zasnoval našo državo in ji dal njeno ustavno obliko, je produkt velesrbske miselnosti, ki si je Jugoslavijo zamislila kot povečano Srbijo, v kateri bi bil en narod gospodujoči narod, v čigar rokah bi se dejansko nahajala oblast in čigar stališče ter vpliv bi dejansko odločal o vseh političnih, gospodarskih in kulturnih vprašanjih nove države. V tem duhu je bila začrtana in od parlamentarne večine izglasovana vidovdanska ustava, isti duh prešinja tudi ustavo od leta 1931. Leta 1921 so bili Slovenci in Hrvati, ko je šlo za bistveno vprašanje našega soživljenja, majorizirani, leta 1931 pa ljudska volja države sploh ni prišla do besede. V tako zamišljenem in tudi praktično udejstvujočem se državnem unitarizmu je tudi verska in kultura diferenciranost Jugoslovanov element, ki pravtako moti vidovdansko zamisel, kakor jo moti narodna raznoličnost Slovencev, Hrvatov in Srbov, čeprav ustava formalno tudi enakopravnost ver proglaša za enega svojih temeljev. Ta razlika med teorijo in dejanskostjo, med videzom in resnico, med demokratičnim licem in dejanskim prvenstvom enega elementa je vzrok negotovosti, napetosti in zdaj prikriti borbi naših notranjih nasprotij.

Isto dvoličnost kažejo pri nas ves čas oni elementi ki so si prisvojili jugoslovenski patriotizem kot svojo izključno svojino, izpovedujejo neko imaginarno jugoslovensko nacijo in se zavzemajo za en jugoslovenski jezik in kulturo, pa zato tudi propagirajo neko skupno narodno vero po vzoru nemškega rasizma. Če pa pogledamo stvarem do dna, vidimo, da se pod tem jugoslovenskim edinstvenim narodom, jugoslovensko vero in jugoslovensko kulturo skriva velesrbstvo in pojugoslove niti se, ne pomeni dejansko ničesar drugega kakor posrbiti. V vsej ideologiji JNS igra glavno vlogo njeno nasprotstvo do slovenstva in hrvatstva, prav posebno pa njeno absolutno negativno stališče do slovenskega elementa v naši državi. Slovenski duh in kultura pa katoliško prepričanje slovenskega naroda je jns-arstvu najbolj boleči trn v peti. Antikatoliško mišljenje starih slovenskih liberalcev se je v novi državi spremenilo v nasprotstvo do katolicizma s stališča velesrbske nacionalne miselnosti, ki se indentificira s pravoslavjem, dasi v resnici v pravoslavju samem kot verskem nauku in pojmovanju življenja to politično nacionalistično mišljenje nikakor ni vsebovano in utemeljeno. To so ob glasovanju o konkordatu pokazali vsi zastopniki srbskega naroda, med njimi duhovniki, ki pripadajo JRZ, ker so, dasi dobri pravoslavci, glasovali za sporazum s katoliško cerkvijo in so onim pravoslavnim hierarhiškim krogom, ki so s toliko vehemenco nastopili proti konkordatu, po pravici očitali, da so častito vzhodno krščansko vero in cerkev zamenjali s politiko velesrbskega hegemonizma, ki v novi državi nima nobene pravice do obstoja. Glasovanje o konkordatu v skupščini ni bilo samo glasovanje o sporazumu s katoliško cerkvijo, ampak je bilo obenem vprašanje, ob katerem se je nujno pokazalo nasprotje dveh osnovno različnih stališč o naši državni skupnosti, dveh nasprotnih miselnosti glede na bistvo in značaj jugoslovanstva: en tabor predstavlja pod videzom jugoslovenskega unitarizma preživelo misel prvenstva enega plemena, jezika in vere z vsemi osobitostmi tega historično-nacionalnega in kulturnega kompleksa — drugi tabor pa je združil vse one, ki v resnici hočejo novo državo v duhu resnične demokracije, ki temelji na ideji in praksi popolne enakovrednosti in enakopravnosti treh jugoslovanskih narodov, njihovih različnih ver in kultur, ki so zmožne sinteze v popolnem medsebojnem priznavanju, spoštovanju in izmenjavi narodnih, kulturnih in religioznih vrednot, ki se ne smejo izenačiti, pač pa druga drugo življenjsko, pozitivno in plodovito dopolnjevati.

JNS, predvsem njenemu slovenskemu delu, je razprava in glasovanje o konkordatu nudila vprav sijajno politiko, da se še pravočasno preorentira v duhu pravega jugoslovanstva, kakor ga zahteva naš čas in kakor bi bilo pričakovati od stranke, ki se venomer ponaša s tem, kako sila moderni, svobodni in neutesnjeni so njeni nazori. Toda pokazalo se je, da ta mala stranka, ki je predstavljala nesrečno zapuščino staroliberalnih prvakov, nima tiste širine in globine političnega pogleda ter kulturnega bogastva, da bi se mogla odločiti drugače, kakor to zahtevajo njene zaostale dogme antiklerikalizma in slovenskemu ljudstvu odtujenega jugoslovenskega unitarizma. Šla je tako daleč, da se je ponudila za zaveznico po krivici v pravoslavni plašč odetega velesrbskega šovinizma kljub temu, da je danes že velika večina srbskega naroda in politikov za jugoslovansko demokracijo, ki združuje srbstvo, hrvatstvo in slovenstvo neokrnjeno v sporazumu treh enakopravnih in enakovrednih delov naše države. JNS je danes najbolj reakcionarna frakcija našega parlamenta in našega političnega življenja in zato s tega stališča njena zveza z onimi, ki imajo o veri in o narodu najbolj reakcionarno pojmovanje, ni čuda. Res, da je tej stranki, ko se je z vso besnostjo borila proti konkordatu, bil pred očmi glavni cilj, da bi zrušila sedanjo vlado s pomočjo stališča, ki je v popolnem nasprotju s stališčem, katerega je v tem vprašanju zavzel pokojni kralj Aleksander I. — toda to taktično- politično stališče se ujema z njeno totalno politično miselnostjo sploh, ki je antidemokratična, antikatoliška in pod jugoslovensko firmo reakcionarno velesrbska. Rekli smo že, da nam je to s strankarskega pa tudi s splošno državnega stališča prav, zakaj sedaj bosta tako slovenski narod kakor vsa država vedela, s kom imata opraviti, če je govor o JNS.

„Neurejene romunske meje“

Nervoznost v Romuniji radi sovjetskih groženj

»Slovenec« je že poročal o članku, ki je izšel v moskovski uradni »Pravdi« in ki je naenkrat zopet oživil vprašanje besarabskih meja. Spodaj posnemamo iz pariškega »Temps-a« poročilo o istem predmetu.

Pariz, 26. julija. TG. Pariški »Temps« je od svojega dopisnika sprejel brzojavno poročilo, da je nepričakovani napad moskovskega lista »Pravde«, ki je uradno glasilo sovjetske vlade, v Romuniji povzročil **veliko razburjenje. Zunanje ministrstvo je besedilo tega članka takoj v šifriranem brzojavu sporočilo kralju Karolu, ki se nahaja na potovanju po inozemstvu** (Pariz—London—Bruselj—Nemčija). **Romunska vlada noče ničesar ukreniti, dokler ne dobi od kralja natančnih navodil, kako naj postopa.** Pred kraljevim odhodom v inozemstvo so namreč sklenili, da v zunanjepolitičnem oziru vlada ne bo ničesar podvzela, kar bi bilo od pomena. Cenzura je objavo tega članka prepovedala za ves romunski tisk brez izjeme. Tako je dosegla, da se razburjenje, ki je zavladalo v prestolnici, ni razširilo na podeželje.

Moskovska »Pravda« namreč **nevšečno govori o poljsko-romunskih razgovorih in medsebojnih obiskih poljskih in romunskih vladarjev, državnikov in politikov. Temu pristavlja »Pravda« pripombo, da naj Romunija pri svoji protisovjetski politiki nikar ne pozabi, da »romunske meje še niso povsodi končnoveljavno urejene«** (misleč pri tem **Besarabijo,** katere pripadnost k Romuniji sovjetska Rusija še ni pripoznala). **Tako je uradno glasilo sovjetske vlade prvič brutalno sprožilo vprašanje Besarabije in celo zagrozilo, da bo romunska zunanja politika imela »nepričakovane in žalostne posledice za Romunijo«.**

Iz uradnih virov je »Tempsov« dopisnik dobil nekaj pojasnil k položaju. **Romunija o komunizmu noče ničesar vedeti. Prav tako pa je Romunija tudi prepričana, da je vprašanje pripadnosti Besarabije za njo končnoveljavno rešeno v dejanju in mednarodnopravno. Toda navzlic temu Romunija želi, da bi mogla s sovjetsko sosedo živeti v miru. V Romuniji je ni politične stranke, ki bi zagovarjala odkrito protisovjetsko politiko, ker se vse zavedajo rizika, ki bi za Romunijo nastopil, če bi se vnela vojna na besarabski meji.** Romunska vlada bo čakala na odgovor kralja, ki je menda zaradi tega tako hitro končal svoj obisk v Londonu, kjer je po prvotnem načrtu nameraval ostati več tednov. Romunska vlada je v neprekinjeni telefonski zvezi s poslaniki v Londonu in Parizu in v Varšavi.

Bukarešta, 26. julija. TG. V poučenih krogih trdijo, da bo v zvezi z najnovejšimi grožnjami sovjetske Rusije o »neurejenih mejah Romunije«, **romunska vlada na prihodnji seji držav Male zveze sprožila tudi vprašanje bodočih odnošajev s sovjetsko Rusijo. Romunska vlada želi od svojih zaveznic imeti jamstva za nedotakljivost svojega ozemlja. Toda, če se spominjamo na nedavne debate, ki so se v krogu Male zveze razvijale o podobnem položaju Češkoslovaške, ni verjetno, da bi obe ostali zavezniški vladi svetovali, da se rusko vprašanje v tej obliki spravi na dnevni red konference, pač pa je mnogo bolj verjetno, da bo Romunija odslej skušala bolj zagovarjati obnovitev prijateljske zveze s Francijo, ki izteče jeseni in jo bo treba podaljšati.**

Kockanje za Španijo

Zavlačevalno delo odbora za nevmešavanje

London, 26. julija. b. Ob 10 dopoldne še vedno ni bilo jasno, kdaj se bo danes sestal nevtralni odbor. Današnja seja bo bolj formalnega značaja, ker je bil novi britanski načrt za rešitev španskega nevtralnega problema dostavljen šele v soboto predstavnikom 26 držav. Ta načrt vsebuje nekaj vprašanj, na katere morajo države kar mogoče hitro in kratko odgovoriti, ter se računa, da bodo odgovori prišli do konca tega tedna.

Dopisnik »United Press« pravi, da je postavila Velika Britanija v tem svojem najnovejšem predlogu 7 vprašanj, ki so bila sestavljena v Foreign Officeu ob koncu preteklega tedna ter takoj dostavljena veleposlanikom in poslanikom posameznih 26 držav, ki so članice londonskega odbora za nevmešavanje. Celotna nota obsega dve in pol s strojem pisanih strani. Na temelju dosedanjih priprav računajo, da se bo nevtralni odbor lahko v petek sestal drugič, seveda pa je predpogoj ta, da bodo na današnji seji posamezni delegati odobrili to postopanje, in če do takrat pridejo ugodni odgovori. Na podlagi razgovorov, ki jih je predsednik nevtralnega odbora lord Plymouth vodil s predstavniki posameznih velesil, je postal londonski tisk nekoliko bolj optimističen ter izraža upanje, **da je problem nevmešavanja zopet prešel na ugodno pot.**

Listi poudarjajo, da Anglija še vedno zastopa svoje dosedanje stališče, namreč, **da vse dotlej ne prizna pravico vojskujoče se stranke, dokler ne bo izginil iz Španije zadnji prostovoljec.** To stališče prihaja do izraza tudi v komentarjih »Timesa« in »Morning Posta«. **Nemški poslanik von Ribbentrop je sicer sporočil Foreign Officeu, da bo po odobritvi svoje vlade sodeloval na seji odbora, poudaril pa je istočasno, da to ne pomeni, da Nemčija že v naprej sprejema angleški načrt.** Diplomatski sotrudnik »Morning Posta« trdi, da se niti Anglija, še manj pa Francija ne bosta zadovoljili samo s formalnimi obljubami glede umika prostovoljcev, **kajti Italija in Nemčija še vedno zahtevata, da se predvsem prizna generalu Francu pravico vojsk. se oblasti ter da se šele potem pričnopogajanja o umiku prostovoljcev.** Po razumevanju Velike Britanije in Francije pomenja navzočnost inozemskih prostovoljcev v Španiji stalno ogrožanje evropskega miru. Prav zaradi tega razloga pa se ne bosta mogli omehčati niti prva, niti druga, ker ne verujeta več v same obljube.

Franco se je naveličal Italije in Nemčije („Daily Herald“)

Zanimiva je končno tudi informacija laburističnega »Daily Heralda«, ki trdi, **da je general Franco dostavil gotovim političnim krogom spomenico, glasom katere bi pod gotovimi pogoji bil pripravljen prekiniti vse zveze z Nemčijo in Italijo, to pa zaradi tega, ker je bilo njegovemu finančnemu svetovalcu Juanu Marchu izjavljeno pred dvema mesecema, tako v Berlinu kakor tudi v Rimu, da bosta Nemčija in Italija ustavili transporte vojnega materiala, ako general Franco tega materiala ne bo mogel plačati v zlatu ali pa v surovinah.**

Po bojiščih

Salamanca, 26. julija. b. Borbe na področju Madrida so trajale ves včerajšnji dan. Nacionalisti poročajo, da so miličniki hoteli zavzeti nacionalistične postojanke zlasti pri Bruneti, vendar pa so bili s težkimi izgubami odbiti. Nacionalisti dalje trdijo, da se jim je posrečilo zavzeti nekaj prednjih strelskih jarkov republikancev, ki so jih popreje temeljito bombardirala nacionalistična letala. Beli so zaplenili mnogo vojnega materiala in 24 tankov.. Število ujetnikov raste od ure do ure. Republikanci so izgubili 8 letal. Prav tako pa so tudi na aragonskem bojišču imeli nacionalisti veliko vojno srečo ter so prodrli v republikanske položaje. Republikanci zapuščajo povsod velike množine orožja in vojnega materiala za seboj.

General Kaširin — zaprt

Pomagal je Tuhačevskega obsoditi na smrt

London, 26. julija. b. Po vesteh iz Moskve je tudi general **Kaširin,** ki je bil član sodnega sveta, ki je obsodil maršala Tuhačevskega in ostalih 8 ruskih generalov, padel v nemilost pri Stalinu. General Kaširin je bil poveljnik kavkaških čet. Sedaj je bil odpoklican s svojega mesta, na katerega je prišel general **Timišenko,** dosedanji poveljnik kijevske posadke. Ni znano, kje se sedaj nahaja general **Kaširin, domnevajo pa, da je v zaporih GPU pod obtožbo, da je vohunil za neko tujo državo. Istočasno poročajo, da so sovjetske oblasti izvršile nekaj uspešnih aretacij vohunov na sovjetsko-poljski meji. V okolici Slavuskega je prišlo do spopada med poljskimi »vohuni« in sovjetskimi obmejnimi stražami, pri čemur sta bila ubita dva Poljaka.** S temi dogodki se bavi v uvodniku tudi moskovska »Pravda«, ki poimenično napada nekatere sovjetske časnikarje, ter jim očita, da so vohuni in izdajalci. Iz tega vzroka je pričakovati, da bo prišlo do hudega preganjanja nekaterih sovjetskih časnikarjev.

Berlin, 26. julija. AA. DNB: Moskovska »Pravda« poroča iz pokrajine okoli Saratova, da je bil aretiran pokrajinski voditelj komunistične stranke, ki je bil obenem tudi član osrednjega odbora komunistične stranke. Aretirali so poleg tega še 7 urednikov lista »Komunist«, ker so jih proglasili za trockiste oziroma sovražnike države.

Maršal Badoglio ne pojde v Španijo

(Štefani)

Rim, 26. julija. TG. **Inozemsko časopisje je v senzacionalni obliki objavilo vest, da je maršal Badoglio na potu v Španijo. Nekateri listi so vedeli celo povedati, da se je že izkrcal v Gibraltarju. V njegovem spremstvu da se nahaja znani abesinski poveljnik general Pirolli. Inozemski listi so tej vesti dodali še smelo trditev, da odhaja Badoglio z večjim številom častnikov svojega štaba v Španijo, kjer hoče sam prevzeti poveljstvo nad italijanskimi prostovoljci pri generalu Francu, odn. osebno pomagati gen. štabu gen. Franca da izvede zmagoslavni udar na republikansko vlado. Agencija Štefani je bila z ozirom na te vesti od vojnega ministrstva pooblaščena, da izjavi, da je vest neresnična, ker se Badoglio nahaja v Fiugiu na krajšem dopustu.**

Pred točo in hudo uro...

Strašna nevihta s točo v Dobrempolju

Milijonska škoda na poljih in poslopjih

Danes ob 5.30 do 5.45 je padala ob nevihti, kakršne še ne pomnijo prebivalci naše občine, gosta toča po 10 do 20 dkg težka. Nevihta je podirala drevje in gospodarska poslopja. Toča je uničila vse nasade na polju, pobila nad polovico strešne opeke na poslopjih in šipe na oknih, tako da je voda drla kar curkoma v stanovanja in na pridelke v gospodarskih poslopjih. Take nesreče ne pomni noben občan. Škoda je večmilijonska in je sedaj, ko nevihta še traja, ni mogoče popolnoma oceniti. Uničeno ni samo to, kar je zunaj na polju, marveč tudi vsi shranjeni poljski pridelki, tako detelja, seno in žito v kozolcih, shrambah in skednjih. Pomoč je nujno potrebna.

Katoliška Francija

Posnemanja vredni vzori

Ko se je mudil pred nedavnim v Franciji msgr. Pizzardo, vodja italijanske KA, mu je pariški kardinal Verdier hotel predstaviti tudi katoliško razgibanost francoskih katoličanov. Povabil ga je na slavnosten sestanek zastopnikov katoliških organizacij in še posebej voditeljev organizirane Katoliške akcije. Njen vodja, msgr. Courbe je ob tej priliki imel znamenit govor, v katerem je povzel katoliško aktivnost sedanje Francije. Govor je tudi za katoličane v Jugoslaviji važen in poučen, zato ga vsaj deloma objavljamo.

Poleg visokega klera in duhovnikov ter redovnikov pomeni katoliško Francijo tudi laikat, ki pomaga pri delu hierarhiji. Več kot sto nacionalnih organizacij pomaga škofom in duhovnikom. Prej jim je manjkalo urejenosti, edinosti in prave zveze z episkopatom. Odkar pa je bila pred 7 leti ustanovljena francoska Katoliška akcija, so težave zelo odstranjene. Od tedaj pa Katoliška akcija napreduje in si posebno po mladini in med mladino osvaja postojanke.

Mladi ljudje na univerzah, srednjih šolah in zavodih se združujejo pod raznimi naslovi: »Krščanska dijaška mladina«, »Krščanske dijakinje«, »Francoska dijaška zveza« in dr., da bi rešili svojo vero in predvsem jo razširili na druge. Občudovati moramo njihove verske manifestacije, posebno skupna sv. obhajila, občudovati njihova verska in socialna društva. Organizirani so nadalje v društvu, ki prinaša luč in ljubezen med preprosto mladino, organizirani kot katehisti in katehistinje, ki hočejo pridobivati tiste, ki so najbolj daleč od Cerkve. Njihove »Equipes sociales« navdušeno vršijo »ietelktualni apostolat«, njihova» Vincencijeva društva« in društva »Luize Merillac« pa delujejo karitativno.

Koliko osvajajočega navdušenja in organiziranosti je šele med delavsko mladino. Ali niso zožisti in žosistinje prisegli, da bodo vrnili svojim bratom-sestram pri delu Kristusa? Njihova zasluga je, da delavske vrste zopet srečujejo Kristusa. Na deželi pa njegovo kraljestvo širijo žosisti, ki jim ob morju pomagajo organizacije krščanske obmorske mladine. Vsa čast »Organiza-

Nadaljevanje na 2. strani

Dunajska vremenska napoved: spremenljivo, oblačno, malo hladneje, krajevne nevihte z nalivi.

Zagrebška vremenska napoved: Oblačnost bo narastla. temperatura bo padla, nastop neviht.

Zemunska vremenska napoved: Vedro vreme v južnih krajih, delno oblačno v ostalih. Po nekod nevihte z dežjem in plohami. Temperatura bo padla.

(Nadaljevanje s 1. strani)

ciji katoliške francoske mladine«, ki se je tako lepo in hitro v apostolatu znala prilagoditi novemu času in potrebam.

In koliko najdemo katoliških fantov-deklet še po drugih društvih. »Neodvisna krščanska mladina« in katoliški skauti. 60.000 jih je in 1000 duhovnikov so že dali Franciji. Njihove sestre so organizirane kot »Guides«. Poleg tega Federacija patronaž katoliških deklet, ki jo vodi škof Beaussart, »Pogumna srca«, fantovski krožki, križarji, noelistinje, katoliška mestna mladina, Lilije, šolske federacije fantov in deklet, Gimnastična in športna federacija katoliških patronaž, »Športni žar« katoliških deklet, vsi ti v 20. stoletju delajo čudeže v prizadevanju za Kristusa in pripravljanju bodočnosti. V Katoliško akcijo spadajo tudi možje in žene, ki se v stotisočih zgrinjajo okrog svojih škofov, posebno v znani »Nacionalni katoliški federaciji«, ki pod vodstvom generala Castelnaua pogumno ščiti verske pravice in povsod hoče uveljaviti Kristusovo kraljestvo in vse v njem prenoviti.

Žene so organizirane v »Ženski ligi francoske katoliške akcije«, ki je župniku in škofu vedno na razpolago za vse duhovne potrebe škofije in župnije. Njihovo število je nad štiri milijone in z njimi more katoliška Francija vedno računati.

Tudi moška in ženska »Krščanska delavska liga« hoče med odraslimi delavci isto, kar žosisti med mlajšimi. Podobno za deželo »Katoliška unija poljedelske Francije« in toliko »profesionalnih katoliških unij«, ki hočejo zanesti Kristusa v poklicna okolja. Kakšna je v tem oziru važnost in zasluga učečega osebja, uradništva, zdravnikov, časnikarjev, igralcev, glasbenikov, inženirjev, lekarnarjev, bolničark, socialnega osebja, čolnarjev, železničarjev in cestarjev... Nekdaj ni bilo organizacije, sedaj jih je včlanjenih v poklicne organizacije nad 100.000.

Nad 500.000 bivših zavodskih gojencev je organiziranih v svojih »Amicales«. »Društvo katoliških očetov« pazi na šolski pouk in na pravice družine. Poleg teh so še mnoge zasebne katoliške organizacije za nadzornike šol, za vzgojo in pouk, za vzgojne zavode, za zasebno šolstvo itd., ki se trudijo za katoliški pouk in vzgojo v Franciji. Vse njihovo delo vodi »Nacionalni komite za krščansko vzgojo«, ki mu načeluje škof Richaud.

V socialnem oziru se mnogo stori za širjenje pravega socialnega nauka Cerkve in papežev. V tem oziru se posebno mnogo in z uspehom prizadevajo vsakoletni »socialni tedni«, dalje »socialne šole«, »socialna tajništva« in krščanski sindikati, katerih članstvo se je v zadnjih mesecih popetorilo. V »katoliškem sekretariatu karitativnih, socialnih in higienskih organizacij« so med drugim včlanjena društva »Krščanska družina« in »Ženska socialna unija«.

Omeniti je treba še »bratovščino za krščanski pouk«, Katoliško akcijo za bolnike, za slepce, za knjigo, karitativna društva, misijonske družbe, društvo za porušene cerkve, za varstvo deklet, nacionalni komite za pouk, za socialno akcijo, za kino in radio, za zabavo, za nacionalna romanja itd. Posebno važno med čisto verskimi organizacijami je »apostolstvo molitve«.

Koliko je izvršenega za katoliško propagando potom katoliških revij in listov, med katerimi je posebej treba omeniti »La Croix«! Med katoliškimi centralami je še posebej važna v socialnem oziru »Action populaire« in v organizatoričnem »Union des Oeuvres«.

Ob koncu naštevanja je dejal msgr. Courbe dobesedno: »Verski nemir in vrnitev k Bogu dela inteligence, osvajajoče navdušenje tolikih mladih, prodiranje v maso po vzgojeni eliti, resnični napredek organizirane Katoliške akcije v mnogih škofijah, koordinacije katoliških sil v rokah vsega episkopata, danes bolj enotnega kot kdajkoli prej, vpliv Cerkve na javno mnenje in družbo — ali ni vse to znamenje boljših časov, kljub nekaterim bojaznim! Zares, nov duh gre preko Francije, sveti Duh. Verska obnova ni bajka, ampak otipljiva, neizpodbitna resnica.«

„Bogoljub Jevtić“

„Samouprava“ o obnašanju Jevtića pri obravnavi konkordata

Belgrad, 26. julija. m. Današnja »Samouprava« se zopet vrača na konkordat ter razpravo o njem v narodni skupščini. Ob tej priliki se je v skupščini pokazala JNS v najbolji luči in osramotila obraz naše države pred vsem kulturnim svetom. Uvodnik »Samouprave« nosi naslov »Bogoljub Jevtič« in pravi:

Ob priliki razprave o konkordatu v narodni skupščini je g. Časlav Nikitovič citiral tudi pisanje vatikanskega časopisja. To časopisje smatra, da konkordat ne bo naletel na veliko opozicijo v skupščini, predvsem radi tega ne, ker sta nekdanji predsednik vlade, ki je vodil in zaključil pogajanja za ta konkordat, in prejšnji pravosodni minister, ki je konkordat podpisal, oba ugledna člana parlamenta. Dr. Nikitič je vzkliknil: **»Kako naivno je to vatikansko časopisje, ki še veruje, da v vrstah JNS še prevladujejo pojmi kavalirja in gentlemana«.** Argumenti vatikanskega časopisja bi se mogli nanašati samo na imena Bogoljuba Jevtiča kot predsednika vlade in na dr. Auerja kot pravosodnega ministra, pa tudi na imena gg. Kojiča Dragutina, Velimirja Popoviča, Ignjata Štefanoviča, Audo Hasanbegoviča, ki so bili ministri v vladi, ki je konkordat podpisala. **Vsi ti so sedaj v klubu poslancev JNS in vsi so glasovali proti konkordatu, ki je njihovo delo.** Tem uglednim članom JNS lahko dodamo tudi ime samega šefa te stranke Petra Živkoviča, ki je prav tako v ministrskem svetu glasoval za konkordat in se strinjal s tem, da ga dr. Auer v imenu jugoslovanske države podpiše.

Torej pričenši od samega šefa JNS preko prvakov in bivših ministrov te stranke, je JNS angažirana ravno v tem konkordatu, proti kateremu so sedaj glasovali poslanci JNS.

V resnici je upravičeno predsednik vlade v govoru po glasovanju v skupščini poudaril, da ima JNS dve merili, eno merilo, kadar je na vladi, in drugo merilo, kadar je v opoziciji. Kadar so na vladi, jim je dober konkordat, kadar so v opoziciji, je isti konkordat za nič.

Pri vprašanju konkordata se je pokazala vrednost in moč JNS. Ta stranka, ki je hotela izigrati nacionalni prestiž naše države, se je pokazala, da ni zgrajena iz granita, temveč iz p r e p e r e l i h i n g n i l i h d e s k. In na taki podlagi naj bi naša država počivala.

Član te stranke Bogoljub J e v t i č je bil ves ta čas žalostna figura. Čeprav je bil neprestano citiran v vseh govorih in čeprav je bil aktivni tvorec konkordata, je Jevtič molčal ves čas, vseh petnajst dni za časa razprave v skupščini. Pričakovali so, da bo kot človek odgovoril na napade ali pa da bo skupščini vsaj dal pojasnila. Pa ni bilo ne enega ne drugega. Uporno je molčal brez prestanka. Spregovoril je enkrat, in sicer pri glasovanju. Dejal je: »Proti!« Toda ta »proti« g. Jevtiča ni bil proti konkordatu, temveč proti njemu samemu. Jevtič se ni nikdar odlikoval s kako državniško modrostjo. Pokojni Pašič ga je komaj opazil med mlajšo generacijo ter je takrat o njem dejal, da bo v naši diplomaciji zavzel morda še kako konzulsko mesto. Izredne okolnosti so ga slučajno privedle na oder javnega življenja. Moral bi igrati neko vlogo, pa ni znal. Ni bil sposoben. Če je p o l i t i č n i s a m o u m o r sploh mogoč, tedaj ga je Jevtič izvršil oni dan, ko je g l a s o v a l p r o t i s v o j e m u l a s t n e m u d e l u. — Tako glasovanje je presenetilo ves svet, v skupščini in izven nje. V poštenem političnem svetu pri nas in v tujini je Jevtič izgubil pravico, da bi se njegovo ime še sploh omenjalo, toda v vsakem primeru n e z n a z i v o m: g o s p o d. Gospoda Bogoljuba Jevtiča ni več: a ne samo v sramoto JNS, temveč tudi celo Jugoslavije, se bo govorilo, da je nekdaj bil nek Bogoljub Jevtič, ki je itd....«

V Varšavi strašijo

z možnostjo nemško-ruske zveze

Srdita borba med poljskim in nemškim tiskom

Varšava, 26. julija. TG. Med poljskim in nemškim tiskom se je začela zopet borba o usodah narodnih manjšin, nemških na Poljskem in poljskih v Nemčiji. Prepir je začel nemški tisk, ki se je kar naenkrat razburil nad tem »da na Poljskem preganjajo nemške narodne manjšine«, da »Poljska hoče Nemce, ki žive na Poljskem, iztrebiti« in da je »nemški Raum, kjer je nemški narod toliko in toliko sto let sejal (!) kulturo, ogrožen.«. Nemški senator Hassbach je v isti zadevi tudi obiskal ministrskega predsednika Skladkovskega. Poljskemu časopisju ni bilo ničesar sporočeno o vsebini razgovora, toda berlinski tisk, silno dobro poučen, je takoj vedel povedati, da je nemški senator protestiral proti »preganjanju nemške narodne manjšine«, ki da »od dne do dne vedno bolj pada v brezpravnost«. Poljski časopisi so sedaj začeli brati levite Nemčiji in ji naštevajo njene grehe z ozirom na postopanje s Poljaki, ki živijo v mejah nemške države. Poljski časopisi dostavljajo, **da Poljska ne bo nikoli dovolila, da bi se na njenem ozemlju pojavil kakšen Henlein, to je agent nemškega inozemstva, ki bi v imenu Berlina nadziral notranjepolitično življenje na Poljskem, kjer obstojajo zakoni, ki so jim vsi enako podvrženi.**

Ker postaja pisanje v nemškem časopisju vedno bolj srdito, so se v političnih krogih začeli spraševati, k a j n a j t o p o m e n i. Nemški tisk je v zunanjepolitičnih vprašanjih popolnoma podvržen cenzurnim navodilom propagandnega ministrstva. Ako izidejo v tisku napadi proti kakšni določeni državi, se to zgodi z odobritvijo ali celo po navodilih nemške vlade same. V političnih krogih menijo, da ima nemška vlada posebne z u n a n j e p o l i t i č n e r a z l o g e, da se je naenkrat spravila na Poljsko. Če želi nemška vlada enako opravičiti surova zatiranja Poljakov, ki žive v Nemčiji, potem ji zaradi tega ni treba napadati Poljske same. Razlogi morajo biti drugje.

Tako se je po Varšavi raznesla vest, ki pridno kroži med politiki in po diplomatskih hišah, da se je morda začela daljna p r e d p r i p r a v a n a z b l i ž a n j e m e d N e m č i j o i n s o v j e t s k o R u s i j o. Listi sami opozarjajo na nepričakovano prijazne govore, ki sta jih izmenjala kancler Hitler in novi sovjetski poslanik Jurjenev, ko je slednji oddal v Berchtesgadenu svoja poverilna pisma. Listi ponatiskujejo tudi pisanje pariškega »Intransigeanta«, ki pravi, da je Hitler Jurjeneva sprejel v Berchtesgadenu zato, da se je mogel z njim nemoteno med štirimi očmi dolgo časa razgovarjati in da je Hitler pripravljen, v primeru, da bi prišlo do osnovnih motenj med Nemčijo in Poljsko, takoj iskati prijateljskih stikov s sovjetsko Rusijo, kjer se pod Stalinom, kot pišejo nemški in italijanski listi, pripravlja doba »n a c i o n a l n e g a f a š i z m a«. Poljska vlada je že večkrat vprašala v Berlinu, če je nemško-ruski pakt, ki je bil podpisan v Rapallu leta 1921 in podaljšan leta 1927 v Berlinu, sedaj odpovedan. Nemška vlada na takšna neprijetna vprašanja Poljske nikoli ni dala zadovoljivega odgovora, iz česar sklepajo nekateri bolj črnogledi politiki, da ima Nemčija nekaj za klobukom. Rapallska pogodba je izrecno naperjena proti Poljski. Če tega pakta Nemčija navzlic svoji navidezno tako odločno protisovjetski politiki še ni hotela odpovedati, ga gotovo hrani za kakšne nove potrebe v bodočnosti.

Ni čudno torej, če oni politični krogi na Poljskem, ki se niso nikdar mogli navdušiti za Nemčiji prijazno politiko zunanjega ministra polkovnika Becka, znova pritiskajo na vlado, naj se pravočasno zavaruje, da ne bo ostala osamljena, kadar si bosta Nemčija in Rusija, kot že mnogokrat v zgodovini zopet na hrbtu Poljske podali roke.

Japonci bombardirajo kitajsko posadko pri Peipingu

Nov izbruh sovražnosti med Kitajci in Japonci

Peiping, 26. julija. b. »United Press« poroča, da je pri Lang Fengu prišlo do ponovnih težkih spopadov med kitajskimi in japonskimi četami. Lang Feng leži na pol poti med Peipingom in Tiencinom. Kitajci so skušali porušiti Japoncem železniško progo. Japonske čete so hotele to preprečiti, vendar pa so jih Kitajci vrgli nazaj. **Zaradi tega so Japonci zahtevali letalsko pomoč. Japonski bombniki so Kitajce ukrotili. Istočasno pa poročajo japonski vojni krogi, da Kitajci neprestano pošiljajo nove vojaške transporte proti Lang Čangu. Zaradi tega je japonsko vojno poveljstvo poslalo ponovno ostro noto generalu Sunčejuanu. V tej noti trdijo Japonci, da je zadnje spopade zakrivila 130. kitajska brigada, ki je sestavni del 39. kitajske divizije.**

Napetost med Kitajsko in Japonsko je vedno večja tudi v Šangaju. Japonci so do gotove meje ublažili preiskavo v kitajskem okraju, kljub temu pa Kitajci še vedno v masah bežijo v mednarodne koncesije, ker se bojijo represalij.

Glavni poveljnik 29. kitajske armije ter predsednik političnega sveta pokrajin Hopeja in Čaharja, Suangčehujan je sporočil brzojavno osrednji vladi v Nankingu, **da je odredil četam skrajni odpor proti Japoncem. Poročila iz Peipinga in okolice javljajo, da je položaj pri Lukusioju zelo napet. Dopoldne so se nadaljevale sovražnosti med kitajskimi in japonskimi četami pri Langdengu, 150 km daleč od Fangtaja.**

Kako poročajo Japonci

Tokio, 26. julija. AA. DNB: Agencija »Domei« piše, **da je prišlo do novih borb na Severnem Kitajskem. V noči od nedelje na ponedeljek je napetost med kitajsko 29. armado in japonskimi posadkami tako narastla, da je prišlo do borbe ob železniški progi Tiencin—Peiping. Japonskim četam so poslali ojačanja.** Japonska posadka je bila prisiljena braniti se proti napadom Kitajcev, ki so zasedli središča važna za promet med Peipingom in Tiencinom. Kar se tiče brzojavnega bataljona, ki je bil poslan v Langfeng in ki so ga napadle kitajske čete, se ni mogel spustiti v boj, zaradi česar so bila potrebna japonska ojačenja. Telegrafisti že popravljajo brzojavne zveze, ki so jih Kitajci prerezali. Eskadra japonskih bombarderjev je bombardirala kitajske vojašnice in postojanke pri Langfengu. Vso noč se je v Tiencin slišalo grmenje topov iz Langfenga. Kitajci **so napadli nek** japonski bataljon. Japonci so zavzeli obrambne postojanke in sedaj čakajo na ojačenje. Kitajske čete so presekale telefonske zveze med Peipingom in Tiencinom.

Nemška poročila

Berlin, 26. julija. b. Po vesteh iz Tokija so skušali kitajski vojaki v severni Kitajski prekiniti prometne zveze, s katerimi razpolagajo japonske čete. Zaradi tega so se japonski bombniki dvignili nad položaje kitajskih čet ter jih pričeli obmetavati v bombami. **Japonski poveljniki iz severne Kitajske poročajo o novih bojih, ki se neprestano ponavljajo s Kitajci. Kitajci so tudi napadli železniško postajo Lang Čang, ki so jo zasedli japonski vojaki. Japonci so se doslej posluževali v bojih poleg pušk še težkih strojnic in pa lahkih poljskih topov, ki so zelo uspešno delovali ter se je moral nasprotnik umakniti. Tako Kitajci, kakor tudi Japonci imajo velike izgube,** kajti zadnje borbe so bile večjega obsega in zelo surove. Ker so kitajske čete v tem delu zelo močne, so Japonci zahtevali nujno okrepitev.

Drobne vesti

Zagreb, 26. julija. b. Zagrebška mestna občina je razpisala dobavo 2950 parov čevljev za zagrebške siromake. Ti čevlji se bodo razdelili pred prihodnjo zimo.

Zagreb, 26. julija. b. Danes ob 11 dopoldne je bilo prvo zasedanje novo izvoljene kmečke zbornice. Ob koncu zasedanja je bila sprejeta resolucija, glasom katere večina odbornikov odklanja nadaljno sodelovanje pri delu v Kmečki zbornici.

Rim, 26. julija. b. Tukajšnji listi pozdravljajo sklep republike San Salvador, da izstopa iz članstva Zveze narodov.

Berlin, 26. julija. b. »United Press« poroča, da je bil včeraj po pridigi v cerkvi sv. Ane v Dalemu pri Berlinu aretiran pastor Wilhelm Niemöller, brat voditelja protestantskih vernikov, ki je bil pred kratkim zaprt.

Curih, 26. julija. AA. DNB javlja: Tekmo v vzletanju in padanju, ki bi morala biti na včerajšnjem mednarodnem letalskem mitingu, so morali odgoditi na danes popoldne zaradi oblačnega vremena. Pri tekmovanju v umetnostnem poletu, ki so se ga udeležili trije tekmovalci, je zmagal **češkoslovaški poročnik Novak** s 145.5 točke. Pri tekmovanju v brzini je zmagal Nemec Franke s povprečno brzino približno 409.64 km na uro.

Knez-namestnik se je vrnil na Brdo

Kranj, 26. julija. Knez namestnik Pavle se je vrnil na Brdo iz Belgrada, kjer se je poklonil truplu patriarha Varnave.

Pogreb patriarha Varnave v četrtek

Belgrad, 26. julija. m. Po sklepu sv. sinoda bo patriarh srbske pravoslavne cerkve Varnava pokopan v četrtek popoldne. Mesto za njegov večni počitek so mu zbrali v savinački cerkvi, kjer so pričeli danes kopati grobnico. V tej cerkvi bo patriarh Varnava pokopan samo začasno ter ga bodo pozneje prenesli v grobnico v novo svetosavsko cerkev, ki so jo letos pričeli graditi. Tudi tekom današnjega dne so hodile kropit pokojnika množice ljudstva. V žalno knjigo v patriarhiji se je danes vpisal tudi prvi adjutant Nj. Vel. kralja general Kristić. Poleg drugih so izrekli sožalja ob smrti Varnave tudi notranji minister, zagrebški nadškof dr. Bauer in drugi.

Politična morala Kazine

Uspeh, ki ga je dosegla protikatoliška gonja stranke, kateri stoji na čelu bivši predsednik vlade,

ki se je bil osebno zavzel za konkordat z Rimom, je ta, da vse inozemsko časopisje sedaj piše o tem vprašanju in se začudeno sprašuje, kako morejo jugoslovenski unitaristi, čijih najodličnejši voditelji so pri konkordatu sodelovali in se na listini podpisali, sedaj glasovati proti temu, za jugoslovansko državo tako važnem in koristnem aktu. Sedaj gospodje iz Kazine v odmevu, ki ga ima njihovo zadržanje po vsem kulturnem svetu, lahko slišijo obsodbo te svoje politične taktike, ki nam jemlje ugled v Evropi, ki takih, v resnici balkanskih manir ne razume. Naj le vzamejo v roke svobodomiselno francosko časopisje, ki si ga sicer (čisto po krivici) lastijo kot svoj zgled — da ne govorimo o ostalih svetovnih listih, ki vsi prinašajo poročila iz Belgrada, polna začudenja nad zadržanjem bivšega predsednika vlade in zunanjega ministra Jevtiča.

V vprašanju konkordata se pa tudi v drugih ozirih kaže vsa politična morala našega jugofašizma. V debato o konkordatu niso poslali v boj dr. Kramerja in Puclja, ker ne bi radi pokazali svojega strupenega antikatoliškega mišljenja, ki jih v borbi proti konkordatu v prvi vrsti vodi, in bi se lahko izgovarjali, da slovenski vodje orjunaštva in pofarije niso zagrešili nobene izjave proti katoliški Cerkvi in njenim pravicam. V tem oziru so šli tako daleč, da je »Jutro« v govoru dr. Koste Kumanudija proti konkordatu objavilo samo v kratkem izvlečku vse manj pomembne stvari, dočim je zamolčalo vse, kar bi moglo napraviti v Sloveniji slab vtis. Na naša izvajanja o stališču JNS o konkordatskem vprašanju »Jutro« sploh ne odgovarja, ker bi sicer moralo pokazati svoje sovraštvo proti katoliški veri in Cerkvi, ampak le čisto na splošno izjavlja, da ni res, kar pišeta o tem vprašanju na račun JNS »Slovenec« in »Obzor«. Takšna je politična taktika stranke, ki je natisnila in razdelila cele skladovnice letakov, ki hujskajo proti konkordatu in sedanji vladi, ki ga je predložila, češ da je bila s težkimi milijardami podkupljena od Vatikana... In taki ljudje seveda vsak dan predavajo »Slovencu« in naši stranki o morali!

Domači odmevi

Laži in klevete gospoda ministra dr. Kramerja

Gosp. Kramer v svoji interpelaciji obravnava tudi početje slovenskih Sokolov in pravi, da se jim očita, da »so v službi JNS«. Menda bo gosp. Kramar vsaj toliko vedel povedati o razmerju med slovenskimi Sokoli in JNS kar ve in vidi vsak človek v Sloveniji, ne da bi se Sokolom in ne JNS delala kaka krivica. Na lepem pa se je zlagal gosp. Kramer, ko trdi, da se Sokolom »očita njihovo vzgojno delo v jugoslovanskem smislu«. Kajti tega ni Sokolom nihče očital, pač pa so bili vsi začudeni, ko se je zvedelo, da so Sokoli in istočasno jenesarji raztrgali in razrezali državno zastavo v Laškim in jo vrgli v Savinjo. Marsikdo se je pri tem z začudenjem vprašal, kakšno vzgojo uživajo ti fantje v svojem sokolskem društvu, da morejo kaj takega storiti. Menda ne bo trdil gosp. Kramer, da je to »sad jugoslovanske vzgoje v Sokolu«. Prav tako je marsikoga začudilo, ko je videl Sokole s sokolskimi znaki na prsih pretepati po Ljubljani mirne pasante in celo otroke, klicati proti vladi, ki Sokola denarno podpira, in njenim predstavnikom ter sramotiti katoliško Cerkev in njenega poglavarja. Ali je to sad »jugoslovanske vzgoje«, ki jo Sokoli dobivajo v svojih društvi. gosp. Kramer? Prav tako so se ljudje močno začudili, ko so isti demonstranti in pretepači, potem, ko jih je hotela razgnati policija, pričeli prepevati državno himno. Ali je morda, gosp. Kramer, kako »nacionalno« društvo v tej državi, ki uči svoje člane, da je državna himna tudi za take prilike in slučaje primerna pesem? Ako je kako društvo resnično nacionalno, bi moralo svojim članom vtepsti v glavo vsaj spoštovanje pred državnimi simboli, kakor je državna himna, državna zastava, ki jih ne gre rabiti ob vsaki priliki in najmanj pri pouličnih pretepih in spopadih s policijo. Za to uvidevnost niti vzgoje ni treba, zadostuje čisto navaden državljanski takt. Gosp. Kramer ovaja upravnika policije, da se je izjavil, da je njemu vseeno ali kravalirajo »nacionalisti ali komunisti«, policija je imela nalog, da upostavi mir in red na ulicah. Vsakdo bo uvidel, da se je upravnik policije še zelo milo izrazil, ker je v resnici od organiziranih članov nacionalnih društev vendar prej pričakovati, da se bodo na ulicah dostojno vedli kakor pa od komunistov, ki žive od neredov in nemirov. Če »nacionalisti« sežejo po komunističnih sredstvih pouličnega boja, se ne smejo pritoževati, ako se njih vedenju primerno z njimi tudi postopa.

Prav posebno pozornost posveča gosp. Kramer v svoji interpelaciji objavam banske uprave, ki jih kratkomalo imenuje »falzifikate«, ne da bi mogel le o eni dokazati, da je trdila nekaj neresničnega. Dr. Kramer pravi, da je radi teh objav ugled javne uprave v Sloveniji zelo trpel, in da »v dravski banovini nismo bili kaj podobnega vajeni«. — Vidi se, kako so bile objave kr. banske uprave na mestu, da so preprečile in z vsega početka demantirale vso lažnivo in zlobno protivladno propagando, ki so jo jenesarji v zadnjih tednih histerično stopnjevali, hoteč prevzročiti nerede in nemire. Saj smo slišali, da so se jenesarji tudi v Belgradu strašno razburjali, ko je policija zasegla njih tovarno letakov, s katerimi so hujskali prebivalstvo in blatili najvišje predstavnike v državi. Ti tiči mislijo, da smejo prav vse in da je ni zakonite oblasti, ki bi se njihovi zločinski samovolji smela po robu postaviti. — Sicer pa ima gosp. Kramer zelo drzno čelo, ko si upa govoriti o »uradnih falzifikatih«. Kajti on in njegov krog je bil med odločilnimi činitelji tistega režima v državi in v Sloveniji, ki ni falzificiral le kake objave, ampak ki je falzificiral celo javno mnenje. Naj se malo spomni na proslule občinske volitve 1933, po katerih je upravno sodišče dokazalo množico volilnih falzifikatov! Ali pa na državnozborske volitve, ki jih je izvedel njegov sedanji kompanjon in mili sotrudnik gosp. Jevtić leta 1935! Ljudje s stekleno streho nad glavo ne smejo lučati kamenja okrog sebe!

Gosp. Kramer v svoji interpelaciji venomer trdi, da je kr. banska uprava s svojimi objavami prevenirala izsledkom sodnijske obravnave. V tej svoji vnemi pa niti ne opazi, kako on sam neprestano po svoje razlaga potek prihovskega umora in ostalih dogodkov v Sloveniji. Prihovski umor je v svoji interpelaciji opisal dvakrat ali trikrat, tako mu je pri srcu. Pri tem pa bi po njegovo kr. banska uprava niti ne bila upravičena izdati uradnega obvestila o dogodkih!

Opozorilo osebi, ki je v Kranju izročila dr. Korošcu 2 srečki

Iz kabineta notranjega ministrstva smo naprošeni, da objavimo naslednje vrstice:

Ob priliki prosvetnega tabora v Kranju 11. t. m. je nekdo izročil g. ministru dr. Korošcu radi naplačila dve stari predvojni srečki. Ker dotičnik ni dal svojega naslova, ga naprošamo, da se pismeno javi v kabinetu g. ministra za notranje zadeve v Belgradu.

Belgrad, 26. julija. AA. Od 1. avgusta t. l. dalje bodo Poštna hranilnica in njene podružnice v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skopiju, kakor tudi vse pošte v državi izplačevali kupon št. 17 2 in pol odstotne vojne odškodnine.

Slovenski kmet dobil svoje stanovsko zastopstvo

Popolno soglasje slovenskih kmetskih zastopnikov Krasen nagovor g. bana — Prvi predsednik Kmetijske zbornice g. Martin Steblovnik

Ljubljana, 26. julija.

Slovenskemu kmetu se je letos izpolnila želja: dobil je svoje zakonito stanovsko zastopstvo. Sicer je imel slovenski kmet in ima še razne organizacije, kakor Zadružno zvezo, Kmetijsko družbo, Kmetsko zvezo, Županso zvezo ter druge organizacije, toda nobena od teh nima uredbodajalne moči za našega poljedelca ter je bilo nujno potrebno, da dobimo tudi krono kmetskega organizatoričnega dela, to je Kmetijsko zbornico. Pri volitvah v Kmetijsko zbornico so slovenske občine poslale v njo same trdne in zavedne slovenske može, tako da smo bili takoj prepričani, da Kmetijska zbornica ne bo samo ustanova na papirju in ne birokratična institucija, temveč da bo zavedno in čilo delala za napredek slovenskega kmetskega stanu. Pri volitvah so bili izvoljeni v Kmetijsko zbornico z 99% oddanih glasov sami pristaši JRZ, ki predstavljajo resnično voljo in mnenje slovenskega kmetskega stanu, to je večino slovenskega naroda.

Danes ob 9 dopoldne je bila prva seja Kmetijske zbornice v dvorani mestnega magistrata. Udeležili so se prve seje prav vsi delegati, ki so bili izvoljeni na zadnji seji, izmed šestih nominiranih delegatov pa pet. Zveza kmetijskih strokovnjakov je sicer na svojem nedeljskem občnem zboru izvolila svojega delegata, ki pa še ni prišel.

Izvoljeni delegati

Posamezne okraje zastopajo: Brežice Alojz Bogovič, Loče 10, obč. Dobova; Celje Pongrac Turnšek, Breg 16, obč. Polzela; Črnomelj Jože Nemanič, Želebej 9, obč. Metlika-okolica: Lendava Josip Lebar, Kapca 91, obč. Dol. Lendava; Dravograd Beno Kotnik, Podkraj 7, obč. Guštanj; Gornjigrad Martin Steblovnik, Šmartno ob Paki 26; Kamnik Janez Štrcin, Kaplja vas 35, obč. Komenda; Kočevje Ivan Rigler, Prapreče 4, obč. Velike Lašče; Konjice Anton Kuk, Zgornja Pristava 1, obč. Konjice; Kranj Janez Brodar, Hrastje 4 pri Kranju; Krško Anton Marinček, Župeča vas 46, Cerklje ob Krškem; Laško Matevž Deželak, Lože 8, obč. Marija Gradec; Litija Ignacij Pevec, Št. Vid pri Stični 63; Ljubljana Anton Kržmanc, Bevke 12, Vrhnika; Ljutomer Jakob Rajh, Ljutomer 79; Logatec Ivan Potočnik, Dobračevo 8, obč. Žiri; Maribor desni breg Franc Koban, Sele 2, obč. Zg. Polzela; Maribor levi breg Jožef Špindler, Zgornja Rečica 39, obč. Sv. Ana v Slov. goricah; Murska Sobota Štefan Kuhar, Tešanovci 11 pri Martijancih; Novo mesto Franc Brulc, Hrušica 11, obč. Šmihel-Stopiče; Ptuj Franc Prelog, Zagojiči 1, obč. Sv. Marjeta nižje Ptuja; Radovljica Jakob Jan, Podhom 10, obč. Gorje; Slovenjgradec Stanko Sevčnikar, Podkraj 57, obč. Velenje; Škofja Loka Matija Megušar, Selce nad Škofjo Loko; Šmarje pri Jelšah Ivan Turk, Lešje 1, obč. Šmarje pri Jelšah.

Imenovani člani

V smislu naredbe o kmetijskih zbornicah pa so imenovale svoje delegate naslednje ustanove, ki imajo enake pravice in dolžnosti kakor izvoljeni delegati:

Zadružna zveza svojega ravnatelja g. Franca Gabrovška in za namestnika ravnatelja dr. Josipa Basaja; Zveza slovenskih zadrug g. Ivana Pipana, posestnika v Vižmarjih in za namestnika g. M. Goričarja, posestnika iz Mozirja; Jugoslovansko gozdarsko združenje inž. Stanka Sotoška iz Maribora in za namestnika inž. Franca Seuniga iz Ljubljane; Jugoslovansko veterinarsko združenje šefa veterinarskega oddelka inšpektorja dr. Lea Hribarja in za namestnika g. Vekoslava Rieglerja, ravnatelja tržnega urada v Ljubljani; Združenje jugoslovanskih agronomov inž. Matijo Abseca, ravnatelja kmetijske šole na Grmu in za namestnika inž. Rada Laha, ravnatelja kmetijske šole v Št. Jurju; Združenje kmetijskih strokovnjakov sicer danes ni poslalo še svojega zastopnika na sejo, »Poned. Slovenec« pa je poročal, da je delegat v Kmetijski zbornici g. Konrad Pečovnik iz Maribora in namestnik g. Ambrož iz Črnomlja.

Sejo je otvoril g. ban. sv. dr. Josip Dolinar, pravni referent kmetijskega oddelka pri banski upravi. Sporočil je g. svetnikom, da ga je g. ban imenoval za komisarja Kmetijske zbornice, dokler ne bo izvoljen začasni odbor. Ugotovil je polno navzočnost vseh svetovalcev Kmetijske zbornice, razen zastopnika kmetijskih strokovnjakov. Delovodja seje g. Možina je prečital imena svetovalcev, ki so izročili svoje od sodišča potrjene izkaznice. G. Dolinar je ugotovil, da ni bilo proti volitvam vložene nobene pritožbe.

Ko je g. Dolinar ugotovil sklepčnost seje, je stopil v dvorano **g. ban dr. Marko Natlačen.** Vsi svetovalci so g. bana pozdravili z navdušenimi ovacijami. G. ban je takoj imel govor, ki so ga svetovalci Kmetijske zbornice pogosto prekinjali z navdušenim odobravanjem.

Govor bana dr. Natlačena

Gospodje svetniki!

Veseli me, da morem kot predstavnik oblasti biti navzoč pri prvi seji naše kmetijske zbornice in kot ban pozdraviti prve zakonite zastopnike slovenskega kmeta. Prepričan sem, da je današnji prvi vaš sestanek vse pomembnejši, kakor se na splošno misli. Zahteva kmetskega stanu po kmetijskih zbornicah ni od včeraj. Dolga leta jo je zahteval naš kmet sam, z njim pa tudi vsi njegovi prijatelji, ki so vedeli in vedo, da je kmečkemu stanu kot najštevilnejšemu in zato najvažnejšemu med stanovi treba dati priliko, da preko svoje stanovske zbornice v važnih kmetijsko-gospodarskih, stanovskih in splošno-gospodarskih vprašanjih pove svojo tehtno besedo in zahteva ter varuje svoje pravice.

Danes je ta prilika dana; v življenje so poklicane kmetijske zbornice, ki bodo zakonite zastopnice kmečkega stanu, boriteljice za zboljšanje njegovega položaja in glasnice lepših dni našega kmeta. Od danes dalje se bo poleg trgovskih, industrijskih in obrtniških zbornic, zraven delavskih, odvetniških, notarskih, zdravniških in drugih zastopnic posameznih stanov slišal v našem državnem in narodnem življenju tudi glas kmečkega stanu, ki v naši banovini danes prvič pošilja svoje zastopnike na delo za svojo boljšo bodočnost.

Svobodna kmečka volja vas je, gospodje svetniki, poslala semkaj, da to delo pričnete. Zavedajte se, da vaše naloge niso lahke. Lahke zlasti ne zaradi tega, ker si morda kmečki stan, ki vas je izvolil za svoje zastopnike, hitreje obeta od kmetijske zbornice uspehov, kakor vam jih bo mogoče pri najzvestejšem delu doseči. Ne morejo se na mah rešiti vprašanja, ki so se leta in leta odlagala; ni mogoče naenkrat rešiti težke kmetijske krize, ki nas je zajela. A da se stan s a m v svoji zakoniti ustanovi loti važnih vprašanj in da se mu nudi možnost, da jih po svoji zahtevi uveljavi, to je velika in važna pridobitev, ki jo je na današnji dan treba posebej podčrtati.

Lahka ne bo vaša naloga, ker je treba to novo ustanovo pričeti čisto na novo graditi. Že v pregovor je prišlo, da je vsak začetek težak. Ničesar nimate danes: ne zborničnega urada, ki bo postal osrčje zborničnega dela, ne statutov in pravilnikov, po kaerih bi bilo mogoče prijeti za delo, ne prostorov za svoje delovanje. Vse boste morali vi, gospodje, izvršiti in pripraviti, ker tega še nimate. Imate pa, o tem ne dvomim, trdno voljo, da čim več storite v dobro kmečkemu stanu, ki mu pripadate, pa tudi potrebne sposobnosti, da bo vaša volja postala meso in kri. In to je mnogo!

Pri tem in pri vsem vašem bodočem delu naj vas vodi neomajna zavest, da vsak izmed vas ne zastopa v zbornici le svojega okraja in svojih volilcev, marveč, da je sleherni med vami zastopnik **celotnega kmečkega stanu. Nihče med vami v tej ustanovi naj ne služi koristim posedincev, ampak vsi koristim kmečkega stanu kot celote.** Svesti si bodite tudi še tega, da vaše zbornice in njenih članov naloga ni samo, da ozkosrčno zagovarjate samo interese stanu, ki mu pripadate, marveč, da vedno upoštevate pri svojih zahtevah in predlogih tudi koristi narodne in državne skupnosti in da umete svoje želje koristno spraviti v sklad s koristmi splošnosti. Tako tvorno delo bo prav gotovo našlo na odločilnih mestih polno razumevanje in pomoč ter bo na ta način tej zbornici najbolj gotovo zajamčen uspeh. Nihče, ki mu je poverjena dolžnost, da skrbi za dobrobit ljudstva in da vodi usodo naroda in države, ne bo mogel preslišati tako pretehtanega glasu kmetijskih zbornic, ki bodo v neutrudljivi skrbi za kmečki stan obenem skrbele za koristi državne celote in tako krepile notranjo moč naše jugoslovanske države, ki ji je steber ravno kmečki stan.

Želim vašemu važnemu delu, ki ga danes pričenjate, mnogo velikih uspehov. Zagotavljam vas, da bom s svojega mesta kot sin kmečke hiše vedno z vsem razumevanjem podpiral vaše napore. Z združenimi močmi bomo delali za lepšo bodočnost slovenskega kmeta in vsega naroda ter s tem za moč in veličino kralja in države. Vsemogočnega Boga pa prosim iz dna duše, naj vaše delo blagoslovi.

Govor g. bana dr. Natlačena je bil sprejet z velikim navdušenjem in odobravnjem.

G. Brodar se zahvali banu

Takoj po govoru g. bana se je prijavil k besedi g. Janez Brodar, ki je izrekel v svojem jedrnatem govoru g. banu najiskrenejšo zahvalo. Poudarjal je:

»Gospod ban! Počastili ste nas s svojim otvoritvenim govorom naše nove ustanove, Kmetijske zbornice, za katero mi vsi vemo, da ste mnogo pripomogli do njene ustanovitve ter s tem pokazali svojo naklonjenost našemu trpečemu kmečkemu stanu, ki je baš v današnjem času pomoči toliko potreben. Zato se vam, g. ban, v imenu svetnikov Kmetijske zbornice najtopleje zahvaljujem za ves vaš trud in delo, ki ste ga pri tem imeli. Hkratu pa vas tudi zagotavljamo, da se hočemo kot člani Kmetijske zbornice potruditi, po svojih močeh, da bo naša zbornica s svojim delom pokazala, da se v polni meri zaveda svoje naloge in tako upam, da bo njeno delo rodilo obilen sad za težko prizadeti kmečki stan.

Prosimo vas g. ban, da nam še nadalje ostanete tako naklonjeni, posebno še naši novi ustanovi, Kmetijski zbornici, za kar vam bomo zelo in vedno hvaležni. Zato še enkrat g. ban: »Najtoplejša hvala! Bog vas živi!«

Komisar g. Dolinar je nato imenoval za zapisnikarja g. Možino, za overovatelja pa g. Brodarja in dr. Hribarja.

G. Štrcin je nato predlagal, naj bodo volitve v odbor Kmetijske zbornice javne in po listah, kar je bilo soglasno sprejeto. Glede povračila potrebnih potnih stroškov pa je g. Špindler predlagal, naj se ta točka odstavi z dnevnega reda, ker more višino dnevnic določiti le statut Kmetijske zbornice, pač pa naj začasni odbor izplača za stroške neke akontacije. Soglasno sprejeto.

Delovodja zborovanja g. Možina je prečital avtentično tolmačenje ministrstva zaradi verifikacije mandatov. Na predlog g. Preloga je bil izvoljen za predsednika verifikacijskega odbora gosp. Štrcin, za člane pa gg. Brodar, Jan, Pevec in Kržmanc. Vsi so bili soglasno izvoljeni.

V začasni odbor Kmetijske zbornice je gosp. Rajh predlagal: **g. Steblovnika za predsednika, g. Brodarja** za prvega podpredsednika, **g. Štrcina** za drugega podpredsednika, za odbornike pa: gg. **Marinčka, Spindlerja, Potočnika in Lebarja,** za tujnika pa g. **Preloga.** Soglasno sprejeto.

G. Dolinar je nato naglašal, da je dolžnost novega odbora predvsem sestaviti statut zbornice, ki bo temelj njenega delovanja. Da drugi seji zbornice bodo sklepali o načrtu tega statuta, ki ga mora odobriti g. ban, nato pa bo tretja seja dokončno sklepala o končnem statutu. Načrt statuta bo poslan vsem svetovalcem v proučitev. G. Dolinar se je zahvalil svetovalcem za polnoštevilno udeležbo ter je čestital kmetskemu stanu, da je dosegel zbornico, za katero se je toliko trudil. Od svetovalcev Kmetske zbornice je odvisno, koliko bo kmetski stan znal pridobiti z novo ustanovo. Izrazil je upanje, da ne bodo razočarani tisti, ki so svetovalce v Kmetijsko zbornico volili.

Govor predsednika zbornice

Novo izvoljeni predsednik Kmetijske zbornice g. Martin Steblovnik je imel nato obširen govor, ki so ga svetovalci pogosto prekinjali z navdušenimi vzkliki dr. Korošcu, dr. Mihi Kreku in banu dr. Natlačenu ter s pritrjevanjem glavnih misli govornika.

G. Steblovnik je imel govor, v katerem je v glavnem poudarjal naslednje misli:

»Zavedam se važnosti in težavnosti mesta predsednika Kmetijske zbornice. Z božjo pomočjo in z vso dobro voljo upam, da bomo delo uspešno začeli. G. ban nas je počastil s svojo udeležbo na današnji otvoritveni seji in zahvaljujem se mu za načela, ki jih je poudaril. Kmetje smo se trudili že pred vojno, še bolj pa po vojni za kmetijske zbornice. Ko je bil kmetijski minister dr. Franc Kulovec, je bila Kmetijska zbornica tik pred uresničitvijo, toda poznejše vlade so zanemarile to vprašanje. Šele sedanja vlada, v kateri odlično sodelujeta dr. Anton Korošec in dr. Miha Krek in ko je ban dr. Marko Natlačen, je izvedla Kmetijsko zbornico. Zato izreka g. Steblovnik kraljevski vladi toplo zahvalo vsega slovenskega kmetskega ljudstva. Dr. Korošec je sam izjavil na občnem zboru Kmetske zveze, da uredba o kmetijskih zbornicah ni nobena ustava, ki jo je težko izpreminjati, temveč da je to uredba, ki jo bo mogoče v marsičem izboljšati. Kmetijske zbornice so samo posvetovalne ustanove, ki morajo staviti predloge, ne da bi jih odločujoča oblast morala upoštevati. Potrudili pa se bomo, da damo sedanji uredbi svoj močen duh in jekleno vsebino. Ko se bo pokazalo, da so sedanje meje pretesne, bomo dvignili svoj glas in zahtevali, naj se meje razširijo, da bomo mogli uspešno sodelovati za svoj stan in po njem za narod in državo. Naš veliki cilj je dobro naroda in države. Z gospodarskim izboljšanjem kmetskega doma bomo dvignili slovensko narodno moč in zavest. Močne slovenske domačije pa bodo hkrati gosti piloti, na katerih bo slonela moč naše narodne dinastije in državne celote. Slovenski kmetje smo vsekdar bili in hočemo ostati **zavedni in zvesti Slovenci in kot taki v dobrih in hudih časih neomajni sinovi Jugoslavije.** (Odobravanje.)

Predsednik g. Steblovnik je predlagal nato udanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kralj. Vis. knezu namestniku Pavlu ter pozdravne brzojavke ministru Svetozarju Stankoviču in slovenskima ministroma dr. Korošcu in dr. Kreku, kar je bilo z navdušenjem sprejeto.

Komisar g. Dolinar je nato zaključil prvo sejo Kmetijske zbornice z željo, da bi uspešno cvetela v korist slovenskega kmetskega stanu.

Veličastni nedeljski tabori

Zavedno slovensko katoliško ljudstvo se je preteklo nedeljo zopet zbralo na petih taborih, ki so bili prav veličastni. Na vseh petih taborih skupaj se je zbralo gotovo nad 20.000 ljudi.

Za ribniško dolino je bil prosvetni tabor pri **Sv. Gregoriju,** kjer so obhajali spomin 20 letnice smrti dr. Jan. Ev. Kreka, svetogregorskega rojaka, in pa 25 letnico gregorskega prosvetnega doma. Dopoldansko prireditev sta s svojo navzočnostjo počastila minister dr. Miha Krek in ban dr. Marko Natlačen, popoldansko prireditev pa prevzv. g. škof dr. Gregorij Rožman. Sv. mašo je opravil predsednik Prosvetne zveze univ. prof. dr. Lukman, tabor je vodil ribniški dekan g. Skubic, govorila sta pa zdravnik dr. Oblak in urednik Terseglav, pri popoldanski prireditvi pa je govoril g. Rudolf Smersu. K popoldanski prireditvi so prišle še nove množice ljudi, tako da jih je bilo skupaj gotovo nad 5000.

V Žužemberku je bil prosvetni tabor za **Suho** krajino, kjer je samo v silno pestrem sprevodu korakalo nad 2500 glav broječa in lepo v skupine razdeljena množica. Sprevod je krenil v cerkev, kjer je bila sv. maša in pridiga, po cerkvenem opravilu pa je bilo pred društvenim domom veličastno zborovanje, katero je vodil žužemberški podžupan in agilni prosvetni delavec Jože Škrbe. Slavnostna govornika sta bila ravnatelj dr. Joža Basaj in prosvetni inspektor Ivan Dolenec. Popoldansko prireditev je počastil s svojo navzočnostjo tudi minister dr. Krek, ki se je pripeljal od Sv. Gregorija. Fantje in dekleta so se pri prostih vajah prav odrezali. Po telovadbi je nastopilo sedem pevskih zborov, skupno 113 pevcev. Najprej je vsak pevski zbor posamič zapel po eno ali dve pesmi, nazadnje pa je iz 113 grl zadonela mogočna skupna pesem pod vodstvom g. organista Požuna, ki je množice naravnost navdušila.

Za kamniško dekanijo je bil dekanijski prosvetni tabor v **Mengšu,** kjer je ob tej priliki tamkajšnje prosvetno društvo praznovalo 40 letnico svojega delovanja. Veličastno prireditev sta počastila s svojo navzočnostjo minister dr. Krek in ban dr. Natlačen. Ob devetih dopoldne se je razvil krasen sprevod, v katerem sta igrali domača mengeška in domžalska godba. Po sv. maši, ki jo je daroval kamniški dekan častni kanonik g. Matej Rihar, se je začel tabor, na katerem je govoril urednik g. Kremžar. Popoldanska prireditev se je začela s slovesnimi litanijami. Sledil je telovadni nastop, nakar je spregovoril g. Peršuh. Tabor se je končal v najlepšem razpoloženju in navdušenju tisočglavih množic. Minister dr. Krek in ban dr. Natlačen sta se takoj po sprevodu odpeljala na tabor k Sv. Gregoriju.

O kmetskem taboru v Kotljah in o taboru v Koroški Beli poročamo na drugem mestu.

Tabor pri Sv. Gregoriju med sv. mašo

Foto Sitar.

Del zborovalcev na taboru v Žužemberku

Foto Holinsky, Ljubljana.

Tabor na Koroški Beli

Foto Holinsky, Ljubljana.

Drobne novice

Koledar

Torek, 27. julija; Rudolf in tovariši, mučenci; Pantaleon.

Novi grobovi

† **V Ljubljani** je mirno v Gospodu zaspala v 84. letu svoje starosti gospa **Antonija Pestotnik.** Pokojna je bila vrla krščanska žena in skrbna mati. Bila je naročnica »Domoljuba«, od kar izhaja. Pogreb bo v sredo ob pol 5. popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice. — V vojaški bolnišnici je umrl gospod **Bogomil Čechak,** redov tehn. čete I. plan. p. p. v Škofji Loki. Pogreb bo v sredo ob 4. popoldne.

† **V Ljubljani** je 23. t. m. umrl v zavetišču sv. Jožefa v visoki starosti 84 let **Albin Jebačin,** magistr. sluga v pokoju. Pokopali so ga v nedeljo, 25. t. m. Zapustil je ženo, sina Franceta Jelašiča, ki zavzema v Ljubljani ugledno mesto, in hčerkico Silvo. —

† **Na Jezerskem** je umrla gospa **Marija Šenk,** roj. Volc, vdova po veleposestniku Juriju Šenku. Doživela je 70 let. Pogreb bo danes ob 3. popoldne na pokopališče pri Sv. Ožboltu na Jezerskem.

† **V Žabnicah pod** Sv. Višarjami (Camporosso) je 21. t. m. v 75. letu starosti umrl ondotni organist g. **Tomaž Holmar.** Rojen je bil l. 1862 v župniji Mekinje pri Kamniku in je bil nečak znanega »Primskovskega gospoda«. Kot organist je služboval dalj časa pri Gospej sveti na Koroškem, nato pa krog 27 let v Žabnicah, kjer ga je dohitela smrt. Višarski romarji, katerim bodi posebno priporočen v molitev, se ga bodo dobro spominjali, saj je vsa leta v poletnih mesecih z veliko ljubeznijo služil višarski Kraljici. Zapušča poleg soproge sina — duhovnika Tomaža, ki pastiruje na Koroškem, ter tri hčere

Naj jim sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne vesti

= **Francosko odlikovanje našega skladatelja L. M. Škerjanca.** Z dekretom dne 1. julija t. l. je francoski prosvetni minister Jean Zay podelil palmo oficirja Akademije slovenskemu skladatelju in profesorju drž. konservatorija v Ljubljani gospodu L. M. Škerjancu kot priznanje za njegove zasluge za francosko glasbo v Jugoslaviji.

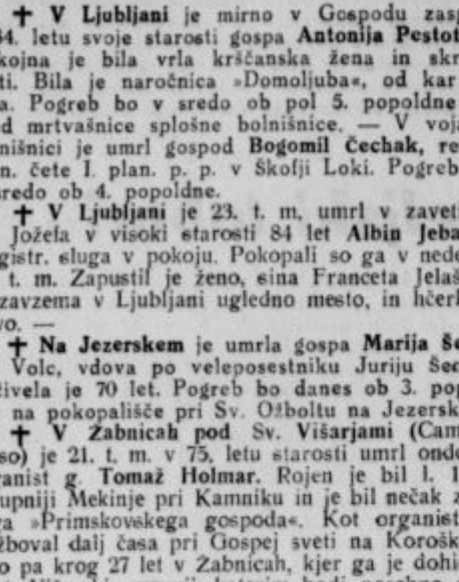

— **Koroški Slovenci na Brezjah in v Ljubljani.** Včeraj sta dospeli s Koroškega dve skupini naših vrlih Slovencev izza Karavank. Prva skupina je štela 37 izletnikov ter jo je vodil župnik g. Jože Pollak iz St. Lipša, druga skupina pa je štela 19 izletnikov iz Dobrle vali. Koroški Slovenci so se danes dopoldne poklonili Materi božji na Brezjah, v opoldanskih urah pa so obiskali Ljubljano ter si ogledali njene znamenitosti. Sprejeti so bili v ožjem prijateljskem krogu, ki so ga navdušili s svojimi krasnimi narodnimi pesmimi. Popoldne so obiskali pokopališče, kjer so se poklonili spominu tam počivajočih dr. Jegliča, dr. Kreka, koroškega slovenskega župana Kobentarja ter drugih naših narodnih voditeljev. Odpotovali so že danes popoldne. Ob slovesu nas je in bo dvigala v duši njihova pesem: »Saj slovenski smo fantje od Dravce doma, ene smo misli in enega duha!« Bog vas živi vrli Koroški!

— **Kronična zapeka** in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušenim sredstvom za čiščenje, z naravno **»Franz-Josefovo«** grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehajo na želodcu in črevih, pa pijejo **»Franz-Josefovo«** vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— **Sketov spominski dan — potrgani lepaki.** V noči od sobote na nedeljo (24./25. julija) so bili potrgani v Šmarju pri Jelšah vsi lepaki Fantovskega prosvetnega okrožja Šmarje pri Jelšah, ki vabijo na **Sketov spominski dan** na Mestinje za 8. avgusta t. l. Začudili smo se, ko smo zaznali za tako nekulturno delo, da je sploh kdo kaj takega zmožen. Še bolj pa smo se začudili, ko smo namesto lepakov Fantovskega okrožja zagledali prav na istih mestih lepake Šmarskega sokolskega društva, ki vabijo na — tombolo. Pridobitna prireditev naj se torej umakne kulturni? Naš odgovor na to nekulturno dejanje bodi: Zdaj pa prav vsi na Mestinje k odgrnitvi Sketove spominske plošče in k narodni igri »Miklova Zala«!

— **Spevoigra Ribič Marko,** ki so jo letos z lepim uspehom izvajale dijaške Mar. kongregacije v Ljubljani, bo vsem, ki bi jo radi uprizorili, proti mali odškodnini s 1. septembrom na razpolago. Do tedaj bo vodstvo preskrbelo potrebne prepise glasbe in besedila, tudi za izvajanje z orkestrom (godala, harmonij in klavir) kot tudi note za posamezne instrumente. Vsi, ki bi opereto morda uprizorili 8. decembra, naj se že sedaj obrnejo na upravo »Naše Zvezde« (Ljubljana, Streliška ulica 12/II.).

— **Drzen vlom pri Sv. Petru pod Sv. gorami.** Prebivalstvo Sv. Petra pod Sv. gorami je močno razburil drzen vlom, ki je bil izvršen v trafiko vojne vdove gospe Frančiške Stiasny. Njena trafika je sredi vasi v neposredni bližini orožniške postaje. Vlomilci so odnesli vso zalogo tobačnih izdelkov, kolkov in znamk v skupni vrednosti nad 5000 din. Morali so biti s krajevnimi razmerami dobro poznani ter so vedeli, da je Stiasnyjeva dobila nekaj dni poprej svežo zalogo tobaka. Stiasnyjeva je vojna vdova, ki se preživlja samo s trafiko ter poleg tega še študira svojega sina, tako da je ta udarec za njo posebno usoden. Prebivalstvo se opozarja, da ne kupuje ukradenih predmetov, ker bodo vlomilci gotovo skušali vnovčiti svoj plen.

— **Nove knjige.** V založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani je izšla mladinska knjižica (v zbirki mladinskih spisov): Kästner E., **Pikica in Tonček,** ilustrirana, ter velja vezana 36 din. Od istega pisatelja je izšla v imenovani založbi pred kratkim tudi **Emil in detektivi,** ilustrirana, vezana 36 din. Dr. Joža Lavrenčič pa je prevedel po Fr Weiserju knjižico **Najmlajši poročevalec,** ki stane ilustrirana in vezana 45 din. Dalje je izšla pred kratkim III. knjiga Bevkovih izbranih spisov: **Človek proti človeku,** roman; cena vezani knjigi 70 din.

— **Drzen rop v Višnji gori.** V vasi Mlake pri Višnji gori je bil te dni zelo drzen rop. K nekemu posestniku so vdrli štirje maskirani roparji, oboroženi z revolverji in vilami ter so prisilili domačine, da so jim izročili vso zlatnino. Domači orožniki domnevajo, da so bili to cigani, ki se klatijo okoli hriba Kucija. Tiralico za temi roparji je dobila tudi ljubljanska policija, ki pa domneva, da so ti zločinci iz povsem drugih vrst. Neke sumljivce je policija že prijela.

— **Corpora delicti na sodišču.** Pretekli teden je bila v dnevnikih objavljena vest, da se nahajajo na okrožnem sodišču v Ljubljani mnoga corpora delicti, katerih lastniki so neznani in da se naj javijo interesenti. Že v soboto in tudi včeraj so se zglaševale na kazenskem oddelku in tudi pri državnem tožilstvu stranke, ki bi si rade ogledale zaplenjena corpora delicti. V pojasnilo in nadaljnje ravnanje omenimo, da se je treba po 15. avgustu zglasiti v sobi št. 94, kajti dotični uradnik, ki vodi evidenco o teh predmetih, je sedaj na dopustu .

— **V zapore prignani cigani.** Brezoviški orožniki so prignali v zapore okrožnega sodišča v Ljubljani štiri cigane iz rodu Levakovičev, ki so osumljeni raznih tatvin v brezoviški okolici. Na sumu so tudi, da so kradli v okolici Vodic. Cigani so zelo prebrisani in kaj radi menjavajo svoja imena in svoj rod. Njih identiteto bo težavno dognati. Vsi tatvine taje.

— **Da boste stalno zdravi je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.**

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.**

Ljubljana

l **Nad 600 zemljiških kupčij za 34 milijonov.** Po podatkih davčne uprave za mesto Ljubljano je bilo v prvih 6 mesecih letos prijavljenih 219 kupčij z zemljišči in hišami v celotni vrednosti 30,543.392 dinarjev. V tem času so bile prodane mnoge hiše za milijonsko vrednost, pa tudi razne stavbne parcele in drugi kompleksi v mestu za visoke vsote. V okolici pa je bilo po izkazih davčne uprave za okolico prijavljenih v tem času 384 kupnih pogodb za vrednost 3,714.868 din. Bilo je torej v okolišu ljubljanskega okrajnega sodišča do konca julija nad 600 pogodb za vrednost 34,258.260 din. Prihodnji mesec računajo, da bodo prijavljene še velike kupne pogodbe, ki bodo sklenjene glede nakupa važnih poslopij in parcel.

Dr. Grebenc Anton
zopet ordinira

l **Vrl stražnik ukrotil dva vlomilca.** V ponedeljek okoli 1. ponoči je stražnik Josip Vrečar slišal sumljiv ropot v neki trgovini v Kolizeju na Gosposvetski cesti. Opazil je, da je šipa v izložbi razbita. Skozi razbito izložbo je stražnik skočil v temni lokal. Takoj je naletel na neznanca ter ga pobil s pendrekom na tla. Skušal je prižgati nato električno luč, toda elektrika ni delovala. V temi je stražnik preiskal lokal ter našel v nekem zaboju skritega drugega vlomilca. Tudi tega je s pendrekom omamil. Hkrati pa je ustrelil s pištolo v zrak. Ljudje, ki so mimo šli, so obvestili stražnico, da se v lokalu nekaj dogaja. Takoj je prihitela pomoč drugih stražnikov, ki so oba vlomilca odvedli v zapore. Bila sta to 25-letni Rudolf Levec in 30-letni Pavel Žagar, oba doma iz Trsta. Pri njiju je policija našla več zanimivih predmetov, tako tri moške ure, zlato verižico in pa listek s skoraj geometerskim načrtom štirih ključavnic ter s pripisom v tržaški italijanščini, da je treba nekoga počakati opoldne, ko zapušča svoj lokal. Policija domneva, da sta ji padla v roke dva zelo nevarna svedrovca iz Trsta, ki morata imeti še druge grehe na vesti. Vrli stražnik Vrečar pa na vsak način zasluži tudi uradno pohvalo in priznanje.

l **Zatvoritev ceste.** Mestni gradbeni urad sporoča, da bo v sredo, dne 28. t. m., zaradi popravila vozišča Poljanska cesta v dolžini med Ambroževim trgom in Domobransko cesto za promet zaprta. Promet se lahko vrši po Poljanskem nasipu in Zivinozdravski ulici odnosno Potočnikovi ulici.

l **Pregled motornih vozil.** Po točki 4 pravilnika ministrskega sveta z dne 26. IX .1928. Ur. l. 336/100 se bo vršil drugi letni pregled motornih vozil, ki služijo javnemu prometu, t. j. autobusov in avtotaksijev v Ljubljani na mestni pristavi Povšetova ulica štev. 8. dne 30. julija 1937 in sicer od ½8. do 12. ure. Pri tej priliki bodo pregledana tudi druga motorna vozila, ki letos iz kakršnegakoli razloga še niso bila pregledana, ali so bila v zadnjem času nabavljena. Prizadeti se pozivajo, da pripeljejo svoja motorna vozila pravočasno pred komisijo. Ako bi se iz utemeljenih razlogov ne mogli ob navedenem času udeležiti pregleda, naj se pravočasno opravičijo, sicer ne bodo smeli voziti z nepregledanimi vozili.

Dr. Finkova
zopet redno ordinira

l **Danes zvečer otvoritev nove kavarne »Metropol«.** (Glej oglas zadaj!)

l **Nočno službo imajo lekarne:** mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Gartus, Moste.

Žena ljubi močnega moža
mož normalno ženo brez nervoznih muh in živčnih napadov
šef zdravega uradnika
Zahtevajte s kratko karto prospekte od
uprave Radenskega kopališča
Slatina Radenci (pri Mariboru)

Zadnja pot dr. Jožeta Puntarja

Ljubljana, 26. julija.

Danes ob 3 popoldne je izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice nastopil svojo zadnjo pot kustos Državne študijske knjižnice in slovenski kulturni delavec dr. Jože Puntar. Oba dneva, ko je ležal na mrtvaškem odru, so ga hodili kropit številni prijatelji, znanci in slovenski kulturni delavci. Njegova zadnja pot k Sv. Križu danes pa je pokazala, kako je bil priljubljen in kakšno vidno mesto je zavzemal v slovenskem kulturnem svetu.

Zemske ostanke dr. Jožeta Puntarja je blagoslovil župnik p. Kazimir Zakrajšek, pevci »Ljubljane« pa so pod vodstvom dr. Antona Dolinarja pretresljivo zapeli žalostinko »Človek glej«. Nato se je razvil žalni sprevod, ki je bil v vsakem oziru res dostojno zadnje slovo od pokojnika. Za križem so šli zastopniki Društva mož Katoliške akcije pri Sv. Krištofu z društveno zastavo in pevci »Ljubljane«. Za krsto so šli pokojnikovi globoko užaloščeni svojci in sorodniki, za njimi pa se je razvrstila dolga vrsta odličnih pogrebcev, od katerih imenujemo bana dr. Marka Natlačena, načelnika prosvetnega oddelka banske uprave dr. Lovra Sušnika, univerzitetne profesorje dr. Ušeničnika, prelata dr. Grivca, dr. Lukmana, dr. Fabjana, dr. Gosarja, dr. Vebra in druge. Slovensko kat. akad. starešinstvo je zastopal predsednik univ. prof. dr. Viktor Korošec, ljubljanskega župana obč. sv. dr. Stele, Katoliško tiskovno društvo dr. Gregorij Pečjak, uredništvo »Slovenca«, katerega zvest in agilen sotrudnik je bil pokojnik, sta zastopala glavni urednik dr. Ivan Ahčin in urednik Franc Kremžar, uredništvo »Doma in sveta« pa prof. Koblar. V sprevodu je šlo dalje polnoštevilno vse uradništvo drž. študijske knjižnice z ravnateljem dr. Šlebingerjem na čelu. Poleg naštetih pa so spremili rajnega dr. Puntarja na njegovi zadnji poti številni njegovi prijatelji in znanci ter častno število katoliških kulturnih delavcev. Pred viaduktom so pevci »Ljubljane« zapeli žalostinko »Usliši nas, Gospod«, nakar je sprevod skoro neskrajšan krenil proti pokopališču pri Sv. Križu.

Po opravljenih nagrobnih molitvah se je od pokojnika najprej poslovil v imenu fare sv. Cirila in Metoda župnik p. Kazimir Zakrajšek. V ganljivih besedah je opisal pokojnika kot zglednega katoličana in Slovenca, krščanskega družinskega očeta in vzornega farana. V imenu Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva, Leonove družbe in revije »Čas« se je poslovil od pokojnega dr. Puntarja univ. prof. dr. Fabjan. Obžalujoč izgubo, ki je nastala s smrtjo dr. Puntarja v našem katoliškem kulturnem krogu, je slavil pokojnika kot vzor idealističnega kulturnega in znanstvenega delavca, vsega zasidranega v Bogu. Udan v božjo voljo je hrabro prenašal vse udarce usode, ki so se zlasti pod konec njegovega življenja nagrmadili nanj.

Po končanih govorih so se številni pogrebci z lopaticami prsti, ki so jo vrgli na krsto, poslednjič poslovili od plemenitega rajnega.

Slava spominu slovenskega kulturnega delavca dr. Jožeta Puntarja. Naj mu sveti Večna luč!

Maribor

m **Romarji na Brezje** iz lavantinske škofije so se povrnili včeraj dopoldne z dvema posebnima vlakoma z božje poti. Samo Mariborčanov se je udeležilo romanja nad 300. Kakor druga leta, je tudi letos vodil lavantinske romarje ravnatelj g. Franc Hrastelj v večjim štabom rediteljev. Romanje se je izvršilo v največjem redu brez vsakih neprijetnosti.

m **Magdalensko nedeljo** je slavila župnija sveto Magdalene v Mariboru na tradicionalen način. Dopoldne je bila slovesna procesija z Najsvetejšim, ki ga je nosil stolni kanonik Janežič ob asistenci domače duhovščine, potem pa je sledila slavnostna sveta maša. Procesije so se udeležili farani, cerkvena društva iz domače in sosednih župnij v izredno velikem številu.

m **Najstarejša Mariborčanka umrla.** V Strmi ulici št. 3 je umrla v starosti 95 let zasebnica gospa Marija Trojner, stara mati uradnika MP g. Martina Trojnerja. Pokojnica je bila najstarejša Mariborčanka. — V Gradcu je umrl na kliniki za živčne bolezni poštni uradnik g. Jožef Polenčič iz Maribora, dolgoletni naš naročnik. Bil je izredno blag in dobrodušen človek ter dober tovariš, katerega bodo vsi njegovi znanci in prijatelji pogrešali. Stanoval je na Magdalenski 68. — Na Meljski cesti 57 je pobrala smrt 68-letnega vpokojenega železničarja Avgusta Valnerja. — Naj počivajo v miru!

m **Načrte za preureditev Glavnega trga,** o katerih smo že podrobneje poročali ob priliki zadnje ankete, je banska uprava potrdila ter jih vrnila mariborski občini. S pripravljalnimi deli za preureditev Glavnega trga se bo pričelo že letošnjo jesen.

m **Mestni avtobusni promet** je zgradil in povečal svoje garaže v Plinarniški ulici, da ima sedaj za svoj povečani vozni park dovolj prostora.

m **Škoda, da ni uspelo.** Gradnja Hutterjeve stanovanjske kolonije na Pobrežju lepo napreduje. Do sedaj je že 12 vil pod streho, nekatere od teh so že popolnoma dovršene. Dela se v koloniji s polno paro. Škoda, da niso uspela pogajanja zaradi dobave cenene elektrike za gospodinjstvo, ker bi bila potem ta kolonija najmodernejše urejeno naselje v vsej državi. V načrtu je bilo namreč, da se bo tudi vsa kurjava in kuhanje vršilo izključno z elektriko. Zaradi predragega toka pa so morali načrt zavreči ter urediti stanovanja na navadno kurjavo s premogom.

m **V času najhujših nalivov — studenci brez vode.** Ta nenavaden pojav so doživeli v Košakih, posebno v studencih vzdolž državne ceste. Kljub temu, da imamo dan za dnem hude nalive, so presahnili skoraj vsi vodnjaki.

m **Krasni uspehi mariborskih strelcev.** Zagrebški listi obširno pišejo o krasnih uspehih, ki so jih dosegli mariborski strelci na strelskih lovskih tekmah v Zagrebu. Najbolj se je odlikoval gospod Alojz Sprager, ki je postal prvak Savske banovine v streljanju s kroglo ter drugi v streljanju na golobe. Prvenstvo Zagreba v streljanju na leteče golobe si je osvojil Mariborčan Teo Janežič. V mariborski ekipi se je odlikoval tudi znani strelec Robert Vukmanič. Štirje mariborski strelci so odnesli s tekmovanja 3 prva, 3 druga, 2 tretja in 3 četrta darila. Lep uspeh v Zagrebu je porok, da bodo tudi pri mariborskih strelskih tekmah, ki bodo v nedeljo, dne 1. avgusta, naši domačini se nad vse častno odrezali.

m **Plavalni tečaj za mladino** v priredbi SSK Maratona začne danes popoldne na Mariborskem otoku. Vadilo se bo v dveh oddelkih; v prvem so fantje in dekleta v starosti 8 do 12 let, v drugem pa od 12 do 14 let. Prijave se sprejemajo danes popoldne ob 14.30 pod skakalnim stolpom v kopališču. Prijavnina 2 din. Tečaj traja 10 dni, potem sledi nadaljevalni tečaj.

m **Za časa pripravljalnih del za Mariborski teden,** to je od danes do 10. avgusta t. l., ostanejo zaprte za vsak promet Prešernova ulica od Dijaškega doma do Maistrove ter Razlagova ulica od Jugoslovanskega trga do Cankarjeve ulice.

Celje

c **Okrajni načelnik g. dr. Ivan Zobec** se je vrnil z dopusta in je včeraj zopet nastopil službo.

c **Poziv nabornikom.** Mestno poglavarstvo opozarja vse nabornike, da se javijo na nabor točno ob času kot je bilo na pozivu. Nadalje naj prinesejo s seboj vojaške knjižice očeta in starejših bratov. Dijaki naj prinesejo zadnje šolsko spričevalo. Vsi naborniki naj se drže točno predpisov, ki so na pozivih, ker si bodo s tem prihranili pozneje mnogo stroškov.

c **Spopad radi pozdrava oziroma odzdrava.** V četrtek zvečer sta srečala na cesti v Podkraju pri Radečah 20 letni pos. sin Simončič Rudolf iz Podkraja in njegov brat 23 letni Franc, posestniškega sina Matevža J. in ga pozdravila. Matevž J. je šel mimo, ne da bi odzdravil, kar je Simončiča Rudolfa razjezilo, zato ga je vprašal zakaj ni odzdravil. Matevž J. je jezno odgovoril in v jezi potegnil nož in zabodel Rudolfa z nožem v desno roko in v trebuh. Medtem je skočil med njiju Franc Simončič in hotel odvzeti napadalcu nož iz roke. Ta pa je zamahnil še proti Francu in ga zabodel v stegno in levo ramo. Oba poškodovanca so odpeljali v celjsko bolnišnico, napadalca pa so javili orožništvu.

c **V sredo in četrtek uradi mestnega poglavarstva zaprti.** Vsled snaženja uradnih prostorov mestn. poglavarstva bo mestni urad v sredo 28. in v četrtek 29. julija zaprt. Stranke, ki so povabljene za omenjene dneve k mestnemu poglavarstvu, naj se zglasijo v petek, 30. julija ob navadnih uradnih urah.

c **Kolesarsko-motociklistični karambol.** V soboto zvečer je zadel kolesar Gradišnik Franc, 25 letni lesni manipulant iz Ljubljane na cesti v Rimskih toplicah v neznanega motociklista, ki je vozil po levi strani ceste in je bil baje brez luči. Pri tem karambolu je vrglo Gradišnika s kolesa ob kraj ceste in je dobil poškodbe na roki in nogi. Motociklist ga je naložil na svoj motor in ga odpeljal v celjsko bolnišnico.

c **Kino Metropol.** Danes repriza prekrasnega filma **»Kreutzerjeva sonata«** (Lil Dagover).

Novo mesto

Izjava. Ker je »Slov. Narod« z dne 22. julija t. l. prinesel članek »Čudne razmere med novomeškimi gasilci« ter je imenoval nekatere osebe direktno in indirektno, podpisani izjavljam, da je članek, zlasti o incidentu pred odhodom na požarišče v vas Krko, ne le izmišljen, temveč je to grdo natolcevanje nekega »mladega gospoda«, ki ni bil nihče drugi kakor tov. Pelko France ml. Javno moram priznati, da je tov. Pelko dober in vesten gasilec kakor tudi tovariš in je na mojo izrecno zahtevo takoj odhitel po našega četnega šoferja ter se z njim vrnil v nekaj minutah, nakar je avto takoj odpeljal na požarišče. — Ivan Ferlič, poveljnik gasilske čete, Novo mesto.

Huda nevihta

Ljubljana, 26. julija.

Našim krajem je bilo letos doslej prizanešeno od hujših povodnji. Velikansko škodo pa so gotovi predeli banovine utrpeli po nevihtah s točo. To škodo cenijo sedaj nad 10 milijonov dinarjev. Po silni vročini se pojavljajo lokalne nevihte, ki so se julija meseca največkrat osredotočile na Gorenjsko, tako v kamniškem in kranjskem okraju.

V nedeljo, ko je dopoldne in prve ure popoldne pritiskala huda vročina, se je nad Vodicami tja do Kamnika zgrnila huda nevihta, združena z močnim nalivom in točo. Lilo je, kakor da bi se bil nad Vodicami in Komendo utrgal oblak. Med nevihto je silno treskalo. Kmalu, ko so se ljudje ob 14 zbrali k nauku in litanijam v župno vodiško cerkev, je začelo treskati in nastala je silna ploha. Med nalivom je treščilo v kozolec posestnika Jožeta Jeraja iz Vodic. Strela mu je užgala deset štantov, napolnjenih s pšenico. Padala je ko kokošje jajce debela toča, ki je v širini 1 km vse oklestila in uničila. Pokončani so bili mnogi poljski pridelki, tako oves, ki je lepo dozoreval, fižol, koruza, pesa, krompir in tudi sadno drevje je mnogo trpelo pred točo.

Od Vodic dalje se je nevihta vlekla proti Komendi, kjer je toča prav tako na poljskih pridelkih naredila ogromno škodo. V ljubljanski okolici je nočni vihar, ki je divjal od nedelje opolnoči do 3 zjutraj v ponedeljek, naredil po nekaterih vrtovih precej škode, v okolici je ponekod izruval več sadnih in drugih dreves.

širite katoliško časopisje!

Naš uvoz v prvem polletju 1937

V prvem polletju tekočega leta je uvoz znašal po vrednosti 2,420.5 milj. din. Ta uvoz se je razdelil na sledeče glavne predmete (v oklepajih podatki za prvo polletje 1936, v milj. din):

bombaž sirov 153.1 (114.4), bombažno predivo 252.2 (198.3), bombažne tkanine 124.9 88.0), ostala rastlinska prediva 29.8 (27.3), nepredelano in polpredelano železo 35.3 (34.9), pločevina 27.7 (26.6), železne cevi 10.0 (18.2), tračnice, železniški material za mostove, strehe in delavnice 33.4 (28.5), razni popolnoma izdelani predmeti iz železa 149.5 (84.4), ovčja volna 69.5 (65.1), volneno predivo 60.6 (53.3), volnene tkanine 101.3 (83.6), svileno predivo 46.3 (62.2), nafta sirova 41.3 (34.5), kože domačih živali nepredelane 36.5 (36.1), kože za obuvala, sedlarstvo in druge potrebe 12.6 (12.4), riž neoluščen 20.5 (21.8), limone in pomaranče 19.4 (16.0), ostalo južno sadje 10.8 (13.7), kava sirova 36.0 (32.4), premog vseh vrst 50.9 (47.0), oljno seme in dr. 25.1 (17.4), stroji, aparati 156.8 (122.9), elektrotehnični predmeti 81.4 (46.9), prevozna sredstva 80.6 (73.9), zdravila 16.0 (19.2), umetne organske barve 43.0 (38.4), izdelki iz porcelana 12.2 (12.3), tiskovni papir 19.1 (17.2), loj sirov, topljen in stisnjen 16.0 (6.0).

Skoraj vse postavke našega uvoza so, kakor kažejo gornji podatki, letos nekoliko višje kakor pa so bile lansko leto. Vendar pa je to povišanje precej enakomerno, le pri raznih železnih predmetih je skok proti lanskemu letu precejšen. Precej pa je padel uvoz svilenih tkanin, ki je lansko leto znašal 14.2 milj., letos pa samo 5.1 milj. din.

Nova uredba o intervenciji „Prizada" na žitnem trgu

Pred par dnevi je ministrski svet sprejel uredbo o državni intervenciji z nakupom pšenice v gospodarskem letu 1937/38, na podlagi katere bo »Prizad« interveniral na žitnem trgu.

Uredba ima le štiri člene, je torej zelo kratka. Prvi člen postavlja nov princip za državno intervencijo na žitnem trgu. Dočim je »Prizad« v prejšnjih letih zasigural minimalno ceno pšenice, je ta princip sedaj opuščen. Nova uredba sploh ne predvideva minimalne cene. Namesto tega določa prvi člen uredbe: »Privilegirana delniška družba za izvoz kmetijskih produktov bo kupovala v gospodarskem letu 1937/38 pšenco po cenah, ki jih bo z ozirom na tržne prilike določil minister trgovine in industrije v sporazumu z ministrom kmetijstva.«

Stroške te intervencije bodo v smislu predpisov uredbe krili v prvi vrsti dohodki, s katerimi razpolaga »Prizad«, v drugi vrsti pa bode te stroške krila državna blagajna. Nadalje zasigura država »Prizadu« za nakupovanje pšenice v smislu te uredbe kredit v znesku 250 milij. dinarjev z državno garancijo.

Namen te uredbe je, da država zasigura producentom čim višje cene za pšenico. »Prizad« je s to prakso začel takoj, ko je pričel dovoz nove pšenice s tem, da je ceno nove pšenice izenačil s staro in s tem, da je s ceno šel precej iznad liverpoolske paritete.

Obisk guver. Narodne banke v Ljubljani

Na svojem inspekcijskem potovanju obišče guverner Narodne banke g. dr. Milan Radosavljevič skupaj z viceguvernerjem g. dr. Ivom Belinom tudi ljubljansko podružnico Narodne banke. Oba visoka funkcionarja spremlja več višjih uradnikov Narodne banke.

Namen tega potovanja je pregled podružnice in revizija njenih kreditov. Ob tej priliki bodo zastopniki Narodne banke stopili v stik z zastopniki našega gospodarstva, da slišijo njih mišljenje in želje z ozirom na kreditno in devizno politiko Narodne banke.

V petek in soboto se je g. guverner s spremstvom mudil pri zagrebški podružnici, kjer je imel interno konferenco, na kateri se je razpravljalo predvsem o vprašanju cenzure kreditov. Razen tega je imel razgovore z upravnikom Srbske banke in Praštedione v Zagrebu.

Iz Ljubljane se guverner poda na Sušak.

•

Objava. Kraljevska banska uprava dravske banovine, oddelek za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani objavlja, da se v sredo, dne 28. t. m. seli iz dosedanjih uradnih prostorov v Knafljevi ulici št. 9 na Erjavčevo cesto št. 12, pritličje. — Ta dan se stranke ne bodo sprejemale. — V bodoče se bodo sprejemale stranke dnevno samo od 10. do 12. ure, da se ne ovira in zadržuje notranje uradno delo.

Konkurz. Razglašen je konkurz o imovini Lorenza Karla, trgovca v Slov. Javorniku. Konkurzni sodnik dr. Bregar Stanko, starešina okrajnega sodišča v Kranjski gori. Konkurzni upravnik dr. Stanovnik Aleš, odvetnik na Jesenicah. Prvi zbor upnikov odpade. Prijave terjatev na okrajno sodišče v Kranjski gori do 25. avgusta. Ugotovljeni narok 10. septembra ob 9 v Kranjski gori.

Poravnalno postopanje. Lampret Ivan, trgovec z manufakturo in galanterijskim blagom v Ljubljani, Florijanska ulica št. 30. Poravnalni sodnik dr. Šenk Josip, sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani. Poravnalni upravnik Breje Zdena, odvetnica v Ljubljani. Prijava terjatev do 24. avgusta. Poravnalni narok 1. septembra ob 8.30. Ponuja 45% kvoto, plačljivo v 4 zaporednih tromesečnih obrokih. Prvi obrok 3 mesece po pravomočnosti poravnave.

Prodaja. Dne 28. julija proda potom ustmene licitacije garnizorska uprava v Ljubljani večjo množino konjskega gnoja.

Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.

Povečanje domače produkcije bombaža. Da ne bomo navezani le na uvoz bombaža, se je v Južni Srbiji začelo sistematično pospeševanje bombažne produkcije, ki se kaže v povečanju z bombažem posejane površine. Dočim je bilo lansko leto obdelano z bombažem 1886 hektarjev, je bilo letos obdelanih že 2890 hektarjev. Seveda ni to posebno veliko, vendar, ker so ta prizadevanja še v začetku, je tudi to povečanje omembe vredno. Pričakovati pa je, da bo v bodoče produkcija bombaža v Južni Srbiji hitreje naraščala, ker bo bombaž stopal na mesto opija, ki nima všled omejitev v mednarodni trgovini več tolikih izgledov na rentabilnost kot dosedaj. Razen v Srbiji so pričeli poizkusi z bombažem tudi v nekaterih okrajih Dalmacije, v Črni gori ter v okolici Novega Bečeja. Računajo,, da bodo letos naše predilnice mogle predelati okrog 450.000 kg domačega bombaža.

Pred novo uredbo o izvozu sadja. Ministrstvo trgovine in industrije ter ministrstvo kmetijstva izdelujeta novo uredbo o izvozu sadja in sadnih izdelkov. Nova uredba bo obsegala predpise obstoječih pravilnikov o izvozu suhih sliv in pekmeza kakor tudi pravilnike o kontroli svežega sadja namenjenega za izvoz. Razen tega predvideva uredba tudi pogoje za konzerviranje sadja v sodih. Tekst uredbe bo v nekaj dnevih gotovo ter bo potem predložen v odobritev gospodarsko-finančnemu odboru ministrov. Najkasneje do srede avgusta bo uredba objavljena in bo stopila v veljavo.

Kliring s Francijo do septembra ne bo ukinjen. V zadnjem času so se širile vesti, tudi mi smo o njih poročali, da bo ukinjen jugoslovansko-francoski kliring. Kot pa sedaj poroča »Jugoslovenski kurir«, kliring ne bo zadaj še ukinjen, ampak se bodo vplačila vršila naprej po dosedanjem načinu. Vprašanje kliringa bo prišlo na dnevni red skupno z revizijo trgovinskega sporazuma s Francijo.

Zakon o življenjskih potrebščinah in predmetih splošne uporabe je izdelalo ministrstvo narodnega zdravja in socialne politike, in ga je že predložilo v izjavo zainteresiranim ministrstvom. Namen tega zakona je, zasigurati dobro in zdravo prehrano v svrho zaščite narodnega zdravja.

Delniška glavnica »Šipada« zvišana na 65 milij. V zvezi s fuzijo »Šipada« z »Durmitorjem« in »Krivajo«, o kateri smo že poročali, je občni zbor »Šipada«, ki je bil 20. t. m. v Sarajevu, sklenil povišanje glavnice od 20 na 65 milij. dinarjev. V zvezi s fuzijo so bila tudi spremenjena družbina pravila, po katerih bo moral ravnatelj »Šipada« biti gozdni inženjer. Z ozirom na to poročajo tudi že o predstoječem odstopu sedanjega generalnega direktorja g. Ulmanskega. Kot bodočega direktorja omenjajo g. inž. Milana Manojloviča.

Padec cen živine na reškem trgu. Pretekli teden so pripeljali iz Madžarske na reški živinski trg 142 vagonov z 2503 komadi živine. V notranjost Italije je bilo prodanih 140 vagonov. Cene so se gibale med 345 do 460 lir za 100 kg žive teže. Proti prejšnjemu tednu so cene padle za povprečno 10 lir od 100 kg.

Nemčija kupi 5000 vagonov romunske pšenice. Romunija je prodala nemškemu žitnemu uradu 5000 vagonov pšenice. Protivrednost za to pšenico, to je okrog 200 milij. lej, bo vplačana na poseben račun pri nemški državni banki in ta blokirana vsota bo uporabljena za nakup nemškega blaga, v prvi vrsti strojev.

Turistični dinar za Avstrijce. Šef turističnega odseka ministrstva trgovine in industrije je odšel na Dunaj, da se z zastopniki avstrijskega turističnega urada razgovarja radi uvedbe turističnega dinarja za Avstrijo. Obžalovati moramo, da so tako pozno prišli naši odločujoči faktorji do prepričanja o potrebi uvedbe turističnega dinarja za Avstrijce. Letošnja sezona je že zamujena ter škode, ki jo naš turistični promet ima vsled slabega obiska Avstrijcev, ne bo več mogoče popraviti.

Rekordne bilančne vsote pri londonskih velebankah. Pet londonskih velebank, takozvane »Big Five«, ima v svojih polletnih bilancah skupno bilančno vsoto 2220 milij. funtov, kar je najvišja vsota, katera je bila spet kdaj dosežena.

Avstrija izvaža les v Argentino. Izvoz lesa iz Avstrije v Argentino stalno narašča. Pretekli mesec je bilo izvoženih 125 vagonov rezanega lesa, razen tega gre v Argentino v večjih množinah tudi material za zaboje.

Borza

Dne 25. julija 1937.

Denar

Angleški funt je bil na naših borzah neizpremenjen in je notiral v Ljubljani 238 den., v Zagrebu 237.20—238.80 (238) in v Belgradu 237.20 do 238.80.

Avstrijski šiling je notiral na ljubljanski borzi 8.36—8.46, na zagrebški 8.315—8.415 (8.36%), na belgrajski pa 8.30—8.40.

Nemška marka je notirala v Ljubljani 12.73 do 12.93, v Zagrebu 12.60—12.80, na ultimo avgust 12.45—12.65, za 15. september 12.435—12.635, za ultimo september 12.475—12.675, za ultimo oktober 12.44—12.64, v Belgradu pa 12.6578—12.8578.

Grški boni so notirali v Zagrebu 29.15—29.85 (29.50), v Belgradu pa 29.65—30.35.

Pesete so notirale na zagrebški borzi 290 bl.

Lire so notirale na belgrajski borzi 217 bl.

Ljubljana — tečaji s primom.

Amsterdam 100 hol. gld.	2394.66—2409.25
Berlin 100 mark	1746.53—1760.41
Bruselj 100 belg	730.83— 735.89
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	215.26— 217.31
Newyork 100 dolarjev	4309.76—4346.07
Pariz 100 frankov	161.87— 163.31
Praga 100 kron	151.54— 152.64
Trst 100 lir	227.80— 230.88

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 5,466.913, na belgrajski pa 3,400.000 dinarjev.

Curih. Belgrad 10, Pariz 16.285, London 21.665, New York 435.5, Bruselj 73.375, Milan 22.9375, Amsterdam 240.35, Berlin 175.35, Dunaj 82.50 (82.20), Stockholm 111.70, Oslo 108.875, Kopenhagen 96.725, Praga 15.21, Varšava 82.70, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.565, Buenos-Aires 132.

BORZA

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo 89—91, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 407—409, begluške obveznice 72—73, 8% Blerovo posojilo 96—97, 7% Blerovo posojilo 85—86, 7% posojilo Drž. hip. banke 98—100, sev. agrarji 51—53, Trboveljske 230—235.

Zagreb. Drž. pap.: 7% investicijsko posojilo 89 bl., agrarji 52 bl., vojna škoda promptna 405.50 do 407, 8% Blerovo posojilo 94—95, 7% Blerovo posojilo 84—85, 7% stab. posojilo 87 bl. — Delnice: Gutmann 55—60, Osiješka livarna 200 bl., Trboveljska 240 den., Raguzea 365 den., Osj. sladk. tov. 180—200, Oceanija 280—300.

Belgrad. Državni papirji: vojna škoda promptna 406—406.50 (406), ult. september 405—406, begluške obveznice 76.50—76.75, dalm. agrarji 74.50 do 74.75 (74.50), 8% Blerovo posojilo 95.50 bl., 7% Blerovo posojilo 84.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 den. — Delnice: Narodna banka 7150 den., Priv. agrarna banka 197—197.50 (197.50 do 200).

Tečaji naših dolarskih papirjev v inozemstvu. Dne 23. t. m. je notiral v Newyorku 8% Blair 29—29.875, 7% Blair 28.75—29, 7% Hipotekarna banka 40.25—42, 7% stabilizacijsko posojilo je notiralo v Parizu 275.

Žitni trg

Novi Sad. Ječmen: bač. srem. novi 64—65 kg 125—130. Vse ostalo neizpremen. Tendenca neizpremenjena. Promet srednji.

KULTURNI OBZORNIK

Jubilej prof. Ivana Koštiala

Danes slavi šestdesetletnico svojega življenja znani slovenski jezikoslovec Ivan Koštial, profesor na gimnaziji v Novem mestu. Napisal je ogromno število raznih člankov, nazprav in kritik, ki so jih objavile različne naše revije, tako »Dom in svet«, »Ljubljanski Zvon«, »Veda«, »Mentor«, »Maska« itd. Ta znanstveni brusilec knjižne slovenščine je predvsem izpričal temeljito jezikovno znanje, s katerim je posegal v različna področja. Več člankov je posvetil rodbinskim priimkom ter krajevnim imenom na Slovenskem. Mnogo je doprinesel slovenskemu imenoslovju, bavil se z etimologijo in proučeval pomenoslovje besed. Dragoceni so tudi folklorni donosi, ki jih je dal z narodoznanstvenega področja. Prav tako je obračal veliko pozornost na kulturno zgodovino in veliko raziskoval glagolske spomenike, listine in matrike, in ugotovil pojave glagolice pri nas na Slovenskem. S posebnimi študijami je posegel v našo literarno zgodovino ter je med drugim pisal na primer o Finžgarjevem jeziku, o slovenščini Vladimirja Levstika, drugim pisateljem pa je razsvetlil ozadja njihovega pisateljskega dela. Pisal je o raznih izposojenkah ter sestavil nemško-slovenski in slovensko-nemški slovar (Schmipffov). Uveljavil pa se je tudi kot prevajalec ter je poslovenil nekaj del iz češčine, madžarščine in francoščine.

Prof. Koštial se je rodil v Gradcu, obiskoval tam ljudsko šolo in gimnazijo, vseučilišče pa je nekaj časa obiskoval na Dunaju in nekaj časa v Gradcu. Študiral je slovensko klasično filologijo ter služboval po gimnazijah v Novem mestu, Ljubljani, na učiteljiščih v Kopru in Gorici ter je od leta 1919 stalno na gimnaziji v Novem mestu.

Prof. Koštial je eden naših najodličnejših jezikoslovcev, ki ga odlikuje velika delavnost, kar dokazuje obseg in temeljitost njegovega dela. Še danes delaven predvsem skrbi za točnost in pravilnost zlasti slovenskega jezika, saj je s svojim »Slovniškim in slovarskim brusom knjižne slovenščine« zbudil veliko pozornost pri vseh, ki se bavijo s pisanjem. Kritiki je podvrgel tudi slovenščino v naših časnikih (»Kritika«). Od vsega ogromnega dela smo nakazali le nekaj področij, na katerih Ivan Koštial uveljavlja svoje znanje in sposobnost. Ob 60 letnici mu želimo še mnogo uspešnega dela in srečnih let!

Anton Strašimirov

Prav kakor Georgi Stamatov, o katerem sem pred kratkim spregovoril na tem mestu, spada tudi Strašimirov med starejše še žive bolgarske pisatelje. Rodil se je v Varni leta 1872, končal tam ljudsko in srednjo šolo, odšel v Švico proučevat književnost, potem pa je nekaj let poučeval na nekaterih bolgarskih gimnazijah. Kmalu pa je pustil državno službo, postal časnikar in pisatelj in se delno pečal tudi s politiko. Stalno živi v Sofiji.

Strašimirov je pisatelj, ki ga karakterizira živa povezanost z ljudmi, z dogajanji, z življenjem sploh. On je socialen pisatelj. Zato je tudi razumljivo, da je zavzemal vidno mesto med bolgarskimi prozaisti pred balkansko in svetovno vojno in ga je prav tako obdržal tudi povojni čas vse do danes. Pa nikar misliti, da je Strašimirov kak razredni pisatelj! On je prav za prav kmečki pisatelj, neprisiljen, pristen, dasi je res, da je deloma soroden Stamatovu, vsaj v toliko, ker je njegov ton mračnejši, dasi so se od Stamatova bistveno razlikuje po tem, ker Stamatov izključno opisuje mestno in uradniško življenje, Strašimirov pa zvečine kmečko. Idealizacij bi človek zaman iskal v njegovih delih. Najbolj pri srcu mu je vas, kmečki človek, ki živi v siromaštvu, trpi za svoj skromni košček kruha, se muči in gara iz dneva v dan. Zraven tega pa Strašimirov rad s prstom pokaže na slab vpliv meščanstva na preprostega človeka, na drugi strani pa se čisto pravilno in opravičeno zavzema za tisto osnovno občutje, ki ga ima v največji meri prav kmet, za občutje moči, zasidranosti, stalnosti. Z vso silo se bori proti zaničevalcem in sovražnikom kmečkega stanu, oderuhom, bogataši, na drugi strani pa je vnet pobornik prosvete med preprostim narodom. V veliki meri skrbi za materialno dobrobit kmetovo, rad bi kmetu pomagal do racionalnega obdelovanja zemlje, do udobnejšega življenja. Je proti vsaki zvezi kmetstva z meščanstvom, ki po njegovem mnenju samo slabi kmečki stan, ga zastruplja in mehkuži. Seveda je treba pri tem imeti pred očmi način bolgarskega življenja zadnjih pet desetletij in razumeti, čemu je pisatelj nastopil prav proti prodiranju mestnih razvad na kmete. Prav tako in iz istega vzroka je Strašimirov tudi oster nasprotnik udinjanja kmečkega stanu posameznim političnim strankam, ki gredo samo za lastnimi koristmi in so večji del pod vplivom posameznikov, ki iščejo osebnih koristi. Njim je bolgarski kmet služil samo kot volivno gradivo, kadar so ti posamezniki in te stranke potrebovale kmečkih glasov.

V osnovi je Strašimirov zmeren realist, ki gleda kmečko življenje v tisti podobi, ki je resnična in skoraj bi dejal nespremenljiva. Romantičnih potez je v njegovih številnih delih zelo malo. Te pridejo največ na površje v delih z legendarnim ozadjem, ali pa v tistih, v katerih je hotel naslikati heroične like. Strašimirov ne kaže s prstom samo na slabe strani bolgarskega kmečkega življenja, ampak išče tudi vzrokov, krivcev. Zato je v večini svojih del obtožujoč. Eden najvplivnejših mlajših bolgarskih kritikov ga je dobro karakteriziral z besedami »Jaz in moj narod«. V teh kratkih štirih besedah je obseženo vse njegovo književno delo in javno delovanje sploh. Obenem igra čuvstvenost pri njem veliko vlogo. V tako pristnem in blizkem odnosu je s svojimi kmečkimi junaki, da ob njihovih nesrečah tudi sam joka ž njimi. V eni svojih novel pravi: »Rad sem imel ljudi in rad jih imam samo, kadar so nesrečni.« Prav zato, da bi se čim bliže dokopal do občutja preprostega bolgarskega življenja, se je Strašimirov s posebno ljubeznijo poglabljal v bolgarsko zgodovino in etnografijo in je v njih tudi marsikaj našel. Eno edino mu je vedno pred očmi: sreča bolgarskega človeka, duhovna in materialna.

Že zgoraj sem dejal, da spada Strašimirov med najplodovitejše bolgarske prozaiste. Pisati je začel pred koncem preteklega stoletja. Prva zbirka novel nosi karakterističen naslov »Smeh in solze« (1908) in v nji je že nekaj najkarakterističnih njegovih del (n. pr. daljša »Kočalovski prepir«). — Strašimirov je točen pisatelj časa, v katerem mu je bilo sojeno živeti. In prav njegovi pisateljski začetki padajo v dobo, ko se je na Bolgarskem budil tako imenovani narodni pokret, narodno gibanje, ko so posamezniki hoteli pomagati kmetu iz njegove gospodarske odvisnosti in zagat. Ker je ostal v tako pristnem odnosu z ljudmi in večno zaverovan v njihove skrbi in težave in se boril proti napadalcem od zgoraj, je tudi razumljivo, da je do danes ostal sodoben in spada med najvplivnejše, čeprav ne morda med književno najizdelanejše bolgarske pisatelje.

Imenovana novelska knjiga »Smeh in solze«, v kateri pa je daleč več solz ko smeha, je dosegla velikanski uspeh. Toplo jo je sprejela kritika, še topleje seveda preprosti narod, ki je svojo veliko ljubezen do pisatelja izrazil na ta način, da je mnogo prebiral pisateljeva dela. V naslednjem bom na kratko omenil najvažnejša njegova književna dela. Za prvo novelsko zbirko so izšli »Makedonski vojvode«, »Suženj« (obe 1900), »Vampir« (1901), »Černjo« (1902), roman »Jesenski dnevi« (1907), zbirka novel in povesti »Na križpotju« (1904), »Krsto Asenov« (1905), drami »Tašča« in »Na drugi strani« (1906), novelska zbirka »Pesem nad pesmimi« (1907), »Skrivnostna anketa v Makedoniji« (1909), dve knjigi krajših dramatskih del (1910), »Vojna in osvobojenje (1916), »Rdeče strani« in »V Nemčiji« (1917), »Knjiga za Bolgare«, »V južnih deželah« in »Soncu naproti« (1918), »Zmaj«, »Gabrovka« in »Rodopska legenda« (1919), »Studije« in roman »Brezpotje« (1920), znan roman »Bena« in zbirka govorov (1921), »Vihar« (roman 1922), »Narod in pesnik«(o pesniku Hristu Botevu, 1923), roman »Orel« (1926), drame »Vampir«, »Odrešeni« in »Stena v pročelju« (1929), istega leta tudi roman »Viseči most«, potem pa še roman v dveh knjigah »Sužnji« (1930-31) in »Vas Vrbovčec« (1932). Pred nekaj leti so začela izhajati njegova Zbrana dela v desetih knjigah. V posameznih delih je opisal tudi bolgarsko mesto in meščane-inteligente. Najbolj znana njegova dela bi bila: »Zmaj«, »Kočalovski prepir«, roman »Bena«, »Jesenski dnevi« in pa drama »Tašča«, ki je stalno na programu sofijskega gledališča in s katero so Bolgari lani tudi gostovali v Belgradu.

V celoti je Strašimirov pisatelj, ki zavzema danes eno vidnejših mest v bolgarski prozi. Če upoštevamo njegovo plodnost, je razumljivo, da umetniško vsa dela niso na najvišji stopnji popolnosti. Reči pa je treba, da je prav Strašimirov eden tistih pisateljev, ki so točni in izraziti tolmači svojega časa in dobe. Če hočemo spoznati razmere bolgarskega javnega življenja v zadnjih štirih desetletjih, posebej še težkoče, ki so trle najštevilnejši kmečki stan, potem bomo vzeli v roke njegove romane, novele, povesti in drame, pa bomo na ta način res prišli do približne prave podobe bolgarskega javnega življenja novejšega časa. Strašimirov je često globoko razburkal bolgarsko javno mnenje, ker je v svojih posameznih delih hodil svojo pot odkrito in brez olepšavanja. Pred strogo umetniško kritiko vsa njegova dela res da ne bi obstala, po resničnosti in odkritosti, s katero pisatelj opisuje razmere in riše svoje junake, pa na vsak način mora pri čitatelju vzbuditi zanimanje, kar pa nazadnje tudi v književnosti ni brezpomembna stvar. T. P.

•

Tipografija v Zagrebu je izdala knjigo dr. Mavra Grossa, zdravnika, ki opisuje bolezen žolčnih kamnov in holepatije, na koncu pa v posebnem poglavju razpravlja o Rogaški Slatini in metodah zdravljenja z mineralnimi vodami. Strani 134. Cena 40 din.

»Heraldički zbornik«, Zagreb, Stančičeva ulica št. 5, pripravlja izdajo **Zbornika hrvatskega plemstva** (grboslovnik in rodoslovnik). Napisal kap. Dvišin. Prvi zvezek bo obsegal danes še živeče plemstvo, drugi pa bo posvečen izumrlemu.

Mirna gora vabi na belokranjski dan

Nad zelenimi belokranjskimi vinogradi in belimi zidanicami, posejanimi na bregovih okrog Semiča se dviga Mirna gora z lepim razgledom ne samo čez vso tiho in sončno Belo krajino s svojimi vasicami in belimi zidanicami, ampak tudi preko bližnje Hrvatske na severovzhodu vse do Slemena nad Zagrebom, proti vzhodu in jugu pa čez Klek do bosenskih planin in do Velebita.

Na gori so Belokranjci postavili lep planinski dom, ki pa za številne obiskovalce Mirne gore v zadnjem času ni več zadoščal. Agilna podružnica SPD v Črnomlju je zato v letošnjem letu navzlic skromnim sredstvom, ki jih ima na razpolago, dom razširila in uredila v njem nove prostore za prenočišča. Dom je s temi preureditvami postal udobno in prijetno pa tudi ceneno izletniško in letoviško bivališče. V nedeljo, dne 1. avgusta namerava podružnica otvoriti nove prostore in pri tej priliki prireditev belokranjski dan, na katerem bodo med drugim domačini v svojih narodnih nošah nastopili tudi s svojimi tradicijonalnimi narodnimi igrami, od katerih smo nekatere imeli priliko videti v lanskem septembru v Ljubljani. Prireditev se prične prav za prav že v soboto zvečer, ko bo na Mirni gori zaplapolal velik kres, ki ga bodo videli daleč do Zagreba in ki bo za nedeljo, 1. avgusta povabil na planinsko veselje vse znance daleč naokoli, ki mogoče poznajo Belo krajino samo po dobri kapljici in belih narodnih nošah. V nedeljo pa je ob 10 v cerkvici na gori sv. maša nato pa nastop belokranjskih pevskih zborov in skupin v narodnih nošah, ki bodo predvajale belokranjske narodne plese in prikazale druge narodne običaje. Belokranjska pesem bo odmevala od bregov, točila se bo pristna belokranjska kapljica, poskrbljeno bo za dobro jedačo med katero bo po belokranjskem običaju tudi janjec, pečen na ražnju.

Črnomeljska podružnica SPD in društvo Bela krajina v Ljubljani vabita na to prireditev, ki vam pokaže lepoto Mirne gore in vse Bele krajine. Za obisk prireditve je v nedeljo ugodna vlakovna zveza iz Ljubljane in vse Dolenjske z izletniškim vlakom do Semiča, od katerega je do vrha Mirne gore še dobri 2 uri pota po senčnih livadah in gozdovih.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Torek, 27. julija: 12 Operetni venčki (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Pesmice ljubavne, pesmice zabavne (Jožek in Ježek) 14 Vreme, borza — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: O pravi poeziji (Siniša Kordič) — 19.50 10 minut zabave — 20 R. Wagner: Koračnica (plošče) — 20.10 Sredstva pri vzgoji vajeniškega naraščaja (g. prof. ing. arh. Rado Kregar) — 20.30 Vesele in zdravice poje Slov. vokalni kvintet, vmes orig. švicarska godba (bratje Malenšek) — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Lahkih nog naokrog (plošče).

Drugi programi:

Torek, 27. julija: *Belgrad:* 20 Simfonični koncert — *Zagreb:* 20 Igra; 20.30 Violina; 21 Orkestralni koncert — *Dunaj:* 20.40 Igra; 22.20 Zabavni koncert — *Budimpešta:* 20.20 Gledališki program; 21.40 Dohnanyijev koncert; 23 Ciganska glasba — *Trst-Milan:* 17.15 Violina; 21 Puccinijeva opera «La Boheme» — *Rim-Bari:* 21 Igra; 22.15 Violina — *Praga:* 20.55 Češka filharmonija — *Varšava:* 20 Orkestralni koncert; 22 Violina — *Köln:* 20.10 26 solistov igra kvartet — *Monakovo:* 19.30 Fantazija o Chopinu — *Beromünster:* 19.55 Igra; 21.15 Opera «Faust» — *Bukarešta:* 19.30 Zabavna glasba; 20.05 Vokalni koncert; 20.30 Klasična simfonična glasba.

Kar je bilo 4 leta, je 4 tedne

Kaj je pol stoletja naredilo iz Afrike

(Po stopinjah Stanleya)

Potovanje, ki je pred več ko pol stoletjem terjalo od Stanleya štiriletno borbo in smrt, je dandanašnji potovanje za zabavo, ki traja samo — štiri tedne — in kjer imaš na razpolago vse udobnosti, veliko zabave in zdravja. Tako nam opisuje poveljnik Attilio Gatti konec raziskovalnega potovanja skozi pragozd ob ekvatorju, koder je potoval s svojo ženo. Potovala sta, dasi v nasprotni smeri, vprav po tistih potih, ki jih je nekoč Stanley odkril.

V aprilu 1879 je bil Stanley po dvomesečni vožnji dospel v Banano, da bi za kralja Leopolda II. odkril zvezo med obrežjem in plovbenim delom reke Konga, da bi odtod dospel do Stanleyevih vodopadov. Z njim vred je prišlo tja tudi nekaj angleških in belgijskih častnikov, nekaj pomorščakov in mehanikov. Vsi ti ljudje niso imeli druge opreme s seboj, ko nekaj čolnov, ki so se dali razložiti in natovoriti. Prvi del poti je bil dolg 400 km kar počez čez hribe, močvirja in gozdove, skozi malo obljudene kraje in še ondi so bili sami sovražni domačini. Drugi del poti je obsegal 1600 km vzdolž reke Kongo, kjer je bilo tedaj še vse odeto v tajnosti in nevarnosti. Štiri oporišča je bil Stanley postavil; od poslednjega, od Kinšasa ob »poolu«, se je moglo začeti voziti po Kongu. Za dohod k oporišču Vivi so morali odstraniti orjaške skale. Ko so skale razstreljevali z dinamitom, je kar deževalo kamnitih drobcev, zaradi česar so domačini vzdeli Stanleyu pridevek Boula Matadi (boula = dež, matadi = kamen), kakor še zdaj imenujejo belgijsko vlado. Da je Stanley obvladal prvih 400 kilometrov, se je mučil dve leti in pomrlo mu je polovico belih in neštetо črnih pomagačev. Drugi del poti je trajal 1700 dni in skoraj vsak dan je bil poplačan vsaj z enim človeškim življenjem in z nepopisnimi mukami. Ekspedicijo so venomer ogrožale različne nalezljive bolezni, a Stanley je le dospel do vodopadov in tu ustanovil postajo, ki je iz nje nastalo sedanje mesto Stanleyville.

Leta 1936 je Gatti prepotoval s svojega glavnega taborišča, ki je bilo globoko v pragozdu, 800 km zahodno od Stanleyvillea, one neizmerne pokrajine, ki so še nepoznane in polne skrivnosti. Prepotoval jih je pa v manj ko dveh dneh, saj so zdaj ondi izvrstne ceste, ki so jih Belgijci drzno zgradili kar skozi gozdovja. Na večer prvega dne sta z ženo jedla in spala prav udobno v jako prijetnem hotelu, ki stoji na pol poti na slikoviti jasi. Drugi dan jima je ostalo še toliko časa, da sta si mogla še enkrat ogledati Stanleyeve vodopade in naprave iz lesa in trsja, s katerimi ujamejo domačini vsak dan po nekaj ton rib. Oba sta igrala tenis, pila pri nekem znancu pristne ameriške koktaje in použila popolno večerjo in sta spala v bungalovu nekega drugega znanca. Drugo jutro sta se vkrcala na obrežni parnik »Kigoma«, ki je 60 m dolg in 12 m širok in sta bivala v razkošnih kabinah. Jedila so bila evropejska, taka, o kakršnih se človeku sredi pragozdov niti sanjati ne more. Vožnja je bila naravnost očarljiva, polna prekrasnih razgledov na raznolične, slikovite pokrajine. Večje in manjše postaje belcev so se vrstile za vasicami domačinov in povsod so bili srečni in radostni, razigrani in dobrovoljni črnci, ki so vzklikali, veslali in se poigravali ob ladji. Prirodne krasote so nepopisne, razkošje barv zemlje se zliva v celoto z barvami oblakov in v pristaniščih je polno ladij in tovorov. V poslednjih 22 letih se je prevoz tovorov povečal od 30.000 na 250.000 ton na leto.

V Leopoldsvilleu je potnika peljal taksi, najnovejši ameriški model, po tlakovanih cestah na kolodvor, kjer je čakal vlak z jedilnimi vozovi, ki ju je v 10 urah pripeljal v Matadi. Vlak vozi po mični pokrajini, ki je nekoč od Stanleya terjala toliko muk in žrtev. Vlak pripelje na najmodernejši kolodvor, ki bi bil v čast slehernemu srednjeevropskemu mestu. Tu sta bivala v hotelu Metropolu, donebniku, ki je razkošno urejen in ima 12 nadstropij in od koder je videti na najlepše pozorišče, kar jih je najti v Afriki: na čudovito zgrajeno gorsko mesto Matadi in na Kongo, čigar vodovje se v ozadju, sredi mrkih gora v »peklenskem kotlu« péni in bobni.

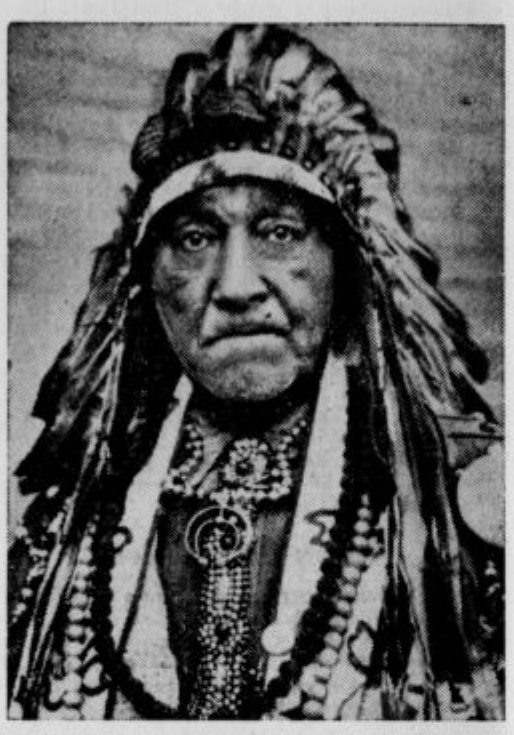

»Beli konjski orel« je umrl. Najpriljubljenejši indijanski poglavar te dobe »Beli konjski orel« (White Horse Eagle), ki je hotel prav za prav dočakati starost 150 let, se je 115 leten preselil v »večna lovišča Manituja«. »Beli konjski orel« je bil v Ameriki tako slaven, da so podobo njegove glave uporabili za poseben denar. Pred več ko 50 leti je bil tudi v Berlinu, kjer ga je tedaj sprejel sam Bismarck. Spočetka se je »Beli konjski orel« srdito bojeval zoper belokožce, potem pa je postal ustanovitelj večnega miru med Indijanci in »bledičniki«

Človek, ki ima največ smole na svetu

V 35 letih se je 200 krat ponesrečil

Kakor poročajo iz San Franciska, je zdaj v bolnišnici v Ayrshireu neki **James Geelan**, ki je pravkar prejel ponudbo največje ameriške radiodružbe, da bi za visok honorar pripovedoval v radiu zgodbe svojih nezgod. Mož je znan, da ima največ smole na svetu, saj se je v 35 letih že 200krat ponesrečil. Zdaj leži ta 61-letni kmet zato v bolnišnici, ker ga je avto povozil. Od 1931 leta je moral že 12krat po berglah hoditi. Ni ga povozil le avto, povozili so ga tudi že vozovi, tramvaji in vlaki. Najhujša nezgoda ga je zadela nekoč, ko so mu morali odrezati levo nogo zato, ker je sekal drevo, pa je zamahnil po nogi namesto po drevesnem deblu. Zlomil si je tudi že obe roki, ko je nekoč padel s skednja. A nekoč bi bil moral pri transfuziji krvi dobiti kri, a jo je pomotoma oddajal tistemu, od katerega bi jo bil moral dobiti. Dasi dvomijo, ali bo to pot ostal še živ, pa nesrečnik sam ni vendarle nič obupan in pravi: »Tudi to pot bom smrt za nos potegnil!«

Nova angleška letalska pristanišča

Na otoku Malta bodo Angleži zgradili novo letališče za pozemska in pomorska letala. V Egiptu bodo povečali letališče v Heluanu in Ismailiji ob Sueškem prekopu. Tudi letalska pristanišča v Palestini bodo povečana. Tudi v Iraku bodo v Thibbanu zgradili veliko letalsko oporišče namesto dosedanjega za iraške armade. Trdnjava Aden v južni Arabiji dobi naprave za novo, dodatno letalsko brodovje. V Afriki bodo v Sudanu popravili letališča in v koloniji Kenya bodo ojačili zračne sile. Na otoku Ceylonu bodo zgradili novo letalsko pristanišče. Trdnjava Singapore dobi še tretje letalsko pristanišče v Sembavangu. Tudi trdnjava Hongkong na kitajskem obrežju bo dobila letališče.

»Soba stane sicer 80 dinarjev — toda poglejte, kako daleč se vidi!«

»Potem mi morate pa popustiti, ker sem jaz kratkoviden!«

Orjaški požar je nastal v Atlantic-Cityu, USA, ko se je vnelo šest petrolejskih tankov. Čez nekaj trenutkov je bila vsa okolica eno samo gorеče morje; več ko 100 oseb se je pri požaru ponesrečilo

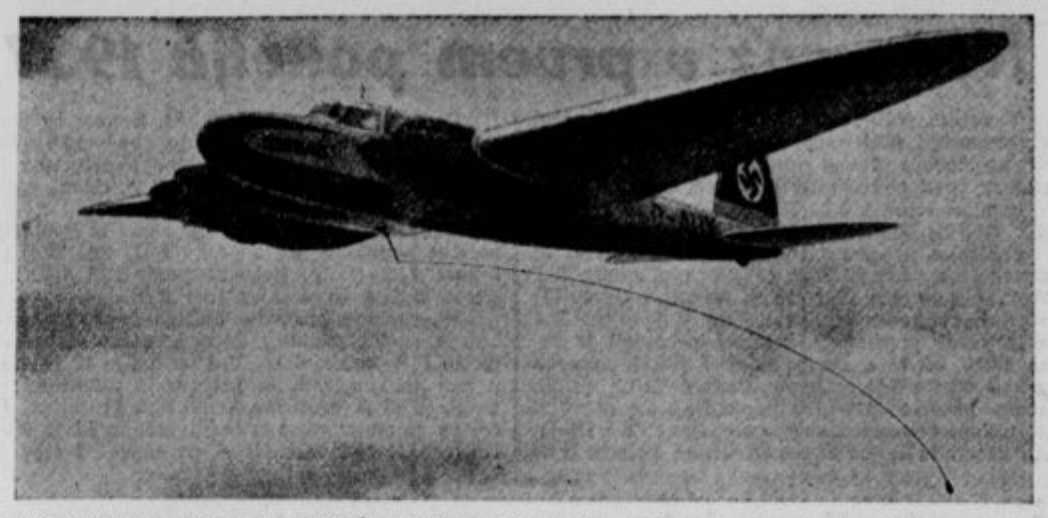

Ali je nevarno letati ob nevihti? V Nemčiji so delali take poskuse in dognali, da nikoli ne trešči v kovinsko letalo, marveč vedno mimo letala, ne da bi se letalo pri tem kaj poškodovalo

Sovjetskoruske zgodbice

(V dovtipu se zrcali resničnost)

Neka kmetica je na trgu prvič v življenju zagledala kamelo. Pol ure si jo je ogledovala od vseh strani, nato je skomizgnila z rameni, zmajala z glavo in rekla: »Kako so ti peklenski boljševiki zmrcvarili konje!«

★

»Zakaj se pritožujete?« je vprašal Kalinin, sovjetski mogočnik, nekaj kmetov. Odvrnili so mu: »Nobenih čevljev nimamo! Ti pa si nam obljubil raj!« Pa je dejal Kalinin: »Kakšni tepci ste! Ali ste že kdaj slišali, da so v raju obuti v čevlje?«

★

Nekoč je Kalinin spet govoril kmetom, rekoč: »Tovariši, danes vam bom povedal nekaj o novem pristanišču, ki smo ga zadnjič otvorili. Vsak dan se pripelje tjakaj 80 parnikov in vsak dan se jih 50 natovorjenih odpelje.« — Glas iz občinstva: »Saj ni res! Jaz sam sem bil tam, pa ni prišel in ne odšel niti en parnik!« — »Ti pač ne bereš časopisov,« mu je odvrnil Kalinin.

★

Trocki in Zinovjev sta šla nekoč po neki vasi. Kopica otrok je tekla za njima in vsi vprek so vpili: »Mi vaju pa poznamo, poznamo!« — »Vidiš,« je rekel Trocki, »celo v taki zapuščeni vasici naju poznajo! Resnično, revolucija nas je povsod proslavila!« — Otroci pa so še vpili: »Mi vaju pa poznamo!« — Trocki je obstal in pomolil otrokom pest bakrenega drobiža, rekoč: »No, kdo pa sva midva?« Otroci so vzeli denar, stekli proč in vpili: »Dva juda sta, dva juda!«

Neki judovski mesar, ki je bil odličen državljan, je na dan obletnice Leninove smrti razobesil zastavo skozi okno. Na zastavi so bile besede: »Lenin je mrtev, njegovo delo pa še živi!« Zastava je za polovico pokrivala napis nad vrati, da je bilo brati s ceste: »Lenin je mrtev, njegovo delo pa še živi ... pod nadzorstvom rabina Cohena.«

★

»Hej, hej, tovariš, kam se ti pa tako mudi!« je neki moskovski tovariš zaklical drugemu tovarišu. »V vodo bom skočil,« je odvrnil oni, »saj ni ne kruha ne mesa, ne mleka ne presnega masla! Življenje me nič več ne veseli!« — »Počakaj, počakaj, da bo konec petletke, potem boš imel vsega zadosti!« — »Če bom še nekaj časa čakal, še vode ne bo več«, je odgovoril drugi in se vrgel v vodo.

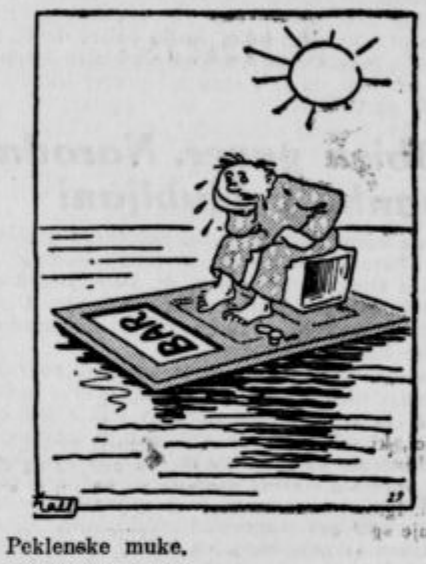

Peklenske muke.

Kako se knjige najbolje ohranijo

Razni knjižničarji in arhivarji so se že od nekdaj bavili z vprašanjem, zakaj se tiste v usnje vezane knjige, ki so večkrat v rabi, bolje obdržijo kot one, ki mirno stojijo na policah. Spet in spet je izkušnja dokazala, da so platnice knjig, ki jih imajo ljudje večkrat v rokah, bolje ohranjene, bolj sveže in lepše, ko od onih na policah, dasi bi človek mislil, da se bodo nerabljene knjige bolje ohranile. Zdaj sta pa ameriška kemika R. W. Frey in E. W. Beebe dognala, da sol, ki je v znoju potnih človeških rok, konzervira knjige.

Pet let v močvirju

»Babinski Rabočij« poroča z dne 28. junija t. l.: »V Bakuju, na Krasnopresenskaji cesti, je dvoje skupnih delavskih naselišč, kjer biva 1000 ljudi. Prostor, kjer stojijo hiše, je ena sama luža, kamor se izteka deževnica in kjer tudi obtiči. — Ves prostor je gnezdišče mušic in komarjev in je zaeno eno samo leglo nalezljivih bolezni. Voda iz luže polagoma pronicava v temelje hiš in povzroča vlago in bolezni. — Tu sem,« poroča list, »so se natepli postopači in zločinci, ki vse uničijo in nadlegujejo ženske in trpinčijo otroke. In to traja že pet let! Že večkrat smo se pritožili na mestni sovjet v Bakuju in na policijo, a naše pritožbe so bob v steno.« Spet zgled »rdečega raja«, ki se z njim ponaša boljševiška kultura ...

Repečnik je bil v letovišču in ker mu je proti koncu jelo primanjkovati denarja, je sklenil, da zastavi radio aparat, ki ga je imel s seboj. Tako je tudi storil in hotel imeti 1000 din. Uradnik v zastavljalnici pa je zmajeval z glavo.

»Kaj zmajujete,« se je razjezil Repečnik. »To je izvrsten aparat, z njim dobim Ameriko, Afriko in Avstralijo.«

»Že mogoče, »jurja« pa ne dobite.«

Od povsod

V Kálu na Ogrskem je te dni **umrl najstarejši prebivalec, in sicer 104-letni trgovec Goldmann,** ki ni bil nikoli bolan, je imel še nekaj zob in nobenih gub v obrazu. Vsako jutro je popil nekaj šilcev žganja, zjutraj in zvečer je zaužil pol litra kave z 10 do 15 koščki sladkorja. Do svojega 100. leta je še prodajal v trgovini in dotlej je tudi še kadil. Brez dvoma pa ni imel v življenju dosti skrbi, saj so večinoma le skrbi tiste, ki človeku krajšajo življenje.

*

Prijatelj mačk in čudak svoje vrste je neki Angležan iz Liwerpoola, W. Butt, ki je daroval 12.000 funtov denarja za oskrbovališče mačk brez gospodarja. Od tega denarja bo 1000 funtov (240 tisoč dinarjev) za stavbo za mačke, ostanek in obresti pa bodi za mleko in meso za mačke. Butt je zmeraj skrbel za zapuščene mačke in je v žepih vedno nosil s seboj meso zanje. Na vrtu njegove velike hiše so bili povsod krožniki z mlekom in tjakaj so hodile vse zapuščene liwerpoolske mačke jest.

*

Nova raziskavanja o Džingiskanu. Znanstvenik dr. Ligeti je bival v »svetem« mestu šiitskih mohamedancev, v Mešedu, kjer je proučaval knjižnico svetišča. Na podlagi starih rokopisov se mu je posrečilo odkriti neko mongolsko pleme, ki je sestavljeno iz pomohamedanjenih potomcev tistega rodu, iz katerega je izšel slavni Džingiskan, največji vojskovodja sveta. Čez nekaj let bo seveda ta narod utonil v perzijskih in afganskih prebivalcih.

Lep jubilej delavske prosvete

Koroška Bela, 26. julija.

Kar je doživela Koroška Bela v nedeljo, tega ne pomnijo niti stari rodovi. Že zgodaj zjutraj so se pričele zbirati množice na cesti v Slovenskem Javorniku, kjer so pred postajo pričakovale goste, ki pridejo z vlakom. Ob prihodu vlaka je sprejela goste jeseniška godba. Takoj nato pa se je razvil

veličasten sprevod

ki ga je otvorilo osem konjenikov, katerih prvi je nosil veliko državno zastavo. Sledili so jim kolesarji z okrašenimi kolesi in okrašeni vozovi z narodnimi nošami, zopet za njimi pa nad 150 narodnih noš. Fantov v krojih je bilo 72. Tem so sledili fantovska organizacija brez krojev, moška in ženska deca, telovadci in telovadkinje, katerih je bilo nad 300. Lepo skupino so tvorile društvene zastave, ki jih je bilo osem pa številu. V sprevodu je igrala Krekova jeseniška godba. Za sprevodom se je zgrnila večstoglava množica, ki se je sama formirala v sprevod. Mirno lahko trdimo, da se je udeležilo sprevoda »1.500 ljudi,. kajti ko je čelo sprevoda dospelo do župne cerkve, so bili zadnji udeleženci sprevoda še na Javorniku. V sprevodu so udeleženci živahno vzklikali Nj. Vel. kralju Petru II., knezu namestniku, dr. Korošcu, škofu dr. Rožmanu, dr. Kreku, banu dr. Marku Natlačenu ter katoliški prosveti.

Služba božja

Obširna farna cerkev je bila premajhna, da bi mogla sprejeti vse udeležence v svoj hram in je večstoglava množica morala prisostvovati sveti maši zunaj cerkve. Pridigo je imel gosp. prof. dr. Fajdiga. Sveto mašo je daroval domači gosp. župnik Žbontar. Med sv. mašo je prepeval cerkveni zbor ob spremstvu orkestra jeseniške Krekove godbe mašne pesmi. Po zaključeni službi božji je zapela vsa množica v cerkvi in zunaj nje »Povsod Boga«.

Tabor

Takoj nato se je pričel tabor, katerega se je udeležilo gotovo 2000 ljudi. Otvoril ga je predsednik Prosvetnega društva Koroške Bele, pozdravil vse navzočne zastopnike raznih prosvetnih društev, nato pa takoj predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju. Takoj za tem je godba zaigrala državno himno. Sledile so vdanostne brzojavke Nj. V. knezu namestniku Pavlu, narodnemu voditelju dr. Korošcu, škofu dr. Rožmanu in ministru dr. M. Kreku.

Prof. dr. Fajdiga je posebno poudaril v svojem govoru misel za katoliško prosvetno pravdo. **Dr. Albin Šmajd** je poudarjal čisto slovenstvo in pravo jugoslovanstvo. Oba govornika sta žela viharno in navdušeno odobravanje. Množica se po končanem govoru kar ni hotela raziti in ko je zaigrala jeseniška Krekova godba »Hej Slovani«, je vsa množica navdušeno prepevala.

Popoldanska prireditev

Ob pol 3 so bile slovesne litanije, po katerih je vsa množica odhitela na telovadišče. Lahko rečemo, da je bilo pri popoldanski prireditvi navzočnih 3.000 ljudi.

Točno ob 4 se je pripeljal g. ban dr. Natlačen, ki je bil burno pozdravljen. Med častnimi gosti smo opazili gg. okr. komisarja dr. Vohinca, generalnega direktorja K.I.D. Karla Noota, banovinskega svetnika Arneža, župana iz Jesenic Markeža, dr. A. Šmajda iz Radovljice z gospo soprogo, dr. Antona Megušarja in druge.

Telovadni nastop

Takoj po prihodu gospoda bana nastopi celokupni telovadni zbor. Pri tej priliki je nagovoril zbrane telovadce gospod Klinar. Takoj nato se je pričel telovadni nastop, ki je sijajno uspel in so bili telovadci deležni živahnih ovacij.

Da je proslava v Koroški Beli tako veličastno potekla in so se po Koroški Beli zgrinjale množice kot nikoli prej in se razlegala slovenska pesem tako veselo, gre pa glavna zasluga tudi neumornemu delavcu na prosvetnem polju g. Janku Klinarju iz Slovenskega Javornika. Ta dan bo s zlatimi črkami zapisan v knjigi prosvetnega društva v Koroški Beli.

Kmetski tabor v Kotljah

Kotlje, 26. julija.

O dopoldanskem programu Kmetskega tabora, ki se ga je udeležilo daleč nad tisoč kmetskih mož in fantov, je poročal že »Ponedeljski Slovenec«. Popoldanski del, namenjen vedremu poduku in pošteni zabavi, je privabil še veliko več ljudi. Ker je bilo vreme ves dan sijajno, se je zbralo v Kotljah 3600 ljudi, večidel mladine in kmetskih gospodinj, kajti gospodarji, ki so bili na taboru dopoldne, so odšli domov in vzeli razstavno živino s seboj.

Glavna privlačna točka je bila igra »Koroška ovseta«, ki jo je nalašč za to priložnost napisal kmetski sin Kuharjev Anzej, absolvent kmetijske šole v Št. Jurju ob j. ž. Igra je poiskala vse ostanke starih ženitvovanjskih šeg med koroškimi Slovenci, ki se v vsej svoji pristnosti ponekod še sramežljivo skrivajo po gorskih krajih, drugod pa jih je pobarvala mestna navlaka ali pa jih je spačil alkohol. Igra ima v glavnem tri dele. V prvem delu prikazuje »glihanje za doto«, ko ženinov in nevestin oče ob več ali manj tihem sodelovanju njunih žena in uvidevnih sosedov barantata za doto brez najmanjše sentimentalnosti. »Še eno kravo prideni in breja mora biti, pa bo!« »Ne, eno tele bo zadostovalo, pa tisti hrast tam v rebri.« In tako naprej, dokler ni vse urejeno in se vse poplakne s požirkom sadjevca. Dekle pa vse rdeče in drhteče za vrati kamerce posluša, kako o njej odločajo. Nato pa v farovž »oklice oddajat«. V drugem delu je nekaj silno lepih prizorov, a največja pozornost je posvečena »šranganju«, ko odvažajo nevestino balo. Ljudstvo je za to ohranilo še stare obrede, ki v ničemer niso podobni spakovanju, ki se včasih prireja mestnim ljudem v zabavo. Fantje nastavljajo brihtna vprašanja. Nevestin zastopnik mora še bolj brihtno odgovarjati. »Koliko je zvezd na nebu?« »Preštej lase na svoji glavi in dodaj še število las na glavi tega in tega!« Vprašanja so vedno bolj huda in če nevesta ni izbrala prav posebno navihanega zagovornika, njene bale ne bodo spustili naprej. Fant, ki je v domači fari dekle vzel, se mora izkazati, da ga je vreden in da je boljši od domačih fantov. Čudovit prizor, kjer se kosa pristna nepokvarjena nadarjenost kmetskega ljudstva. V tretjem delu pa je vse osredotočeno okrog »odrajanja kraclna«. Kmetske »ovseti« na Koroškem imajo še svojega ceremoniarja, voditelja obredov, ki se imenuje »camar«. On vodi zabavo, on za vse odgovarja. In silno bister mora biti. Ko se začne ples, na koncu katerega nevesta izgubi svoj venec, udari godba posebne melodije »štajriš« plesa, ki so se še ohranile po vseh alpskih deželah in so vsebinsko čisto slovenske. »Camar« pleše z nevesto usodni ples in mora sproti zlagati stihe, vesele, razposajene, na domače razmere se nanašajoče stihe, na katere »mož«, ki pleše s »to široko« odgovarja s podobnimi nagajivkami. Po gorskih krajih so živeli takšni pesniki-specialisti, ki so jih vabili na vsa ženitovanja kot neobhodno potrebne gošte. Igra je v tretjem delu posnela precej teh narodnih stihov in jih tako za vedno ohranila kot lep zaklad naše pristne podeželske kulture.

Igra je imela velik uspeh. Igrali so jo izvrstno igralci prevaljskega prosvetnega društva. Režijo je prevzel režiser Gosič od belgrajskega gledališča, ki se je čisto slučajno nahajal na letovišču na Rimskem vrelcu pri Kotljah in ki se je z ognjevito vnemo lotil dela ter igri dal izredno visoko tehnično dovršenost. Oba, režiser in pisatelj Kuharjev Anzej, ki je igro spisal med največjim poljskim delom in ji dal vdahniti pristno slovenski duh, sta bila deležna mnogih počastitev. Kmetska dekleta tukaj pri nas navadno niso sentimentalna. Ko pa je bilo igre konec in se navdušenje ni hotelo poleči, se je odtrgala izmed občinstva skupina deklet, ki je pisatelja in režiserja obsipavala s cvetjem, kar jima je bilo silno nerodno in sta jo takoj ubrala s poti za Matevževo in Križanovo štalo. Igra je zapustila najgloblji vtis in je predvsem dosegla to, da so ljudje na svoje stare obrede, ki so se pred polkami in valcerji ter novodobno mestno šaro skrivali v sramežljiva zatišja, postali zopet ponosni in da je šel po taborišču glas, da jih bodo pri kmetskih »ovsetih«, pravih kmetskih porokah, odslej zopet ponavljali.

Zvečer so kar na prostem predvajali kulturne filme iz kmetskega življenja. Udeležba je bila sijajna. Potem je bila še tombola, pri kateri so delili samo kmetske dobitke: kravo, svinje, male prešiče, vozove, vreče moke, bukova drva in podobno. Vmes pa je odmevalo petje, tisto zategnjeno petje koroških fantov, ki seje otožnost v srca.

Želja je, da bi se tip kmetskega tabora, kot je bil organiziran v Kotljah, ohranil in da bi ga posnemali tudi drugod. Živinorejska zadruga, ki ga je priredila, je dobila 15.000 din čistega dobička. Ljudje so bili poštene, dobre volje in so odšli s tabora poučeni in z zanosno zavestjo v srcih, da so kmetski ljudje, ponosni na svoj sveti stan, na katerem sloni dobrobit domovine. Takšna katoliška, slovenska in stanovsko zavedna kmetska prireditev na državni meji je dogodek, ki ga z veseljem beležimo in za vzor dajemo.

Sport

Nedeljski šport

V Ljubljani so v soboto in v nedeljo gostovali Celovčani — K.A.C. Dočim so prvega dne vsaj v pogledu discipline zadovoljili, so drugega dne povsem zatajili z igro in si pomagali samo še s surovostmi, tako da je sodnik g. Vrhovnik imel zelo težavno delo. Izgubili so s 4:0, pa je premoč Ljubljane v rezultatu še premalo izražena.

V predtekmi so juniorji Ljubljane gladko pregazili juniorje mariborskega Železničarja in si z zmago 4:0 osvojili prvenstvo podzveze.

V Sarajevu je belgrajsko Jedinstvo igralo s Saškom po zmagi v Belgradu na njegovem igrišču neodločeno 1:1. S tem se je dokončno kvalificiralo za vstop v ligo, tako da bo Belgrad v jeseni imel v ligi nem tekmovanju kar štiri zastopnike.

V Splitu je Triestina premagala v plavalnem dvoboju domači Jadran s tremi točkami razlike. V waterpolu pa je zmagal Jadran z 8:0 in si s tem zagotovil prvo mesto. Pri plavanju pa ima še vedno naša Ilirija največ izgledov na končno zmago.

Na Bledu je osvojil naš najboljši teniški igralec Punčec prvo mesto na mednarodnem turnirju proti Čehu Drobniju, ki je malo prej odpravil Pallado. Prvenstvo v double-u gospodov si je osvojila madžarska dvojica Ažbot in Daloš.

V Šibeniku so bile veslaške tekme za prvenstvo države. Najvažnejše zmage je dosegel novoustanovljeni Hrvatski veslaški klub iz Splita, dočim je Krka iz Šibenika povsem zatajila.

Kar s 7:1 je pregazil budimpeštanski Ferencvaroš dunajsko Avstrijo v borbi za srednjeevropski pokal. Tako visoke zmage nihče ni pričakoval, niti najbolj vneti pristaši madžarskega prvaka. Ker je prejšnjo nedeljo zmagala Avstrija na Dunaju s 4:1 je končni zmagovalec vendarle Ferencvaroš, ki bo nastopil v odločilni tekmi proti rimsk. Lazziu.

Končana je tradicionalna kolesarska etapna dirka okoli Francije. Zmagal je Francoz Lapebie pred Italijanom Vicinijem, ki je bil prvi med posamezniki. Kakor znano, so najboljši Belgijci zaradi raznih škandalov izstopili že po 15. etapi. Videti je, da se drugo leto te vožnje ne bodo več udeležili, ker so se prijavili h kolesarski etapni dirki okoli Italije.

Nanga Parbat

Odmevi rešilne ekspedicije na Himalaji

Nemški reševalec Paul Bauer pripoveduje o reševanju ponesrečene ekspedicije na Nanga Parbat.

— Po prihodu v glavno taborišče smo imeli ves dan dovolj dela, da smo vse mogli pripraviti, posebej pa smo morali spraviti v red reševalne priprave, pripravljene za reševanje ponesrečencev v taborišču št. 4. Med tem smo si z daljnogledom skušali poiskati pot med ledenimi skladi med taboriščem št. 1 in taboriščem št. 2. Vse je kazalo, da se je pot spremenila in da se je ves ledenik začel premikati. Zraven tega pa je natančno opazovanje skozi daljnogled dalo slutiti, da v taborišču št. 4 ni nikogar več med živimi in s tem je izginilo tudi zadnje upanje, da bi koga od članov ali pa nosačev še mogli najti žive.

Pri poizkusu, da bi prodirali naprej navzgor, nas je oviralo to, da so že itak težavni pristopi k taborišču št. 2 postali čisto neprehodni. Pustili smo nosače na varnem mestu, vendar tudi sami nismo mogli prekoračiti ledenih sten in razpok, ki so bile med nami in taboriščem št. 2. Niti to se nam ni posrečilo, da bi dosegli mesto, kjer sta dr. Luft in poročnik Smart pri svojem zadnjem poizkusu, da bi prišla do taborišča št. 2, pustila opremo in smuči, ki sta jih do tja bila nosila s seboj.

K sreči se nam je naslednjega dne posrečilo, da smo na drugi strani ledenika našli prehod. Ta pot pa je prehodna samo v tem letnem času, ko še ni snežnih plazov s strmin Srebrnega sedla. Tako se nam je posrečilo, da smo prišli do taborišča št. 3 in 15. julija smo dosegli pozorišče nesreče. En ali dva plazova sta v tem času znova zasula šator in nahrbtnike, ki jih je dr. Luft 18. junija našel in tam pustil, da bi zaznamoval mesto. Tega dne je prvič vreme bilo slabo in 16. junija je v gornjih dveh taboriščih ves dan snežilo, dočim je v glavnem taborišču venomer deževalo, tako da z ničemer niso mogli začeti. 17. julija pa je bil krasen, sončen dan brez oblačka. Spet smo pričeli z delom in izkopali skozi nanešeni sneg več jarkov. Eden od nosačev je tako hudo zbolel (mrzlica), da bi v tej višini prav gotovo umrl, da ga ni naš tovariš Bechthold odnesel nazaj v glavno taborišče, kjer je trenutno že brez nevarnosti. Danes (18. julija) je vreme spet lepo, štirje so v taborišču št. 4 stalno pri delu, med njimi tudi dr. Luft. Vendar dvomim, da bi uspeli, ker so stari sneg in novi plazovi pokrili nesrečno mesto več kot za tri metre visoko.

Ali ste že poravnali naročnino?

Triperesna deteljica

Spisal M. Kunčič. — Ilustriral M. Sedej.

Ko sta cigana privlekla naše tri junake v cigansko taborišče, se je na mah zbrala okoli njih gruča ciganskih zijal. Dečki so kot poparjeni kužki stali sredi njih in klavrno povešali glave. Črne oči ciganov in cigank so jih radovedno motrile od nog do glave.

Poglavar ciganov, velik, kosmat dedec, je vprašujoče pogledal oba cigana in ju vprašal:

»Da bi vaju vrag, kaj pa to pomeni?«

Cigan s kosmato kučmo na glavi mu je nekaj odgovoril v ciganskem jeziku. Njegove besede so med potepuškimi črnuhi povzročile takšen hrušč in trušč, kakor da se je odnekod priklatila jata klepetavih vrabcev in začela zborovati. Vsevprek so živahno mahali z rokami, se suvali s komolci, si zvito mežikali in se režali na vsa usta.

K Jožku, ki je kot kupček nesreče stal za hrbtoma tovarišev, je pristopical mlad ciganček in mu razposajeno pokazal osle. Jožku je od jeze vzkipela kri. Takle ciganski smrkolin si upa njemu, grozanskemu članu »Kluba črnih vragov« — kazati osle! Pozabil je na vse okoli sebe in se z grozeče dvignjeno pestjo zakadil proti cigančku. Preden pa je utegnil spustiti roko, ga je odzadaj zgrabila koščena pest ogorčene cigančkove matere. Prisolila mu je takšno okoli ušes, da se je ves svet zavrtil okoli njega in se je opotekel kot pijan.

Cigani in ciganke so se ob tem prizoru še glasneje zasmejali in se divje tolkli po kolenih.

Ne spakujte se!

Ne delajte jeziku sile!

Govorite naravno, pišite res slovensko!

Piše Nestrokovnjak.

(Nadaljevanje.)

A ne samo na nemško kopito ne gre slovenščine natezati, tudi na nobeno drugo tuje ne! Tudi ne na latinsko! In na latinsko kopito natezaš slovenščino, če pišeš: Luko sem videl, Jaki sem dal, Matije ni tukaj. Spakovanje! Kdo pa tako govori, Nihče! Ker se vsakemu zdi nenaravno, prisiljeno. Če pa nihče tako ne govori, zakaj bi pisali? To je latinska sklanjava, a ne slovenska. Popolnoma tuja slovenskemu duhu. Pošten Slovenec vam ne bo nikdar tako govoril. Jako, Luko, Matijo, Barago, Bonaventuro so nam skovali in predpisali ljudje, ki so se učili ali učijo, da se ne sme reči: Caligulo, Caligulum, ampak Caligulae, Caligulam. Tako je pač prav v latinščini, a vsak jezik ima svoje lastnosti. Ako pišete »Jako, Luko. Bonaventuro«, ima človek skoro skušnjavo, da bi vprašal: Katero Jako pa? V pravi in pristni slovenščini je za sklanjavo merodajna oseba, ne oblika. Nekje se pravi »pri Slugo«. Nihče ne bo rekel »pri Slugi«, ali »Slugo« sem videl, s »Slugo« sem šel; marveč »Sluga« sem videl, »Slugu« sem dal, s »Slugom« sem šel. In kakor govori narod, tako je naravno, tako res pravilno; drugo je nenaravno, prisiljeno. Na Črnučah lahko vidite napis na gostilni »Pri Rogovilcu«. Če torej ljudje celo besede, ki so ženskega spola, sklanjajo po moški sklanjatvi, ako pomenijo moškega, potem je jasno, da duh slovenskega jezika zahteva moško sklanjatev. Kako da tudi »inteligenca« nič ne misli, vidimo iz tega, ker redno pišejo »Barago«, a takoj nato »Baragova slika«. Kričeča nedoslednost! Če je »Barago« prav, potem pišite in govorite tudi »Baragina« slika, »Lukina« suknja, »Jakin« klobuk, »Matijina« hiša, »Opekine« pridige, »Slugina« dolžnost, »kolegina« knjiga! Prosim vas, kdo pa tako govori? In tudi piše nihče ne, ker bi se smešili. Dr. Opeka, ki je tudi mojster v besedi, mi je nekoč pisal: Zahvalim Te, da si me rešil »Opeke«!

Ljubimo lepoto jezika! A kdaj je jezik najlepši? Kadar je naraven, nepopačen, pa tudi neprisiljen, neizumetničen. Umetničenje se mu tako poda, kakor če si ženska namaže ustnice. Sama sebi se zdi lepa, človeku zdravega okusa pa se zdi prismojeno. Ali če si kdo tetovira lice, ali naveže šop perja vrh glave, se divjakom zdi to strašno imenitno, nam smešno in neokusno.

Taka prisiljenost in umetničenje je tudi »poizkusiti« in »preizkusiti«, »poizkušnja« in »preizkušnja«. Tudi tega nekdaj nismo poznali. Kdo izgovarja »poizkušnja«? Le kdor se sili. Naravno to ni. Primerjajte besedi »poizkusiti« in »poiskati«, pa vidite, kje je »i« res potreben, kje pa brez potrebe vrinjen. V besedi »poiskati« »i« ne morete pogrešati, drugače ta beseda ni več ta beseda. V »poizkusiti« ga kaj lahko pogrešamo, ga prav nič ne potrebujemo. Čemu ta »i« brez potrebe vtikati v besedo ali ga pritikati na začetek besede? Čemu jezik »špičiti«, ko se drugi jeziki le vedno bolj uglajajo, robove odbijajo! Hrvaščina ima fonetično pisavo: vsi robovi, trdote in ostrine so odbite in zglajene. Kako zglajena je italijanščina! Pri nas pa ostrino nanovo uvajajo. Izkopal je ta ne potrebni »i« Levec, dasi je rekel, da se je obrusil. Če se je obrusil, je pač obrušen in ni treba mrtvega več nazaj klicati. Primerjajte besedi »izpregovoriti« in »izgovoriti«! Pri drugi besedi »i« res izgovarjamo, zato ga moramo tudi pisati: pri prvi ga nihče ne izgovarja, razen če se sili. Zato ni vzroka, da bi ga pisali. — »Novi pravopis« pripušča obe obliki. Posledica tega bo: mešanica, zmeda, kakor je bila sicer že zdaj. Isti pisatelj piše včasih »poizkušnja«, drugič »poskušnja«. Zakaj? Prvič se je spomnil, da se mora siliti; drugič je na to pozabil in je zapisal, kakor mu narekuje pamet. Neki nabožen pisatelj redno piše »poizkušnja« in redno »skušnjava«. Nedavno smo brali: »Kraljica se pelje na izprehod; na sprehodu pa« itd. Čemu ta zmeda, ki je prej nismo poznali! Drugod pa beremo tudi takele smešne spake: Nisem ga »izpoznal«, skupaj sta se »izraslа«, dobro je nasprotnika »izdelal«, »grdo se je izlagal«. Ljudje pač hočejo govoriti »naprednо«! In »izlagati se« je seveda strašno »naprednо«, »zlagatiе preveč domače, preprosto!! — Prosim vas, ne mešajte nam jezika in ne smešite se! Nekaj drugega je »izpoznati«, nekaj drugega »spoznati«; nekaj drugega »zdelati«, nekaj drugega »izdelati«; nekaj drugega »zlitiе, »zgovoriti«, nekaj drugega »izlitiе, »izgovoriti«. Pamet nam veleva: »I« naj se piše tam, kjer pomeni res »iz« ali »ven«, drugod pa ne! »Iztrestiе iz mavhe, »strestiе pa za rame!

Važno pravilo, ki naj bi se ga držali, če hočemo priti do kake stalnosti, je: **Kar je ustaljenega, naj se ne spreminja!** Če se brez potrebe spreminja, nastaja samo zmešnjava in ne pridemo do edinosti in do stalnosti.

*

Pravda se suče o tem, ali naj pišemo »socijalen« ali »socialen«. — Vsa čast dr. Brezniku in njegovemu velikemu znanju! Toda do Levčevega pravopisa smo pisali vedno in dosledno »socijalen«. Dr. Krek, oče socijologije in največji socijalni delavec, ki je to besedo zapisal več tisočkrat, ni niti enkrat zapisal »socialen«. Tudi naš drugi socijolog, dr. Aleš Ušeničnik do Levčevega pravopisa ne. Tu je grešil Levec zoper zgornje pravilo: kar je ustaljeno, naj se ne spreminja! Ni jasno, zakaj je čutil potrebo to popolnoma ustaljeno pisavo spreminjati, v nasprotju z dotedanjo ta slovenski »i« izriniti. Kakor ni jasno, zakaj je čutil potrebo, k do tedaj navadni »skušnji« pritikati na začetek nepotrebni »i«. Vdali smo se deloma Levčevemu »socializmu«, a le prisiljeni. Zakaj? Ne le zato, ker smo prej vedno pisali drugače, marveč tudi zato, ker se nam vidi to tako neslovensko, nedomače. Slovenščina ne ljubi zevi. Dokaz: Zakaj pa »i« v končnicah pišemo tam, kjer ga drugi ne? Latinsko, nemško »Maria«, slovensko »Marija«. Pa tudi sredi besedi »i« razločno izgovarjamo. Zakaj bi ga torej ne smeli pisati? Kako tuje se bere beseda »laik«, »pasion«! Dosledno po tem bi morali pisati »mision« in »misionar«. Če pa ne »misionar« zakaj ne tudi »mision«? Kakor ni razumljivo, če pišemo »materija«, zakaj ne tudi »materijal«? Pa naj je ta ali ona beseda izvedena iz katerekoli slovenske ali latinske »osnove«! Mi teh osnov ne moremo preiskovati. Kakor tudi ni umljivo, zakaj se sme pisati »hijena«, a ne »higijena«; »legija«, a ne »legijonar«; »sankcija«, a ne »sankcijoniratiе. To je taka nejasnost, da se nikakor ne spoznamo. Vedno smo pisali »novicijat«, »vikarijat«, »ordinarijat«, »provincijal«, »patrijarh«, »Hadrijan«, »Florijan«. Ali naj pišemo naenkrat »sv. Florian«? Ali čutite, da to ni slovensko? Breznik pravi: »V besedah, ki se čutijo kot ljudske, pišemo »j«; v tujkah, ki jih čutimo kot take, pišemo brez »j«; kje pa je meja, je težko določiti; zato pa je potreben nekdo, ki to odreja, in to je oni, ki sestavlja »Pravopis«. Da imajo sestavlavci pravopisa pravico ne samo sedanjo rabo ugotavljati, ampak tudi kaj odrejati, to jim radi priznamo. Zato se nam ne zdi prav, če se v Pravopisu samo ugotavlja, da se piše »spričevalo« in »izpričevalo«, »Baragu« in »Baragi«; marveč bi bilo treba o tem nekaj odrediti in sicer po naši misli odrediti tako, kakor smo ta dva slučaja spredaj obdelali. V tem slučaju pa, ko gre za ta »j«, je pa nekaj drugega! Tam se da postaviti splošno pravilo, katerega se lahko vedno držimo. Tukaj pa nam ne dado splošnega pravila, ampak ker se ne ve, kje je meja med ljudskimi in neljudskimi besedami, je treba vsako besedo posebej določati, ali je ljudska ali neljudska. Ali naj hodimo kadar pišemo, za vsako besedo posebej gledat v Pravopis, kako se piše? Katere pa so ljudske besede, ako »socijalen« ni ljudska? Ko jo izgovarjamo vsak dan! Če je tudi sama po sebi tuja, je vendar tako udomačena, kakor le kaj. Če ta ni ljudska, katera naj bi bila? Kvečjemu še »misijonar«. Enako pa so udomačene tudi »ordinarijat«, »vikarijat«, »provincijal«, »materijal«, »patrijarh« itd. Seveda ne bomo pisali »Tokijo« in »Bocaccijo«; té so nam res tuje. Če se torej meja med ljudskimi in tujimi besedami res ne da strogo določiti, potem se mora ta meja vsaj daleč premakniti. Hočem reči: mnogo več besedi, vse navadno rabljene, priznati za ljudske, bolj prav: »udomačene«. Tokio rabimo malokrat, »materijal« pa vsak dan. Če pa ne smemo pisati »materijal«, potem res ne razumemo, zakaj bi ne pisali tudi »materia«. In če »materia«, pa še »mizeria«. Potem pa tudi »Maria«, »Matia«, »kompania«, »kolonia«, »oštaria«, »barantia«. To, da v slovenščini v končnicah vstavljamo »j«, kjer ga v drugih jezikih ni, priča, da slovenščina zahteva, da se zev izpolni. Če v končnici, iz ístega vzroka tudi sredi besede, kar ga izgovarjamo tu in tam, dočim ga v drugih jezikih res ne izgovarjajo. Hrvatje pa ga tudi zgovarjajo, a tudi pišejo. Zakaj torej ne tudi mi?

TEL. 22-21 **UNION**

Film iz življenja ruskih beguncev v Parizu

TOVARIŠČ

Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri

Mali oglasi

Službe iščejo

Službo išče dekle

vajeno vsega kmečkega dela in tudi nekaj kuhe. Najrajši na Gorenjskem v župnišču. Ponudbe pod »Pošteno« 11.820 upravi »Slovenca«. (a)

Vajenci

Vajenca

za slikarsko in pleskarsko obrt takoj sprejme Viktor Bračko, št. Ilj v Slov. goricah. (v)

Službodobe

Pisarniška moč

perfektna, za slovenščino in nemščino, korespondenco in knjigovodstvo, se sprejme za poldnevno službo v okolici Ljubljane. Prednost imajo starejše moči. Ponudbe pod »Poštenost« 11.562 upravi »Slovenca«. (b)

Mizarskega pomočnika

za furnirano pohištvo sprejme Anton Trebar, mizarstvo, Zadraga št. 5, Križe, Gorenjsko. (b)

Gospodična

vzgojiteljica, solidna, ki govori lepo nemško in ima gimnazijsko maturo, se sprejme v fino hišo. - Ponudbe v upravo »Sl.« pod »2000« št. 11514. (b)

Hlapec

pošten in vesten, vajen vsakega kmečkega dela, se takoj sprejme. Ponudbe na Našo slogo, Ljubljana, Tyrševa c. 17. (b)

Knjigovodkinjo

z daljšo prakso, veščo tudi srbohrvatske in nemške korespondence event. stenografije in bilanciranja, izurjeno strojepisko išče podjetje na Gorenjskem v lepem kraju ob železnici. Nastop 1. septembra t. l. Plača po dogovoru. Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo prakse upravi »Slovenca« pod »Knjigovodkinja za Gorenjsko« 11.801. (b)

Pomočnike

slikarske in pleskarske, pomožnega delavca in vajenca takoj sprejme J. Ambrožič, Večna pot 7, pod Strelíščem. Zglasiti se zjutraj do 7 ali od 12 do 13. (b)

Posestva

Gostilno

v letoviškem kraju na Gorenjskem, dve minuti od postaje, prodam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Letovišče« P 11693.

Kunaver Ludvik

gradbeno - strokovno naobražen posredovalec — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Majhna hiša

2 sobi, jedilna shramba, kuhinja, drvarnica, vrt, vodovod, elektrika, deset minut iz mesta, naprodaj. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju. (p)

Pohištvo

Jedilnico

kavkaški oreh, garantirana izdelava, proda najceneje Ivan Fridel, mizarstvo, št. Ilj v Slov. gor. (š)

Kupimo

Žago venecijanko

v dobrem stanju kupim. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Žaga« 11.553. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

ČERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Denar

Vrednostne papirje

vseh vrst kupuje Slovenska banka v Ljubljani, Krekov trg 10, tel. 37-52.

BANČNO KOM. ZAVOD in MENJALNICA

MARIBOR

Aleksandrova ulica št. 40

vnovčuje

HRANILNE VLOGE bank in hranilnic,

kupuje

vrednostne papirje, valute in zlatnike po najvišji dnevni ceni.

Hranilne vloge

vseh denarnih zavodov, terjatve in vrednostne papirje

vnovčim

najkulantneje po najvišji ceni

takoj v gotovini

AL. PLANINŠEK, LJUBLJANA, Beethovnova ulica 14, telefon 35-10.

Stanovanja

Dvosobno stanovanje

takoj oddam. Prodam tudi šivalni stroj. Gradaška 8. (č)

Stanovanja

trisobna in enosobna s kopalnicami itd. v novi hiši Ilirska ulica 8 — se oddajo. Vselitev 1. novembra. - Zglasiti se do srede opoldne pri lastniku Sv. Petra cesta 19, pritličje, levo. (č)

PRODAMO

2 železni blagajni

ena majhna in ena velika, naprodaj. Na ogled v pisarni »Ljudske samopomoči«, Maribor, Grajski trg 7. (l)

Kovčeke, ročne torbice,

aktovke, denarnice, nahrbtnike itd. — v veliki izbiri priporoča IVAN KRAVOS, Maribor, Aleksandrova cesta 13. (l)

Buret,

lister in vsa letna oblačila nudi v elegantni izdelavi ceneno Presker, Sv. Petra cesta 14. (l)

Najboljši trboveljski premog

brez prahu

koks, suha drva

I. Pogačnik

Beethovnova 5 Telefon 20-38

LETOVIŠČA

Gostilna »Ljubljana«

v Šibeniku (na obali) — edina slovenska gostilna v Šibeniku. Dobra slovenska kuhinja, prvovrstna vina, sobe za tujce. Pension 34—37 Din. Se priporočata Franja in Andrej Žuljan. (L)

OBJAVE

Preklic

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik za dolgove, katere naredi kjerkoli moja žena Marija Zupan. — Franc Zupan, Vel. Mengeš 173. (o

Čast mi je cenjeno občinstvo vabiti na

otvoritev nove moderno opremljene *Kavarne „Metropol“*

nasproti gl. kolodvora v Ljubljani, dne 27. julija ob 21. uri zvečer. Igra orkester vojaške godbe.

Z odličnim spoštovanjem *MIKLIČ, hotelir*

Konkurz

za skice nove zgradbe Pokojninskega sklada uradnikov in služiteljev Narodne banke kraljevine Jugoslavije na vogalu Prestolonaslednikovega trga št. 27 in 29 in ulice Kralja Aleksandra št. 1 v Belgradu.

Pokojninski sklad uradnikov in služiteljev Narodne banke kraljevine Jugoslavije namerava zgraditi na zgoraj označenem zemljišču stavbo za rento, ki mora istočasno odgovarjati tudi kraju, na katerem se bo nahajala (Terazije) ter s tem razpisujemo natečaj za izdelavo idejnih skic.

Skice bo ocenjevala žirija, v kateri so:

gg. Vlado Teokarovič, predsednik uprave Pokojninskega sklada; Salamon Koen, podpredsednik uprave Pokojninskega sklada; dr. Milan St. Protič, glavni ravnatelj Narodne banke; Peter Popovič, pomočnik ministra za gradnje v pok.; Svetozar Jovanovič, univ. prof., in Gjura Bajalovič, arhitekt in član gradbenega odbora mestnega poglavarstva.

Pravico udeležbe imajo vsi arhitekti, državljani kraljevine Jugoslavije.

Nagrade: 1. 20.000 Din; 2. 15.000 Din; 3. 5.000 Din, in tri po 3000 Din.

Nagrade se bodo razdelile točno, kakor je zgoraj navedeno.

Izdelki se oddajajo v Belgradu (Narodni banki) poslovodji Pokojninskega sklada pod značko s kuverto pod isto značko, v kateri je naslov konkurenta, ali pa pošljejo vse po pošti na naslov: **Uprava Pokojninskega sklada uradnikov in služiteljev Narodne banke: Belgrad.**

Zadnji dan za oddajo osnutkov je 31. oktobra 1937 ob 12.

I.

Zgradba mora zavzeti maksimum zemljišča, kakor ga dopušča zakon, tako da bo popolnoma izrabljeno.

Prav tako se mora popolnoma izkoristiti dovoljeni maksimum zidanja zgradbe v višino, kakor seveda tudi v globočino.

II.

Ko uprava Pokojninskega sklada razpisuje ta natečaj, pušča projektantom popolno svobodo v pogledu sprememb in izkoriščanja zgradbe z dostavkom, da mora biti zgradba reprezentativna, mora biti zamišljena sodobno, solidno in higijensko, in upoštevati, da sklad zida palačo za rento.

Projekti morajo izpolnjevati vse pogoje generalnega načrta in ostale odredbe gradbenih in sanitetnih predpisov, ki veljajo za Belgrad in tudi za tisti prostor, na katerem se bo stavba zgradila.

III.

Zahteva se:

1. Temelji: kleti, prizemlja, mezzanini, nadstropja in podstrešje v razmerju 1 : 200.
2. Potrebni preseki prav tako v razmerju 1 : 200.
3. Zunanje lice zgradbe v razmerju 1 : 100.
4. Perspektiva iz ogla (Terazije).
5. Približen proračun, izračunan po kubičnih metrih gotove zgradbe.
6. Na temelju stroškov gradnje izračunati tudi njeno rentabilnost, računajoč, da samo zemljišče stane 12,500.000 Din.

Vsi načrti morajo biti kašírani in izdelani na kartonu. — Fasada in perspektiva pa morata biti izdelani v enem tonu.

IV.

Nagrajene skice ostanejo last tega sklada ter se smejo v celoti ali delno izrabiti.

Julija, 1937 l. v Belgradu.

Globoko užaloščeni javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je v cvetoči dobi 22. let, po kratkem in hudem trpljenju umrl naš nadvse ljubljeni edini sin, brat, nečak in vnuk, gospod

Bogumil Čechak

redov tehn. čete I. plan. pp. v Škofji Loki

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, dne 28. t. m. ob 4 pop. iz vojaške bolnišnice v Ljubljani, Zaloška cesta, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 26. julija 1937.

Bogomil Čechak, oče; **Olga**, mati; **Rika**, sestra, in ostalo sorodstvo

---

Vsemogočni je poklical k Sebi našo zlato mamo, staro mamo in taščo, gospo

Antonijo Pestotnik

v 84. letu starosti, večkrat prevideno s sv. zakramenti

Pogreb nepozabne ranjke bo v sredo, dne 28. julija ob pol 5 popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo, da se ranjke spominjate v molitvi.

Ljubljana, dne 26. julija 1937.

ŽALUJOČI.

+

Naznanjamo žalostno vest, da je danes nenadoma umrla naša ljuba tašča, sestra, stara mati, gospa

Marija Dolničar

užitkarica

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, dne 28. julija ob treh popoldne iz hiše žalosti, Šmartno št. 6, k Dev. Mar. v Polju.

Šmartno ob Savi, dne 26. julija 1937.

Žalujoči rodbini

Dolničar in Semrajc

Po dolgi in težki bolezni je danes zatisnila svoje trudne oči naša ljuba mama, stara mama, sestra, teta in svakinja, gospa

Marija Šenk roj. Volc

vdova po veleposestniku Juriju Šenk, Rakek

v 70. letu starosti.

Pogreb drage pokojnice bo v torek, 27 t. m. ob 3 popoldne na pokopališče pri Sv. Ožboltu na Jezerskem.

Priporočamo jo v blag spomin in molitev!

Jezersko, dne 25. julija 1937.

MILAN, sin; CIRILA por. ŠAVS, hči, in ostalo sorodstvo.

Agnes Günther: 48

Dušica - Rožamarija

»Da, mama! To prihaja od te prelepe, stare omare. Pravijo, da je obložena z rožnim lesom. Gospodična Bergmann mi je včasih dovolila, da sem kot otrok smela poduhati v njo. To me je vselej zelo vzradostilo.«

»Jaz pa mrzim ta vonj! Pa se tudi nikakor ne strinja z mojo novo perzijsko vonjavo. Če bi obešala svojo obleko še nadalje v to omaro, bi izgubila svoj vonj in staro rožno listje bi znova oživelo.«

Tvoja nova vonjava je zelo čudna! In hudo opojna je, mama! Z rožami se seveda ne strinja. Jaz mislim, da je preopojna. Ali je ne bi hotela opustiti? Ostani vendar rajši pri rožah!«

»To pa že ne! Rožamarija, prepričala sem se, da se ta omara ne bo več spametovala. Vse mora iz nje in tudi omara sama mora izginiti!«

»Toda, mama, ta je vendar priraščena!«

»Ah, potem jo bo pa treba odbiti!«

»Ali ni škoda? Toliko se da v njo shraniti. Zelo udobna in uporabna je!«

»Jaz pa pravim, da je to pošast, stara barka! Njen duh mi razburja živce! Vzemi jo, Rožamarija, če jo hočeš imeti, toda ne blagovoli mi priti preblizu, kadar boš nosila obleko iz te omare! Liza, kaj stopate po čipkah ko krava! Ali ne vidite, da jih vlečete za seboj?«

Rožamarija si oddahne. Mama je za ves dan oskrbljena. Ni se ji treba ukvarjati z zoprno, dolgo, bledo, slabo oblečeno in dolgočasno Rožamarijo. Kneginja ukazuje in pregleduje svoje obleke. In strašna dnevna borba z dolgočasnim zmajem je že zjutraj končana.

Ko pridejo v predsobo sluge, da odneso omaro, ki stoji tam, zapro vrata do sobe, v kateri leži kneginja. Šest mož ne zadostuje. Mora jih priti osem, da premaknejo tega starega, trmastega orjaka. Gotovo ga je dala zgraditi kakšna dama, ki ni bil prijateljica izprememb in ki je tudi na vrtu, ob svojih počivališčih, dala postaviti klopi iz kamna. Niti nog nima ta velikan, marveč stoji na svojih temnih, izrezljanih letvah kar na tleh. Ves dan imajo dela s to omaro. Hudo so ji raztrgali spodnje letve ter jo kakor ubitega velikana s pomočjo valjev vlečejo po hodniku tja v kraljestvo Rožamarije. Ves ta trušč, sopihanje delavcev, pestra šara katero bo težko drugod shraniti, nikakor ne vznemirja maminih živcev, še nasprotno, to ji je prijetno razvedrilo. — Po končanem delu v predsobi odpre Rožamarija zapet na stežaj vrata do predsobe. Zdaj se vidi, da so svoj čas tapecirali steno okoli te velikanske omare. Na izpraznjenem mestu se je prikazala sivomodra ploskev z naslikanimi vrtnicami. Omara jih je tako dobro ščitila, da so barve še kot bi bile sveže.

»Tu bo treba tapecirati,« odloči kneginja.

»To je pa škoda! Po tem lepem vzorcu bi se dala cela soba prav lepo slikati,« predlaga Rožamarija.

»Slikanih sten nima nihče!«

Glej vendar, kako grda je tapeta v primeri z vrtnicami!«

»Stara šara, Rožamarija, in zato ti je všeč!«

»In tu so vrata. Vrtnice so naslikane na platno. Tule mora biti ključavnica!«

•

»Rožamarija, pridi takoj semkaj! Duri ostanejo zaprte!«

»Moj Bog, zakaj moram prebivati v tem strašnem poslopju! Povsod hodniki in skrita vrata in kdo ve, če se ne zakriva za temi kako okostje. Pravijo, da so nekoč v vseh starih gradovih vzidali kaj živega. Saj si mi sama že čitala o teh žrtvah. Če bi to v tem primeru bilo res? — Moj Bog! Zdaj vem, čemu sem to staro omaro s tem njenim starim duhom tako sovražila!«

»Mama, gospod upravitelj domen mi je pripovedoval, da vodijo povsod hodniki v zidovje, toda o okostjih mi ni ničesar omenil. Gotovo ne tiči za temi durmi nič strahotnega. Ali naj pokličem očeta ali gospoda upravitelja? Naj ta dva vse pregledata, se vsaj ne boš več vznemirjala!«

»Ne, ne! Ako bi ta dva vendar kaj našla in bi jaz izvedela, da sem toliko časa stanovala poleg kakšnega ubitega človeka! — Duh vendar ni bil samo po vrtnicah! Jaz ne morem tu ostati, moram vsekako drugam. Če le pogledam te vejice s trnjem, sem prepričana, da se za njimi skriva nekaj strahovitega.«

»Mama, če boš pa videla in se prepričala, da ni nič posebnega, se boš brž pomirila. Dokler pa nimaš gotovosti, si boš slikala vse možne grozote. Meni se dozdevajo te rože prav lepe in ljubke. Mar naj z očetom . . .«

»Rožamarija, opusti to nakano!«

»Potem boš vedno v tem strahu ostala, uboga mama!«

Kneginja se ne da pomiriti in si tudi ne da dopovedati, ampak toži naprej: »Jaz sem že od prvega dne vedela, da je to grad duhov, sličen gradu molka. Da se mi nikar ne približaš tem vratom! — Že slutim, da bi se vsulo celo skladišče krst v predsobo, če bi jih odprla.«

»Mama, vendar lahko predsobna vrata zaprem, da ne vidiš nič!«

»Pa mogla bi slišati!«

»Prenesemo te v tvoj salon, da o vsem tem ne vidiš in ne slišiš nič. Morda bi še našli kakšne zaklade. Zavoj starih čipk zate in morebiti brokat za krasen očetov telovnik.«

»Mar domnevaš, da jaz vobče maram za to starino? Pusti me s tem v miru!«

Rožamarija umolkne ter sklene, da hoče jutri navsezgodaj dati odpreti ta hodnik, dokler bo mama še spala. Danes je že prepozno. — Kneza tudi ni doma. Odpeljal se je na lov in večeri se tudi že. Sreča, da se je kneginja naposled vendar nekoliko pomirila. — Toda že se pojavlja drug vzrok vznemirjenja. Vprašuje se, če bo prišla nevihta ali ne? — In knez opreza za divjačino! Kneginja stoka in vzdihuje: »Kako more v tem somraku stati in oprezati s prstom ob petelinu, z lovsko mrzlico v krvi?« —In tam med visokim šarom se zgane, se prikaže glava z odličnim rogovjem! —

Strašno je ležati v vročih blazinah v tej neznosni soparici! In morebiti še tri mesece! —

Rožamarija je tudi že vsa preplašena. Pri večerji se je zadovoljila z nekaj grižljaji. Oče bo moral sam večerjati, ko se vrne. Rožamarija mora ostati pri mami. — Kako se v blazinah premetuje!

»Ali naj pošljem po zdravnika?« vpraša Rožamarija.

»Ta večni njegov: več miru! — Mir! Kako mrzim to besedo!«

Zrak je postal svinčenotežak. Obe krili okna sta odprti. Tam v daljavi se že pojavlja bliskavica . . . Vrhovi dreves pod okni so kot temnozelene, jeklene skupine. Dolg, utrujen, svinčen večer! — Tu pa tam se že sliši oddaljeno votlo grmenje . . . Če bi zagrnili temne, težke zastore, bi soparica postala še bolj neznosna. —

Rožamarija še vedno drži v rokah zvezek vojaških humoresk, ki na njeno dušo tako mučno vplivajo. V primeri s temi je za njo misel, da se za temi naslikanimi vrtnicami skrivajo krste, naravnost v razvedrilo. Kako se ji gnusijo vsi ti poročniki, majorji in sluge! —

Mama je toliko razburjena, da še vedno ne more zaspati. Rožamarija se je že davno priučila težki umetnosti, da je pri čitanju ni okužila vsebina knjige ter je ohranila čisto svojo dušo. —

Toda nocoj je Rožamarija s svojo odpornostjo pri kraju. Soparica je zvišala sicer le rahli pritisk na srce. Huje ne sme postati. Zato zaprosi mamo: »Mama, dovoli, da sprostim svoje lase. Glava me od teh mnogih lasnic neznosno boli. Če moreš le nekoliko časa mirno ležati, te hočem gladiti, morda te tako uspavam.«

»Stori to,« odgovori kneginja vsa nevoljna. »Ne doumem, kaj ti je, mene niso lasnice nikdar nadlegovale.«

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč Izdajatelj: Ivan Rakovec Urednik: Viktor Cenčič

Slovenski kmet dobil svoje stanovsko zastopstvo

Popolno soglasje slovenskih kmetskih zastopnikov Krasen nagovor g. bana — Prvi predsednik Kmetijske zbornice g. Martin Steblovnik

Ljubljana, 26. julija.

Slovenskemu kmetu se je letos izpolnila želja: dobil je svoje zakonito stanovsko zastopstvo. Sicer je imel slovenski kmet in ima še razne organizacije, kakor Zadružno zvezo, Kmetijsko družbo, Kmetsko zvezo, Županso zvezo ter druge organizacije, toda nobena od teh nima uredbodajalne moči za našega poljedelca ter je bilo nujno potrebno, da dobimo tudi krono kmetskega organizatoričnega dela, to je Kmetijsko zbornico. Pri volitvah v Kmetijsko zbornico so slovenske občine poslale v njo same trdne in zavedne slovenske može, tako da smo bili takoj prepričani, da Kmetijska zbornica ne bo samo ustanova na papirju in ne birokratična institucija, temveč da bo zavedno in čilo delala za napredek slovenskega kmetskega stanu. Pri volitvah so bili izvoljeni v Kmetijsko zbornico z 99% oddanih glasov sami pristaši JRZ, ki predstavljajo resnično voljo in mnenje slovenskega kmetskega stanu, to je večino slovenskega naroda.

Danes ob 9 dopoldne je bila prva seja Kmetijske zbornice v dvorani mestnega magistrata. Udeležili so se prve seje prav vsi delegati, ki so bili izvoljeni na zadnji seji, izmed šestih nominiranih delegatov pa pet. Zveza kmetijskih strokovnjakov je sicer na svojem nedeljskem občnem zboru izvolila svojega delegata, ki pa še ni prišel.

Izvoljeni delegati

Posamezne okraje zastopajo: Brežice Alojz Bogovič, Loče 10, obč. Dobova; Celje Pongrac Turnšek, Breg 16, obč. Polzela; Črnomelj Jože Nemanič, Želebej 9, obč. Metlika-okolica: Lendava Josip Lebar, Kapca 91, obč. Dol. Lendava; Dravograd Beno Kotnik, Podkraj 7, obč. Guštanj; Gornjigrad Martin Steblovnik, Šmartno ob Paki 26; Kamnik Janez Štrcin, Kaplja vas 35, obč. Komenda; Kočevje Ivan Rigler, Prapreče 4, obč. Velike Lašče; Konjice Anton Kuk, Zgornja Pristava 1, obč. Konjice; Kranj Janez Brodar, Hrastje 4 pri Kranju; Krško Anton Marinček, Župeča vas 46, Cerklje ob Krškem; Laško Matevž Deželak, Lože 8, obč. Marija Gradec; Litija Ignacij Pevec, Št. Vid pri Stični 63; Ljubljana Anton Kržmanc, Bevke 12, Vrhnika; Ljutomer Jakob Rajh, Ljutomer 79; Logatec Ivan Potočnik, Dobračevo 8, obč. Žiri; Maribor desni breg Franc Koban, Sele 2, obč. Zg. Polzela; Maribor levi breg Jožef Špindler, Zgornja Rečica 39, obč. Sv. Ana v Slov. goricah; Murska Sobota Štefan Kuhar, Tešanovci 11 pri Martijancih; Novo mesto Franc Brulc, Hrušica 11, obč. Šmihel-Stopiče; Ptuj Franc Prelog, Zagojiči 1, obč. Sv. Marjeta nižje Ptuja; Radovljica Jakob Jan, Podhom 10, obč. Gorje; Slovenjgradec Stanko Sevčnikar, Podkraj 57, obč. Velenje; Škofja Loka Matija Megušar, Selce nad Škofjo Loko; Šmarje pri Jelšah Ivan Turk, Lešje 1, obč. Šmarje pri Jelšah.

Imenovani člani

V smislu naredbe o kmetijskih zbornicah pa so imenovale svoje delegate naslednje ustanove, ki imajo enake pravice in dolžnosti kakor izvoljeni delegati:

Zadružna zveza svojega ravnatelja g. Franca Gabrovška in za namestnika ravnatelja dr. Josipa Basaja; Zveza slovenskih zadrug g. Ivana Pipana, posestnika v Vižmarjih in za namestnika g. M. Goričarja, posestnika iz Mozirja; Jugoslovansko gozdarsko združenje inž. Stanka Sotoška iz Maribora in za namestnika inž. Franca Seuniga iz Ljubljane; Jugoslovansko veterinarsko združenje šefa veterinarskega oddelka inšpektorja dr. Lea Hribarja in za namestnika g. Vekoslava Rieglerja, ravnatelja tržnega urada v Ljubljani; Združenje jugoslovanskih agronomov inž. Matijo Abseca, ravnatelja kmetijske šole na Grmu in za namestnika inž. Rada Laha, ravnatelja kmetijske šole v Št. Jurju; Združenje kmetijskih strokovnjakov sicer danes ni poslalo še svojega zastopnika na sejo, »Poned. Slovenec« pa je poročal, da je delegat v Kmetijski zbornici g. Konrad Pečovnik iz Maribora in namestnik g. Ambrož iz Črnomlja.

Sejo je otvoril g. ban. sv. dr. Josip Dolinar, pravni referent kmetijskega oddelka pri banski upravi. Sporočil je g. svetnikom, da ga je g. ban imenoval za komisarja Kmetijske zbornice, dokler ne bo izvoljen začasni odbor. Ugotovil je polno navzočnost vseh svetovalcev Kmetijske zbornice, razen zastopnika kmetijskih strokovnjakov. Delovodja seje g. Možina je prečital imena svetovalcev, ki so izročili svoje od sodišča potrjene izkaznice. G. Dolinar je ugotovil, da ni bilo proti volitvam vložene nobene pritožbe.

Ko je g. Dolinar ugotovil sklepčnost seje, je stopil v dvorano **g. ban dr. Marko Natlačen.** Vsi svetovalci so g. bana pozdravili z navdušenimi ovacijami. G. ban je takoj imel govor, ki so ga svetovalci Kmetijske zbornice pogosto prekinjali z navdušenim odobravanjem.

Govor bana dr. Natlačena

Gospodje svetniki!

Veseli me, da morem kot predstavnik oblasti biti navzoč pri prvi seji naše kmetijske zbornice in kot ban pozdraviti prve zakonite zastopnike slovenskega kmeta. Prepričan sem, da je današnji prvi vaš sestanek vse pomembnejši, kakor se na splošno misli. Zahteva kmetskega stanu po kmetijskih zbornicah ni od včeraj. Dolga leta jo je zahteval naš kmet sam, z njim pa tudi vsi njegovi prijatelji, ki so vedeli in vedo, da je kmečkemu stanu kot najštevilnejšemu in zato najvažnejšemu med stanovi treba dati priliko, da preko svoje stanovske zbornice v važnih kmetijsko-gospodarskih, stanovskih in splošno-gospodarskih vprašanjih pove svojo tehtno besedo in zahteva ter varuje svoje pravice.

Danes je ta prilika dana; v življenje so poklicane kmetijske zbornice, ki bodo zakonite zastopnice kmečkega stanu, boriteljice za zboljšanje njegovega položaja in glasnice lepših dni našega kmeta. Od danes dalje se bo poleg trgovskih, industrijskih in obrtniških zbornic, zraven delavskih, odvetniških, notarskih, zdravniških in drugih zastopnic posameznih stanov slišal v našem državnem in narodnem življenju tudi glas kmečkega stanu, ki v naši banovini danes prvič pošilja svoje zastopnike na delo za svojo boljšo bodočnost.

Svobodna kmečka volja vas je, gospodje svetniki, poslala semkaj, da to delo pričnete. Zavedajte se, da vaše naloge niso lahke. Lahke zlasti ne zaradi tega, ker si morda kmečki stan, ki vas je izvolil za svoje zastopnike, hitreje obeta od kmetijske zbornice uspehov, kakor vam jih bo mogoče pri najzvestejšem delu doseči. Ne morejo se na mah rešiti vprašanja, ki so se leta in leta odlagala; ni mogoče naenkrat rešiti težke kmetijske krize, ki nas je zajela. A da se stan s a m v svoji zakoniti ustanovi loti važnih vprašanj in da se mu nudi možnost, da jih po svoji zahtevi uveljavi, to je velika in važna pridobitev, ki jo je na današnji dan treba posebej podčrtati.

Lahka ne bo vaša naloga, ker je treba to novo ustanovo pričeti čisto na novo graditi. Že v pregovor je prišlo, da je vsak začetek težak. Ničesar nimate danes: ne zborničnega urada, ki bo postal osrčje zborničnega dela, ne statutov in pravilnikov, po kaerih bi bilo mogoče prijeti za delo, ne prostorov za svoje delovanje. Vse boste morali vi, gospodje, izvršiti in pripraviti, ker tega še nimate. Imate pa, o tem ne dvomim, trdno voljo, da čim več storite v dobro kmečkemu stanu, ki mu pripadate, pa tudi potrebne sposobnosti, da bo vaša volja postala meso in kri. In to je mnogo!

Pri tem in pri vsem vašem bodočem delu naj vas vodi neomajna zavest, da vsak izmed vas ne zastopa v zbornici le svojega okraja in svojih volilcev, marveč, da je sleherni med vami zastopnik **celotnega kmečkega stanu. Nihče med vami v tej ustanovi naj ne služi koristim poedincev, ampak vsi koristim kmečkega stanu kot celote.** Svesti si bodite tudi še tega, da vaše zbornice in njenih članov naloga ni samo, da ozkosrčno zagovarjate samo interese stanu, ki mu pripadate, marveč, da vedno upoštevate pri svojih zahtevah in predlogih tudi koristi narodne in državne skupnosti in da umete svoje želje koristno spraviti v sklad s koristmi splošnosti. Tako tvorno delo bo prav gotovo našlo na odločilnih mestih polno razumevanje in pomoč ter bo na ta način tej zbornici najbolj gotovo zajamčen uspeh. Nihče, ki mu je poverjena dolžnost, da skrbi za dobrobit ljudstva in da vodi usodo naroda in države, ne bo mogel preslišati tako pretehtanega glasu kmetijskih zbornic, ki bodo v neutrudljivi skrbi za kmečki stan obenem skrbele za koristi državne celote in tako krepile notranjo moč naše jugoslovanske države, ki ji je steber ravno kmečki stan.

Želim vašemu važnemu delu, ki ga danes pričenjate, mnogo velikih uspehov. Zagotavljam vas, da bom s svojega mesta kot sin kmečke hiše vedno z vsem razumevanjem podpiral vaše napore. Z združenimi močmi bomo delali za lepšo bodočnost slovenskega kmeta in vsega naroda ter s tem za moč in veličino kralja in države. Vsemogočnega Boga pa prosim iz dna duše, naj vaše delo blagoslovi.

Govor g. bana dr. Natlačena je bil sprejet z velikim navdušenjem in odobravnjem.

G. Brodar se zahvali banu

Takoj po govoru g. bana se je prijavil k besedi g. Janez Brodar, ki je izrekel v svojem jedrnatem govoru g. banu najiskrenejšo zahvalo. Poudarjal je:

»Gospod ban! Počastili ste nas s svojim otvoritvenim govorom naše nove ustanove, Kmetijske zbornice, za katero mi vsi vemo, da ste mnogo pripomogli do njene ustanovitve ter s tem pokazali svojo naklonjenost našemu trpečemu kmečkemu stanu, ki je baš v današnjem času pomoči toliko potreben. Zato se vam, g. ban, v imenu svetnikov Kmetijske zbornice najtopleje zahvaljujem za ves vaš trud in delo, ki ste ga pri tem imeli. Hkratu pa vas tudi zagotavljamo, da se hočemo kot člani Kmetijske zbornice potruditi, po svojih močeh, da bo naša zbornica s svojim delom pokazala, da se v polni meri zaveda svoje naloge in tako upam, da bo njeno delo rodilo obilen sad za težko prizadeti kmečki stan.

Prosimo vas g. ban, da nam še nadalje ostanete tako naklonjeni, posebno še naši novi ustanovi, Kmetijski zbornici, za kar vam bomo zelo in vedno hvaležni. Zato še enkrat g. ban: »Najtoplejša hvala! Bog vas živi!«

Komisar g. Dolinar je nato imenoval za zapisnikarja g. Možino, za overovatelja pa g. Brodarja in dr. Hribarja.

G. Štrcin je nato predlagal, naj bodo volitve v odbor Kmetijske zbornice javne in po listah, kar je bilo soglasno sprejeto. Glede povračila potrebnih potnih stroškov pa je g. Špindler predlagal, naj se ta točka odstavi z dnevnega reda, ker more višino dnevnic določiti le statut Kmetijske zbornice, pač pa naj začasni odbor izplača za stroške neke akontacije. Soglasno sprejeto.

Delovodja zborovanja g. Možina je prečital avtentično tolmačenje ministrstva zaradi verifikacije mandatov. Na predlog g. Preloga je bil izvoljen za predsednika verifikacijskega odbora gosp. Štrcin, za člane pa gg. Brodar, Jan, Pevec in Kržmanc. Vsi so bili soglasno izvoljeni.

V začasni odbor Kmetijske zbornice je gosp. Rajh predlagal: **g. Steblovnika za predsednika, g. Brodarja** za prvega podpredsednika, **g. Štrcina** za drugega podpredsednika, za odbornike pa: gg. **Marinčka, Špindlerja, Potočnika in Lebarja,** za tajnika pa g. **Preloga.** Soglasno sprejeto.

G. Dolinar je nato naglašal, da je dolžnost novega odbora predvsem sestaviti statut zbornice, ki bo temelj njenega delovanja. Da drugi seji zbornice bodo sklepali o načrtu tega statuta, ki ga mora odobriti g. ban, nato pa bo tretja seja dokončno sklepala o končnem statutu. Načrt statuta bo poslan vsem svetovalcem v proučitev. G. Dolinar se je zahvalil svetovalcem za polnoštevilno udeležbo ter je čestital kmetskemu stanu, da je dosegel zbornico, za katero se je toliko trudil. Od svetovalcev Kmetske zbornice je odvisno, koliko bo kmetski stan znal pridobiti z novo ustanovo. Izrazil je upanje, da ne bodo razočarani tisti, ki so svetovalce v Kmetijsko zbornico volili.

Govor predsednika zbornice

Novo izvoljeni predsednik Kmetijske zbornice g. Martin Steblovnik je imel nato obširen govor, ki so ga svetovalci pogosto prekinjali z navdušenimi vzkliki dr. Korošcu, dr. Mihi Kreku in banu dr. Natlačenu ter s pritrjevanjem glavnih misli govornika.

G. Steblovnik je imel govor, v katerem je v glavnem poudarjal naslednje misli:

»Zavedam se važnosti in težavnosti mesta predsednika Kmetijske zbornice. Z božjo pomočjo in z vso dobro voljo upam, da bomo delo uspešno začeli. G. ban nas je počastil s svojo udeležbo na današnji otvoritveni seji in zahvaljujem se mu za načela, ki jih je poudaril. Kmetje smo se trudili že pred vojno, še bolj pa po vojni za kmetijske zbornice. Ko je bil kmetijski minister dr. Franc Kulovec, je bila Kmetijska zbornica tik pred uresničitvijo, toda poznejše vlade so zanemarile to vprašanje. Šele sedanja vlada, v kateri odlično sodelujeta dr. Anton Korošec in dr. Miha Krek in ko je ban dr. Marko Natlačen, je izvedla Kmetijsko zbornico. Zato izreka g. Steblovnik kraljevski vladi toplo zahvalo vsega slovenskega kmetskega ljudstva. Dr. Korošec je sam izjavil na občnem zboru Kmetske zveze, da uredba o kmetijskih zbornicah ni nobena ustava, ki jo je težko izpreminjati, temveč da je to uredba, ki jo bo mogoče v marsičem izboljšati. Kmetijske zbornice so samo posvetovalne ustanove, ki morajo staviti predloge, ne da bi jih odločujoča oblast morala upoštevati. Potrudili pa se bomo, da damo sedanji uredbi svoj močen duh in jekleno vsebino. Ko se bo pokazalo, da so sedanje meje pretesne, bomo dvignili svoj glas in zahtevali, naj se meje razširijo, da bomo mogli uspešno sodelovati za svoj stan in po njem za narod in državo. Naš veliki cilj je dobro naroda in države. Z gospodarskim izboljšanjem kmetskega doma bomo dvignili slovensko narodno moč in zavest. Močne slovenske domačije pa bodo hkrati gosti piloti, na katerih bo slonela moč naše narodne dinastije in državne celote. Slovenski kmetje smo vsekdar bili in hočemo ostati **zavedni in zvesti Slovenci in kot taki v dobrih in hudih časih neomajni sinovi Jugoslavije.** (Odobravanje.)

Predsednik g. Steblovnik je predlagal nato udanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kralj. Vis. knezu namestniku Pavlu ter pozdravne brzojavke ministru Svetozarju Stankoviču in slovenskima ministroma dr. Korošcu in dr. Kreku, kar je bilo z navdušenjem sprejeto.

Komisar g. Dolinar je nato zaključil prvo sejo Kmetijske zbornice z željo, da bi uspešno cvetela v korist slovenskega kmetskega stanu.

Veličastni nedeljski tabori

Zavedno slovensko katoliško ljudstvo se je preteklo nedeljo zopet zbralo na petih taborih, ki so bili prav veličastni. Na vseh petih taborih skupaj se je zbralo gotovo nad 20.000 ljudi.

Za ribniško dolino je bil prosvetni tabor pri **Sv. Gregoriju,** kjer so obhajali spomin 20 letnice smrti dr. Jan. Ev. Kreka, svetogregorskega rojaka, in pa 25 letnico gregorskega prosvetnega doma. Dopoldansko prireditev sta s svojo navzočnostjo počastila minister dr. Miha Krek in ban dr. Marko Natlačen, popoldansko prireditev pa prevzv. g. škof dr. Gregorij Rožman. Sv. mašo je opravil predsednik Prosvetne zveze univ. prof. dr. Lukman, tabor je vodil ribniški dekan g. Skubic, govorila sta pa zdravnik dr. Oblak in urednik Terseglav, pri popoldanski prireditvi pa je govoril g. Rudolf Smersu. K popoldanski prireditvi so prišle še nove množice ljudi, tako da jih je bilo skupaj gotovo nad 5000.

V Žužemberku je bil prosvetni tabor za **Suho** krajino, kjer je samo v silno pestrem sprevodu korakalo nad 2500 glav broječa in lepo v skupine razdeljena množica. Sprevod je krenil v cerkev, kjer je bila sv. maša in pridiga, po cerkvenem opravilu pa je bilo pred društvenim domom veličastno zborovanje, katero je vodil žužemberški podžupan in agilni prosvetni delavec Jože Škrbe. Slavnostna govornika sta bila ravnatelj dr. Joža Basaj in prosvetni inspektor Ivan Dolenec. Popoldansko prireditev je počastil s svojo navzočnostjo tudi minister dr. Krek, ki se je pripeljal od Sv. Gregorija. Fantje in dekleta so se pri prostih vajah prav odrezali. Po telovadbi je nastopilo sedem pevskih zborov, skupno 113 pevcev. Najprej je vsak pevski zbor posamič zapel po eno ali dve pesmi, nazadnje pa je iz 113 grl zadonela mogočna skupna pesem pod vodstvom g. organista Požuna, ki je množice naravnost navdušila.

Za kamniško dekanijo je bil dekanijski prosvetni tabor v **Mengšu,** kjer je ob tej priliki tamkajšnje prosvetno društvo praznovalo 40 letnico svojega delovanja. Veličastno prireditev sta počastila s svojo navzočnostjo minister dr. Krek in ban dr. Natlačen. Ob devetih dopoldne se je razvil krasen sprevod, v katerem sta igrali domača mengeška in domžalska godba. Po sv. maši, ki jo je daroval kamniški dekan častni kanonik g. Matej Rihar, se je začel tabor, na katerem je govoril urednik g. Kremžar. Popoldanska prireditev se je začela s slovesnimi litanijami. Sledil je telovadni nastop, nakar je spregovoril g. Peršuh. Tabor se je končal v najlepšem razpoloženju in navdušenju tisočglavih množic. Minister dr. Krek in ban dr. Natlačen sta se takoj po sprevodu odpeljala na tabor k Sv. Gregoriju.

O kmetskem taboru v Kotljah in o taboru v Koroški Beli poročamo na drugem mestu.

Tabor pri Sv. Gregoriju med sv. mašo

Foto Sitar.

Del zborovalcev na taboru v Žužemberku

Foto Holinsky, Ljubljana.

Tabor na Koroški Beli

Foto Holinsky, Ljubljana.

Drobne novice

Koledar

Torek, 27. julija: Rudolf in tovariši, mučenci; Pantaleon.

Novi grobovi

† **V Ljubljani** je mirno v Gospodu zaspala v 84. letu svoje starosti gospa **Antonija Pestotnik.** Pokojna je bila vrla krščanska žena in skrbna mati. Bila je naročnica »Domoljuba«, od kar izhaja. Pogreb bo v sredo ob pol 5. popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice. — V vojaški bolnišnici je umrl gospod **Bogomil Čechak, redov** tehn. čete I. plan. p. p. v Škofji Loki. Pogreb bo v sredo ob 4. popoldne.

† **V Ljubljani** je 23. t. m. umrl v zavetišču sv. Jožefa v visoki starosti 84 let **Albin Jebačin,** magistr. sluga v pokoju. Pokopali so ga v nedeljo, 25. t. m. Zapustil je ženo, sina Franceta Jelašiča, ki zavzema v Ljubljani ugledno mesto, in hčerkico Silvo. —

† **Na Jezerskem** je umrla gospa **Marija Šenk,** roj. Volc, vdova po veleposestniku Juriju Šenku. Doživela je 70 let. Pogreb bo danes ob 3. popoldne na pokopališče pri Sv. Ožboltu na Jezerskem.

† **V Žabnicah pod Sv. Višarjami** (Camporosso) je 21. t. m. v 75. letu starosti umrl ondotni organist g. **Tomaž Holmar.** Rojen je bil l. 1862 v župniji Mekinje pri Kamniku in je bil nečak znanega »Primskovskega gospoda«. Kot organist je služboval dalj časa pri Gospej sveti na Koroškem, nato pa krog 27 let v Žabnicah, kjer ga je dohitela smrt. Višarski romarji, katerim bodi posebno priporočen v molitev, se ga bodo dobro spominjali, saj je vsa leta v poletnih mesecih z veliko ljubeznijo služil višarski Kraljici. Zapušča poleg soproge sina — duhovnika Tomaža, ki pastiruje na Koroškem, ter tri hčere.

Naj jim sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne vesti

— **Francosko odlikovanje našega skladatelja L. M. Škerjanca.** Z dekretom dne 1. julija t. l. je francoski prosvetni minister Jean Zay podelil palmo oficirja Akademije slovenskemu skladatelju in profesorju drž. konservatorija v Ljubljani gospodu L. M. Škerjancu kot priznanje za njegove zasluge za francosko glasbo v Jugoslaviji.

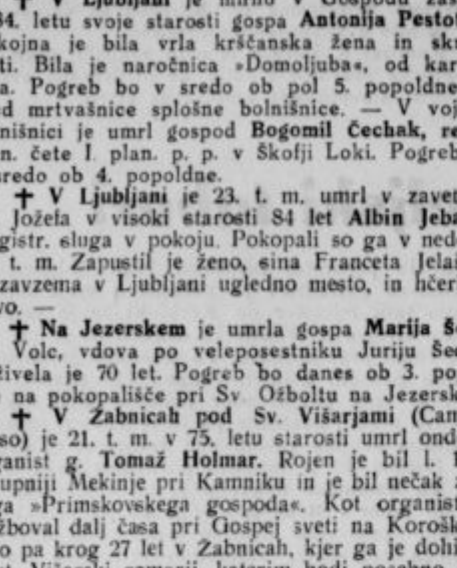

— **Koroški Slovenci na Brezjah in v Ljubljani.** Včeraj sta dospeli s Koroškega dve skupini naših vrlih Slovencev izza Karavank. Prva skupina je štela 37 izletnikov ter jo je vodil župnik g. Jože Pollak iz St. Lipša, druga skupina pa je štela 19 izletnikov iz Dobrle vali. Koroški Slovenci so se danes dopoldne poklonili Materi božji na Brezjah, v opoldanskih urah pa so obiskali Ljubljano ter si ogledali njene znamenitosti. Sprejeti so bili v ožjem prijateljskem krogu, ki so ga navdušili s svojimi krasnimi narodnimi pesmimi. Popoldne so obiskali pokopališče, kjer so se poklonili spominu tam počivajočih dr. Jegliča, dr. Kreka, koroškega slovenskega župana Kobentarja ter drugih naših narodnih voditeljev. Odpotovali so že danes popoldne. Ob slovesu nas je in bo dvigala v duši njihova pesem: »Saj slovenski smo fantje od Dravce doma, ene smo misli in enega duha!« Bog vas živi vrli Koroščci!

— **Kronična zapeka** in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušenim sredstvom za čiščenje, z naravno **»Franz-Josefovo«** grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehajo na želodcu in črevih, pa pijejo **»Franz-Josefovo«** vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— **Sketov spominski dan — potrgani lepaki.** V noči od sobote na nedeljo (24./25. julija) so bili potrgani v Šmarju pri Jelšah vsi lepaki Fantovskega prosvetnega okrožja Šmarje pri Jelšah, ki vabijo na **Sketov spominski dan** na Mestinje za 8. avgusta t. l. Začudili smo se, ko smo zaznali za tako nekulturno delo, da je sploh kdo kaj takega zmožen. Še bolj pa smo se začudili, ko smo namesto lepakov Fantovskega okrožja zagledali prav na istih mestih lepake Šmarskega sokolskega društva, ki vabijo na — tombolo. Pridobitna prireditev naj se torej umakne kulturni? Naš odgovor na to nekulturno dejanje bodi: Zdaj pa prav vsi na Mestinje k odgrnitvi Sketove spominske plošče in k narodni igri »Miklova Zala«!

— **Spevoigra Ribič Marko,** ki so jo letos z lepim uspehom izvajale dijaške Mar. kongregacije v Ljubljani, bo vsem, ki bi jo radi uprizorili, proti mali odškodnini s 1. septembrom na razpolago. Do tedaj bo vodstvo preskrbelo potrebne prepise glasbe in besedila, tudi za izvajanje z orkestrom (godala, harmonij in klavir) kot tudi note za posamezne instrumente. Vsi, ki bi opereto morda uprizorili 8. decembra, naj se že sedaj obrnejo na upravo »Naše Zvezde« (Ljubljana, Streliška ulica 12/II.).

— **Drzen vlom pri Sv. Petru pod Sv. gorami.** Prebivalstvo Sv. Petra pod Sv. gorami je močno razburil drzen vlom, ki je bil izvršen v trafiko vojne vdove gospe Frančiške Stiasny. Njena trafika je sredi vasi v neposredni bližini orožniške postaje. Vlomilci so odnesli vso zalogo tobačnih izdelkov, kolkov in znamk v skupni vrednosti nad 5000 din. Morali so biti s krajevnimi razmerami dobro poznani ter so vedeli, da je Stiasnyjeva dobila nekaj dni poprej svežo zalogo tobaka. Stiasnyjeva je vojna vdova, ki se preživlja samo s trafiko ter poleg tega še študira svojega sina, tako da je ta udarec za njo posebno usoden. Prebivalstvo se opozarja, da ne kupuje ukradenih predmetov, ker bodo vlomilci gotovo skušali vnovčiti svoj plen.

— **Nove knjige.** V založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani je izšla mladinska knjižica (v zbirki mladinskih spisov): Kästner E., **Pikica in Tonček,** ilustrirana, ter velja vezana 36 din. Od istega pisatelja je izšla v imenovani založbi pred kratkim tudi **Emil in detektivi,** ilustrirana, vezana 36 din. Dr. Joža Lavrenčič pa je prevedel po Fr Weiserju knjižico **Najmlajši poročevalec,** ki stane ilustrirana in vezana 45 din. Dalje je izšla pred kratkim III. knjiga Bevkovih izbranih spisov: **Človek proti človeku,** roman; cena vezani knjigi 70 din.

— **Drzen rop v Višnji gori.** V vasi Mlake pri Višnji gori je bil te dni zelo drzen rop. K nekemu posestniku so vdrli štirje maskirani roparji, oboroženi z revolverji in vilami ter so prisilili domačine, da so jim izročili vso zlatnino. Domači orožniki domnevajo, da so bili to cigani, ki se klatijo okoli hriba Kuclja. Tiralico za temi roparji je dobila tudi ljubljanska policija, ki pa domneva, da so ti zločinci iz povsem drugih vrst. Neke sumljivce je policija že prijela.

— **Corpora delicti na sodišču.** Pretekli teden je bila v dnevnikih objavljena vest, da se nahajajo na okrožnem sodišču v Ljubljani mnoga corpora delicti, katerih lastniki so neznani in da se naj javijo interesnti. Že v soboto in tudi včeraj so se zglaševale na kazenskem oddelku in tudi pri državnem tožilstvu stranke, ki bi si rade ogledale zaplenjena corpora delicti. V pojasnilo in nadaljnje ravnanje omenimo, da se je treba po 15. avgustu zglasiti v sobi št. 94, kajti dotični uradnik, ki vodi evidenco o teh predmetih, je sedaj na dopustu.

— **V zapore prignani cigani.** Brezoviški orožniki so prignali v zapore okrožnega sodišča v Ljubljani štiri cigane iz rodu Levakovičev, ki so osumljeni raznih tatvin v brezoviški okolici. Na sumu so tudi, da so kradli v okolici Vodic. Cigani so zelo prebrisani in kaj radi menjavajo svoja imena in svoj rod. Njih identiteto bo težavno dognati. Vsi tatvine taje.

— **Da boste stalno zdravi je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam obrani zdravje in mladostno svežost.**

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj** na prazen želodec kozarec naravne **»Franz-Josef grenčice«.**

Ljubljana

1 **Nad 600 zemljiških kupčij za 34 milijonov.** Po podatkih davčne uprave za mesto Ljubljano je bilo v prvih 6 mesecih letos prijavljenih 219 kupčij z zemljišči in hišami v celotni vrednosti 30,543.392 dinarjev. V tem času so bile prodane mnoge hiše za milijonsko vrednost, pa tudi razne stavbne parcele in drugi kompleksi v mestu za visoke vsote. V okolici pa je bilo po izkazih davčne uprave za okolico prijavljenih v tem času 384 kupnih pogodb za vrednost 3,714.868 din. Bilo je torej v okolišu ljubljanskega okrajnega sodišča do konca julija nad 600 pogodb za vrednost 34,258.260 din. Prihodnji mesec računajo, da bodo prijavljene še velike kupne pogodbe, ki bodo sklenjene glede nakupa važnih poslopij in parcel.

Dr. Grebenc Anton
zopet ordinira

1 **Vrl stražnik ukrotil dva vlomilca.** V ponedeljek okoli 1. ponoči je stražnik Josip Vrečar slišal sumljiv ropot v neki trgovini v Kolizeju na Gosposvetski cesti. Opazil je, da je šipa v izložbi razbita. Skozi razbito izložbo je stražnik skočil v temni lokal. Takoj je naletel na neznanca ter ga pobil s pendrekom na tla. Skušal je prižgati nato električno luč, toda elektrika ni delovala. V temi je stražnik preiskal lokal ter našel v nekem zaboju skritega drugega vlomilca. Tudi tega je s pendrekom omamil. Hhrati pa je ustrelil s pištolo v zrak. Ljudje, ki so mimo šli, so obvestili stražnico, da se v lokalu nekaj dogaja. Takoj je prihitela pomoč drugih stražnikov, ki so oba vlomilca odvedli v zapore. Bila sta to 25-letni Rudolf Levec in 30-letni Pavel Žagar, oba doma iz Trsta. Pri njiju je policija našla več zanimivih predmetov, tako tri moške ure, zlato verižico in pa listek s skoraj geometerskim načrtom štirih ključavnic ter s pripisom v tržaški italijanščini, da je treba nekoga počakati opoldne, ko zapušča svoj lokal. Policija domneva, da sta ji padla v roke dva zelo nevarna svedrovca iz Trsta, ki morata imeti še druge grehe na vesti. Vrli stražnik Vrečar pa na vsak način zasluži tudi uradno pohvalo in priznanje.

1 **Zatvoritev ceste.** Mestni gradbeni urad sporoča, da bo v sredo, dne 28. t. m., zaradi popravila vozišča Poljanska cesta v dolžini med Ambroževim trgom in Domobransko cesto za promet zaprta. Promet se lahko vrši po Poljanskem nasipu in Zivinozdravski ulici odnosno Potočnikovi ulici.

1 **Pregled motornih vozil.** Po točki 4 pravilnika ministrskega sveta z dne 26. IX .1928. Ur. l. 336/100 se bo vršil drugi letni pregled motornih vozil, ki služijo javnemu prometu, t. j. autobusov in avtotaksijev v Ljubljani na mestni pristavi Povšetova ulica štev. 8. dne 30. julija 1937 in sicer od ½8. do 12. ure. Pri tej priliki bodo pregledana tudi druga motorna vozila, ki letos iz kakršnegakoli razloga še niso bila pregledana, ali so bila v zadnjem času nabavljena. Prizadeti se pozivajo, da pripeljejo svoja motorna vozila pravočasno pred komisijo. Ako bi se iz utemeljenih razlogov ne mogli ob navedenem času udeležiti pregleda, naj se pravočasno opravičijo, sicer ne bodo smeli voziti z nepregledanimi vozili.

Dr. Finkova
zopet redno ordinira

1 **Danes zvečer otvoritev nove kavarne »Metropol«.** (Glej oglas zadaj!)

1 **Nočno službo imajo lekarne:** mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Gartus, Moste.

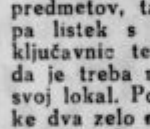

Žena ljubi močnega moža
mož normalno ženo brez nervoznih muh in živčnih napadov
šef zdravega uradnika
Zahtevajte s kratko karto prospekte od
uprave Radenskega kopališča Slatina Radenci (pri Mariboru)

Zadnja pot dr. Jožeta Puntarja

Ljubljana, 26. julija.

Danes ob 3 popoldne je izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice nastopil svojo zadnjo pot kustos Državne študijske knjižnice in slovenski kulturni delavec dr. Jože Puntar. Oba dneva, ko je ležal na mrtvaškem odru, so ga hodili kropit številni prijatelji, znanci in slovenski kulturni delavci. Njegova zadnja pot k Sv. Križu danes pa je pokazala, kako je bil priljubljen in kakšno vidno mesto je zavzemal v slovenskem kulturnem svetu.

Zemske ostanke dr. Jožeta Puntarja je blagoslovil župnik p. Kazimir Zakrajšek, pevci »Ljubljanec« pa so pod vodstvom dr. Antona Dolinarja pretresljivo zapeli žalostinko »Človek glej«. Nato se je razvil žalni sprevod, ki je bil v vsakem oziru res dostojno zadnje slovo od pokojnika. Za križem so šli zastopniki Društva mož Katoliške akcije pri Sv. Krištofu z društveno zastavo in pevci »Ljubljanec«. Za krsto so šli pokojnikovi globoko užaloščeni svojci in sorodniki, za njimi pa se je razvrstila dolga vrsta odličnih pogrebcev, od katerih imenujemo bana dr. Marka Natlačena, načelnika prosvetnega oddelka banske uprave dr. Lovra Sušnika, univerzitetne profesorje dr. Ušeničnika, prelata dr. Grivca, dr. Lukmana, dr. Fabjana, dr. Gosarja, dr. Vebra in druge. Slovensko kat. akad. starešinstvo je zastopal predsednik univ. prof. dr. Viktor Korošec, ljubljanskega župana obč. sv. dr. Stele, Katoliško tiskovno društvo dr. Gregorij Pečjak, uredništvo »Slovenca«, katerega zvest in agilen sotrudnik je bil pokojnik, sta zastopala glavni urednik dr. Ivan Ahčin in urednik Franc Kremžar, uredništvo »Doma in sveta« pa prof. Koblar. V sprevodu je šlo dalje polnoštevilno vse uradništvo drž. študijske knjižnice z ravnateljem dr. Šlebingerjem na čelu. Poleg naštetih pa so spremili rajnega dr. Puntarja na njegovi zadnji poti številni njegovi prijatelji in znanci ter častno število katoliških kulturnih delavcev. Pred viaduktom so pevci »Ljubljanec« zapeli žalostinko »Usliši nas, Gospod«, nakar je sprevod skoro neskrajšan krenil proti pokopališču pri Sv. Križu.

Po opravljenih nagrobnih molitvah se je od pokojnika najprej poslovil v imenu fare sv. Cirila in Metoda župnik p. Kazimir Zakrajšek. V ganljivih besedah je opisal pokojnika kot zglednega katoličana in Slovenca, krščanskega družinskega očeta in vzornega farana. V imenu Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva, Leonove družbe in revije »Čas« se je poslovil od pokojnega dr. Puntarja univ. prof. dr. Fabjan. Obžalujoč izgubo, ki je nastala s smrtjo dr. Puntarja v našem katoliškem kulturnem krogu, je slavil pokojnika kot vzor idealističnega kulturnega in znanstvenega delavca, vsega zasidranega v Bogu. Udan v božjo voljo je hrabro prenašal vse udarce usode, ki so se zlasti pod konec njegovega življenja nagrmadili nanj.

Po končanih govorih so se številni pogrebci z lopaticami prsti, ki so jo vrgli na krsto, poslednjič poslovili od plemenitega rajnega.

Slava spominu slovenskega kulturnega delavca dr. Jožeta Puntarja. Naj mu sveti Večna luč!

Katastrofa za Suho krajino

(Glej poročilo na 1. strani)

Dobrepolje, 26. julija.

Naše že tolikokrat hudo preizkušeno prebivalstvo Suhe Krajine je danes spet zadela strašna nesreča. Nevihta, ki se je okoli pete ure popoldne pripodila nad Dobrepolje in okoliške vasi s severne strani, se je kmalu med strašnim viharjem in grmenjem spremenila v eno največjih naravnih katastrof, ki jih v zadnjih letih pri nas itak že ni bilo malo. Kot da so se odprle vse zatvornice neba, se je začela sipati nad našo vas in okolico izredno debela toča, ki je polja, travnike in ceste na mah pokrila z debelo ledeno skorjo. Pri tem pa je toča klestila drevje, da je bilo kmalu čisto oskubljo, in zbila vso opeko na strehah. Medtem pa zemlja ni mogla požirati dovolj hitro tega strašnega naliva in poplava je dvignila točo. Voda je začela siliti v hiše, tako da so preplašeni kmetje bežali v kleti ali pa pod streho, da si rešijo vsaj golo življenje.

Škoda je ogromna

Škoda, ki jo je napravila ta strašna naravna katastrofa, je ogromna. Kar je bilo še na polju, je zbila v tla, kar pa je bilo doma po hišah, kozolcih in shrambah, pa je uničila voda. Vse te neizmerne škode seveda še ni mogoči niti zdaleka preceniti, toda samo en kmet je mogel na prvi pogled preceniti, da znaša samo pri njem škoda več kot 50.000 din. Samo po tem primeru se že lahko presodi, kakšna mora biti splošna škoda.

Toča ubila dekle

Po dosedanjih vesteh še ni mogoče ugotoviti, koliko je ljudskih žrtev. Doslej vemo samo to, da je na polju toča ujela neko 16-letno dekle in jo je tako zbila, da so jo umirajočo prepeljali do prvega zavetišča, kjer so poklicali zdravnika, da bi ji nudil zdravniško pomoč. Kako daleč je segla nevihta z nezmanjšano silo, se vidi najbolj iz tega, da se je neki motociklist vozil iz Dobrepolja do Turjaka v smeri proti Ljubljani po cesti, ki jo je toča čez in čez pokrila z ledom.

Tudi divjačina v gozdovih je morala silno trpeti. Blizu so številna lovišča za plemenito divjačino. Gotovo je toča mnogo divjačine pobila. Tako se je pred točo zaletel v neko hišo tudi divji zajec, ki ga je toča tako zbila, da je v hiši kar obležal.

Ljudstvo je obupano

Ljudstvo je obupano in pričakuje pomoči posebno od banovine in države. Ker jim je vse uničeno, bodo morali kmetje začeti klati prašiče in drugo živino ali pa jo hitro prodati, ker nimajo več živeža niti zase, kaj šele za živino.

Telefonske in brzojavne zveze so pretrgane. Tudi električni vod je pretrgan. Tudi tu je vse zelo poškodovano in bo treba precej truda in denarja, da se hitro vzpostavi najnujnejše.

Maribor

m **Romarji na Brezje** iz lavantinske škofije so se povrnili včeraj dopoldne z dvema posebnima vlakoma z božje poti. Samo Mariborčanov se je udeležilo romanja nad 300. Kakor druga leta, je tudi letos vodil lavantinske romarje ravnatelj g. Franc Hrastelj v večjim štabom rediteljev. Romanje se je izvršilo v največjem redu brez vsakih neprijetnosti.

m **Magdalensko nedeljo** je slavila župnija svete Magdalene v Mariboru na tradicionalen način. Dopoldne je bila slovesna procesija z Najsvetejšim, ki ga je nosil stolni kanonik Janežič ob asistenci domače duhovščine, potem pa je sledila slavnostna sveta maša. Procesije so se udeležili farani, cerkvena društva iz domače in sosednih župnij v izredno velikem številu.

m **Najstarejša Mariborčanka umrla.** V Strmi ulici št. 3. je umrla v starosti 95 let zasebnica gospa Marija Trojner, stara mati uradnika MP g. Martina Trojnerja. Pokojnica je bila najstarejša Mariborčanka. — V Gradcu je umrl na kliniki za živčne bolezni poštni uradnik g. Jožef Polenčič iz Maribora, dolgoletni naš naročnik. Bil je izredno blag in dobrodušen človek ter dober tovariš, katerega bodo vsi njegovi znanci in prijatelji pogrešali. Stanoval je na Magdalenski 68. — Na Meljski cesti 57 je pobrala smrt 68-letnega vpokojenega železničarja Avgusta Valnerja. — Naj počivajo v miru!

m **Škoda, da ni uspelo.** Gradnja Hutterjeve stanovanjske kolonije na Pobrežju lepo napreduje. Do sedaj je že 12 vil pod streho, nekatere od teh so že popolnoma dovršene. Dela se v koloniji s polno paro. Škoda, da niso uspela pogajanja zaradi dobave cenene elektrike za gospodinjstvo, ker bi bila potem ta kolonija najmodernejše urejeno naselje v vsej državi. V načrtu je bilo namreč, da se bo tudi vsa kurjava in kuhanje vršilo izključno z elektriko. Zaradi predragega toka pa so morali načrt zavreči ter urediti stanovanja na navadno kurjavo s premogom.

m **Plavalni tečaj za mladino** v priredbi SSK Maratona začne danes popoldne na Mariborskem otoku. Vadilo se bo v dveh oddelkih; v prvem so fantje in dekleta v starosti 8 do 12 let, v drugem pa od 12 do 14 let. Prijave se sprejemajo danes popoldne ob 14.30 pod skakalnim stolpom v kopališču. Prijavnina 2 din. Tečaj traja 10 dni, potem sledi nadaljevalni tečaj.

m **Za časa pripravljalnih del za Mariborski teden,** to je od danes do 10. avgusta t. l., ostanejo zaprte za vsak promet Prešernova ulica od Dijaškega doma do Maistrove ter Razlagova ulica od Jugoslovanskega trga do Cankarjeve ulice.

m **V času najhujših nalivov — studenci brez vode.** Ta nenavaden pojav so doživeli v Košakih, posebno v studencih vzdolž državne ceste. Kljub temu, da imamo dan za dnem hude nalive, so presahnili skoraj vsi vodnjaki.

Novo mesto

Izjava. Ker je »Slov. Narod« z dne 22. julija t. l. prinesel članek »Čudne razmere med novomeškimi gasilci« ter je imenoval nekatere osebe direktno in indirektno, podpisani izjavljam, da je članek, zlasti o incidentu pred odhodom na požarišče v vas Krko, ne le izmišljen, temveč je to grdo natolcevanje nekega »mladega gospoda«, ki ni bil nihče drugi kakor tov. Pelko France ml. Javno moram priznati, da je tov. Pelko dober in vesten gasilec kakor tudi tovariš in je na mojo izrecno zahtevo takoj odhitel po našega četnega šoferja ter se z njim vrnil v nekaj minutah, nakar je avto takoj odpeljal na požarišče. — Ivan Ferlič, poveljnik gasilske čete, Novo mesto.

Huda nevihta

Ljubljana, 26. julija.

Našim krajem je bilo letos doslej prizanešeno od hujših povodnji. Velikansko škodo pa so gotovi predeli banovine utrpeli po nevihtah s točo. To škodo cenijo sedaj nad 10 milijonov dinarjev. Po silni vročini se pojavljajo lokalne nevihte, ki so se julija meseca največkrat osredotočile na Gorenjsko, tako v kamniškem in kranjskem okraju.

V nedeljo, ko je dopoldne in prve ure popoldne pritiskala huda vročina, se je nad Vodicami tja do Kamnika zgrnila huda nevihta, združena z močnim nalivom in točo. Lilo je, kakor da bi se bil nad Vodicami in Komendo utrgal oblak. Med nevihto je silno treskalo. Kmalu, ko so se ljudje ob 14 zbrali k nauku in litanijam v župno vodiško cerkev, je začelo treskati in nastala je silna ploha. Med nalivom je treščilo v kozolec posestnika Jožeta Jeraja iz Vodic. Strela mu je užgala deset štantov, napolnjenih s pšenico. Padala je ko kokošje jajce debela toča, ki je v širini 1 km vse oklestila in uničila. Pokončani so bili mnogi poljski pridelki, tako oves, ki je lepo dozoreval, fižol, koruza, pesa, krompir in tudi sadno drevje je mnogo trpelo pred točo.

Od Vodic dalje se je nevihta vlekla proti Komendi, kjer je toča prav tako na poljskih pridelkih naredila ogromno škodo. V ljubljanski okolici je nočni vihar, ki je divjal od nedelje opolnoči do 3 zjutraj v ponedeljek, naredil po nekaterih vrtovih precej škode, v okolici je ponekod izruval več sadnih in drugih dreves.